

TÜRKİYE
DİYANET
VAKFI

TEMMUZ 1996 - SAYI: 40

haber bülteni

KANAYAN YARA

Eğitim Meselemiz

15. MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASİ

kararlarına tepkiler büyüyor

Dr. Tayyar Altıkulaç :

"Zorunlu eğitimin 8 yıllık bir bütün olarak uygulanması ülkemizin şartları ve ihtiyaçları ile bağdaşmıyor."

Türkiye Diyanet Vakfı'ndan

Eğitime Yeni Bir Yaklaşım :

**Türk Eğitim Sistemi,
Alternatif Perspektif**

İmam-Hatipler

üvey evlat mı?

TÜRKİYE DİYANET VAKFI

HABER BÜLTENİ

TEMMUZ 1996

SAYI : 40

SAHİBİ

Türkiye Diyanet Vakfı Adına

Mehmet KERVANCI

Genel Müdür

Yayın Koordinatörü

Süreyya BALKIŞ

Genel Müdür Yardımcısı

Yazı İşleri Müdürü

Yusuf ERDOĞDU

**Basın-Yayın ve Halkla İlişkiler
Müdürü**

Yayına Hazırlayan

Mehmet Şükrü EROĞLU

Yüksel SEZGİN

•

Dizgi - Grafik

Hasan ÇALIŞKAN

•

Dağıtım Sorumlusu

Fehmi YILMAZ

•

Adres :

Dr. Mediha Eldem Sokak No: 72/B

06640 Kocatepe - ANKARA

Tel : 417 12 35 • Fax : 417 12 45

•

Baskı :

TÜRKİYE DİYANET VAKFI

YAYIN MATBAACILIK ve TİCARET İŞLETMESİ

Bayındır Sokak No: 55 • Kızılay - ANKARA

Tel: 425 27 75 • Fax : 417 00 09

İÇİNDEKİLER

BAŞYAZI	1
Eğitim Meselemiz	2
İlköğretim ve Yönlendirme Raporu	3
RÖPORTAJ - Tayyar Altıkulaç - DYP İstanbul Milletvekili Diyanet İşleri Eski Başkanı	9
Ortaöğretimde Yeniden Yapılanma Komisyonu Raporu	11
RÖPORTAJ - Mehmet Kervancı Mütevelli Heyeti Üyesi ve Genel Müdür	15
15. Millî Eğitim Şûrası - Yusuf Erdoğan Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürü	19
Yükseköğretime Geçişin Yeniden Düzenlenmesi	20
RÖPORTAJ - Şükrü Öztürk Diyanet İşleri Başkanlığı Din Eğitimi Dairesi Başkanı	22
Eğitim Sisteminin Finansmanı Komisyon Raporu	26
15. Millî Eğitim Şûrası'nın Bir Değerlendirmesi Yrd.Doç.Dr. Ahmet Gürtaş	29
Toplumun Eğitim İhtiyacının Sürekli Karşlanması Komisyon Raporu	33
ANALİZ - Millî Eğitim Bakanlığı'nın Yaptırdığı İki Araştırma İlginç İpuçları Veriyor	38
Basında 15. Millî Eğitim Şûrası	39

Başyazı

Mehmet Kervancı
Genel Müdür

15. Millî Eğitim Şûrası, 1996 yılı Mayıs ayında Ankara'da toplandı. Eğitim sistemimizin ağır sorunlarının altında ezildiği, darboğazlar yaşadığı bir dönemde toplanan bu şûrada elbetteki yeni ve bereketli ufuklara taşıyacak çareler aranmalı ve bulunmalıydı.

"Eğitim" Türkiye'nin millî meselesidir. Eğitim Bakanlığımızın başına **"Millî"** sıfatının konulmasının sebebi de budur. Türkiye dünya milletler ailesi içinde layık olduğu onuru ve gücü ancak ve ancak eğitim alanında yakaladığı standartlarla kazanabilir. Bütün dünyada gelişme kriterleri, ekonomik göstergelerden, sanayi kapasitesinden, ithalat - ihracat hacmin-den, büyüme hızından farklı bir yöne dönüyor. Gelişme için o ülkenin sahip olduğu eğitilmiş insan gücü esas alınıyor. Dünyanın yöneldiği bilgi toplumu, bu kriteri şart koşuyor. Artık zenginlik, eğitilmiş insan gücü, dolayısıyla sahip olduğunuz eğitim sistemi oluyor.

Türkiye Diyanet Vakfı, ötedenberi eğitim alanına son derece duyarlı ve ilgili olmuştur. Meselenin ehemmiyetinin bihakkın farkındadır. İnanmaktadır ki, Türkiye eğitim alanında mükemmeli yakalamalı, ama yetinmemeli daha da mükemmeline ulaşmaya çalışmalıdır. Eğitimle yakalanacak bu mükemmellik ise sadece eğitimcilerin değil bütün bir toplumun eseri olacaktır.

Eğitim sorununu eğitimcilere havale etmek bir haksızlıktır. Toplumun her kesimi, eğitime el atmak ve uyumla, işbirliği ile yeni hamlelere girişmek zorundadır.

Bu düşünceleri taşıyan vakfımız, kıymetli ilim adamlarından oluşan bir heyete **Türk Eğitim Sistemi : Alternatif Perspektif** başlığını taşıyan bir rapor hazırlatmış ve neşretmiştir. Bu raporda yer alan görüşler, eğitim alanına kuvvetli bir projektör tutmakta ve orijinal öneriler getirmektedir. Raporun yankıları ve oluşan yoğun ilgi, vakfımızın isabetli bir iş yaptığını göstermektedir. Millî Eğitim Şûrası'na katkıda bulunmak üzere, bir gönüllü kuruluş sıfatı ile gerçekleştirdiğimiz bu çalışmanın hayırlı neticeler vereceğine inanıyoruz. Daha şimdiden bir çok üniversitenin eğitim fakültelerinde ders programlarına kaynak teşkil edeceği belirtilen bu eser uzun süre tartışılacaktır.

Millî Eğitim Şûrası'na gelince; vakfımız temsilcisinin müşahit sıfatıyla davet edildiği bu şûrada bir çok karar alınmıştır. Bu kararların bir çoğu yerinde kararlardır. Ancak, Türk Eğitim sistemi'ni adeta kilitleyen din eğitimi alanında, sağlıklı kararlar alınamadığını üzüntü ile müşahade ettik. **Din eğitimi bir demokratik ülkede olması gereken standartlara hâlâ ulaşamamıştır ve bazı dar görüşlü çevreler akıntıya kürek çekme niyeti ni muhafaza etmektedir.** Bu tartışmaların ve geriye dönük hamlelerin bir an önce yerini sağlıklı çözümlere bırakması temennisiyle, eğitime hizmet veren herkesi **Türkiye Diyanet Vakfı** adına saygıyla selamlıyorum.

EĞİTİM MASELEMİZ

her toplumda eğitim, toplumsal ve sosyal hedeflerin özeti gibidir. İnsanın varoluşunun ve eyleminin incelmis ve gelişmiş, vazgeçilmez şartıdır. Gözlerimizi, kendi toplumumuzun tarihi arka planına çevirdiğimiz zaman, ilave bir unsura dikkatimizi vermemiz gerekir. Çoğu toplumda bir gelecek insası kaygısından, toplumu geliştirme projelerinden ilham alan eğitim aktivitesi, bizde doğrudan doğruya bir var olma-yok olma mücadelesinin en hayati unsuru olarak anlam kazanmıştır. İnsanı, toplumu ve devleti ayakta tutmak, yaşatmak için eğitim, temel mücadele alanıdır.

İnsan toplulukları hilkatı icabı birbirinden farklıdır. İlave olarak dil, etnik menşee, din, kıymet hükümleri, bilgi birikimi, teknoloji, üretim tarzı, tüketim alışkanlıkları ve hayata bakış açısıyla toplumların farklı özellikler sergilemesi yerküremizin temel karakteristiklerinden biridir. Eğitim, bizi bu farklılıkları besleyen, derinleştiren ve kimi zaman tesviye eden, tabiatıyla bu farklılıkları etkileyebilme gücüne sahip bir süreç olarak dikkat çekmektedir.

Eğitim kavramına atfedilen önem, onun insan davranışlarını değiştirebileceğine dair ön kabulü de ihtiva eder. İnsanın yaratılış itibarıyla kazanmış olduğu birtakım genetik karakter özelliklerinin dahi eğitim yoluyla değiştirebileceği bugüne kadar tartışılmışsa da, eğitimin bu konuda ancak sınırlı bir takım başarılar sağladığı ortadadır. Bu bakımdan eğitime, insan tabiatını değiştirici değil, bilgi birikimini artırıcı bir süreç olarak bakmak daha doğru olacaktır. Bu yönüyle eğitim, amaca uygun olarak insan toplulukları arasındaki farklılığı azaltıcı veya sertleştirici etkiler uyandırabilecek yapısıyla sınırlı bir etkileme gücüne sahiptir.

İnsanın tabiatını değiştirmekteki etkisi tartışılrsa da eğitimin, tercih edilen amaca göre birbirinden farklı sonuçlar doğurabilecek bir etkileme gücüne sahip olması, onu siyasetin temel enstrümanlarından biri haline getirmiştir. Her toplumda eğitimin temel amaçları, devlet tarafından belirlenen bir siyasi meseledir. Toplumlara yönetenler, tarih boyunca kendi tasavvurlarına uygun bir toplum şekillendirmeyi siyasetin en esaslı amacı saymakta hiç de haksız sayılmazlar.

Gündelik hayatın içinde elle tutulur bir sıcaklıkla her an yaşa-

nan bir mesele. Sorun alanı olarak eğitim, her bireyin hayatını derinden etkiliyor, sıkıntı yaratıyor, dert kaynağı olarak görülüyor.

Kalabalık sınıflarda, eğitimin zorlukla yapılabildiği okullar... Giderek düşen başarı oranları... Üniversite önünde yığılan, genç yaşta sahip oldukları en önemli şeylerini, umutlarını kaybeden insanlar... O genç insanlarla birlikte bütün bir toplum geleceğini kaybettiğinin pek farkında değil. Liselerin işlevlerini özel dersanelerin yüklediği bir orta öğrenim düzeni. Her yıl değişen, değiştikçe içinden çıkılmaz hale gelen bir eğitim sistemi.

Durum gerçekten vahim. Çökmüş, iflas etmiş, asgari fonksiyonlarını yerine getiremeyen bir eğitim sistemi altında sadece öğrenciler değil, bütün toplum eziliyor.

Toplum aynı anda geçmişini, yani hafızasını ve geleceğini kaybediyor. Oyleyse mesele sadece bir "eğitim sorunu" olarak değil, bir "milli mesele" olarak önümüzde duruyor; çözüm bekliyor.

Dünya hızlı bir değişim yaşıyor ve bilgi toplumu haline geliyor. Bunu bir bütün olarak görmek ve böylesine radikal bir dönüşüme ayak uydurmaktan başka çare yok.

Türk Milli Eğitim sisteminde din eğitimi de büyük bir problem olarak ortaya çıkmaktadır. Aslında Türkiye'de eğitimin en temel sorunu demokratikleşmedir. Demokrasiyi, içi boşalmış bir kavram olarak değil, bütün çağrışımlarıyla hayata geçirmek gerekmektedir. Demokratikleşmenin önüne konan engellerden biri ise toplumun bir türlü karşılanamayan din eğitimi talebidir.

Din eğitiminden duyulan endişeler yüzünden eğitimde demokratik adımlar atılamamakta, sistem üzerinde yeni projeler geliştirilirken din eğitimi alanı önemli oranda tayıncı ve

çoğu zaman da sınırlayıcı bir rol oynamaktadır. Böylece sistemin bütünü kısır bir dairenin içinde verimsiz çabalarla çırpınmaktadır.

Bugün eğitim sisteminizin çağın ve toplumun ihtiyaçlarına uyumlu hale getirilememesinin en önemli sebeplerinden biri de "din eğitimi sorunu"nun çözülmemesidir. Tecrübeler göstermektedir ki, bu sorun çözülmediği takdirde, eğitimde ciddi reformların gerçekleştirilmesi zordur. Hele, çağdaş, yani demokratik değerlerle hayat bulan bir eğitim sürecinin hakimi kılınması imkansızdır.

Türkiye'de din eğitimi, salt bir eğitim sorunu değildir. Türkiye'nin siyasi rejiminin temel anayasal düzeninden, toplumdaki sosyal bölünmelere kadar hemen her alanda mevcudiyetini hissettiren geniş boyutlu ve karmaşık bir sorunun önemli görünümünden biridir.

Her toplum, geleceğini teminat altına almak için eğitime büyük önem vermekle birlikte, eğitimle ilgili problemleri çözmek ve nitelikli eğitim kalitesini artırmak amacıyla ileriye dönük planlar yapmakta ve yeni yeni çözümler aramaktadır.

Ülkemizde de bu bağlamda, eğitim sisteminin nitelikli hale getirmek amacına yönelik olarak, Milli Eğitim Şurası adı altında toplananlar düzenlenmekte ve eğitim sisteminin geliştirilmesinin, problemlere çözüm üretmenin yolları aranmaktadır.

Bu yıl da, eğitim sisteminin daha nitelikli bir hale getirmek ve problemleri çözmek amacıyla 13-17 Mayıs 1996 tarihleri arasında 15. Milli Eğitim Şurası toplandı. Şurada yeni fikirler üretirken din eğitimi ve öğretimi konusunda da bir çok olumsuz kararların alındığına şahit olduk. Bu sebeple biz bültenimizin bu sayısında 15. Milli Eğitim Şurası'nda alınan komisyon kararları ile bu komisyon kararları hakkında görüşlerini aldığımız kişilerin fikirlerini yayınlamayı bu yolla da kamuoyunu aydınlatmayı amaçladık.

"Yanlış Hesap Bağdat'tan döner" deyimi günümüzde pek geçerli değil. Toplumun kısır çekişmelerle vakit kaybına tahammülü kalmadı. Artık yanlış hesapların Bağdat'a kadar gitmemesi, Ankara sınırlarını terketmeden dönmesini bekliyoruz.

İlköğretim ve Yönlendirme

Dünya coğrafyasında benzeri olmayan bir özelliğe sahip ülkemizin Dünya ile bütünleşmesi dikkate alındığında, siyasi ve ekonomik önemin gün geçtikçe artmakta olduğu gözlenmektedir. Yaklaşık 65 milyon insanın yaşadığı ve %2 civarında nüfus artışı ile komşu ülkeler ve bazı Avrupa ülkeleri içerisinde en çok nüfusa sahip oluşu, bu nüfusun genç bir özellik arz etmesi ve teknolojimizin sürekli sorgulanmasını ve yeniden düzenlenmesini gündemde tutmaktadır. Ülkemizin gelişmesi yolunda nüfusun itici güç olabilmesi için çocuklarımızın eğitimi daha da önem kazanmaktadır.

Sistemin, kişi ve toplum hayatı üzerindeki önemi göz önüne alındığında; çağdaş Dünya'yla uyumlu, iyi üreten, iyi tüketen, yaratıcı ve millî bilinçle donanmış bireylerin yetiştirilmesi zorunlu görülmektedir.

Bireylerin; hızlı teknolojik gelişmelerle, giderek karmaşıklaşan toplum yaşamına ayak uydurabilmeleri için çağdaş bilgi ve becerilerle donatılmaları gerekmektedir. bu da her bireyin nitelikli temel eğitimden, elden geldiği kadar uzun süre, yararlanması gereğini ortaya koymaktadır.

Toplumlar geliştikçe bireylerine sağladıkları temel eğitim süresinin de uzamakta olduğu gözlenmektedir. Avrupa Birliği ülkelerinde zorunlu eğitim; 8 ülkede 8 yıl, 9 ülkede 9 yıl, 12 ülkede 10 yıl, 2 ülkede 11 yıl ve 3 ülkede de 12 yıldır.

Sanayileşme ve demokratikleşme yolunda önemli adımlar atılan ülkemizde, vatandaşların eğitim ihtiyacına cevap vermek üzere zorunlu eğitim süresinin uzatılması gereği hissedilmeye başlanmıştır. Beş yıllık temel eğitim hedefini gerçekleştiren ülkemizde, 3 yıllık ortaokul eğitiminin de "Zorunlu Eğitim" kapsamına alınması ve 8

İLKÖĞRETİM VE YÖNLENDİRME RAPORU

Yıllık zorunlu temel eğitime geçilmesi, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ile 1973 yılında kabul edilmiştir.

İlköğretimin 8 yıla çıkarılması ve zorunlu hale getirilmesi; toplumun refah düzeyinin yükseltilmesinde, kültürel değerler kazandırmada ve var olanı yaşatmada, en önemlisi, çağın gelişmelerini ve sorunlarını anlamada, bunlara çözüm üretmede, daha geniş bir kitle katılımını sağlaması bakımından önem taşımaktadır.

A. Kapsam ve Kavram

"İlk öğretim" ya da eşdeğer olarak kullanılan "Temel Eğitim" Türkiye'de oldukça eski kavramlardır. İlk kez 1961'de 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nda kullanılmış: "İlköğretim, her yurttaşın görmesi gereken temel eğitimidir." biçiminde tanımlanmıştır.

Temel Eğitim, 1973 yılında kabul edilen 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda; "Temel eğitim, 6-14 yaşları arasında bulunan zorunlu öğrenim çağı çocuklarının üst öğrenime ya da işe ve mesleğe yönelmelerini sağlayan en az sekiz yıllık bir temel eğitim veren, temel eğitim görmeyen yetişkinlere ise, gelişmelerine ve ihtiyaçlarına uygun bir süre eğitim hizmeti sunan bir kademedir" şeklinde tanımlanmıştır.

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'na değişiklik getiren 16.06.1983 tarih ve 2842 Sayılı Kanun ile "İlköğretim Kurumları" terimi kullanılmaya başlanmıştır. Bu kurumların bağımsız ilkokullar ve ortaokullar olabileceği gibi, imkan ve şartlara göre birlikte kurulabileceği de belirtilmiştir.

Türkçe "eğmek" mastarından gelen eğitim, biçim verme, ekip bükme ya da davranış değiştirme süreci olarak

tanımlanmaktadır. Bu kavram uluslararası sözleşmelerden biri olan Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde de (Mad. 28, 29) yer alan "İnsan kişiliğinin tam gelişmesine yardım" şeklinde genel ifadesini bulmuştur.

Bu niteleme esas alındığında: Çağdaş eğitimin merkezinde insan bulunacak ve eğitim; insana bakma ve koruma, tüm yeteneklerini geliştirme, dinamik uyuma katkıda bulunma, öğrenme yollarını öğretme, bilimsel bilgiyi ve çağdaş teknolojiyi tanıtmaya, yaşla ilgili becerileri kazandırma, demokrasi kültürünü edindirme, insan haklarına ve temel özgürlüklere saygıyı pekiştirme, meslekleri tanıtmaya, milli kültür vasıtasıyla toplumsal bütünleşme işlevlerini yerine getirecektir.

Bu anlamda bir eğitim; herkesi kapsamalı, herkese yeteri kadar verilmeli, uzman kadrolarla yapılmalı, sağlıklı kurum, kuruluş ve ortamlarda gerçekleştirilmeli, ilke olarak devlet tarafından üstlenilmelidir.

Temel Eğitim, insanın çocukluk çağını kapsayan bir eğitim dönemi olmasıyla büyük bir önem taşımaktadır. Bu dönem tam anlamıyla koruyucu, geliştirici bir eğitimin uygulanması gereken bir dönemdir. Bilindiği gibi yasalımızda "çocuk" kavramı ortak bir tanıma kavuşmamıştır. Onayladığımız Çocuk Hakları Sözleşmesi, 18 yaşın altındakileri "çocuk" kabul etmektedir. 1992'de onayladığımız 59 sayılı Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Sözleşmesi ise, 15 yaşından küçüklerin iş yerlerinde çalıştırılmayacağını hükme bağlamaktadır. Çıraklık ve Meslek Eğitim Kanunu, ilkokul mezunlarının, yani 11 yaşındaki çocukların "aday çırak", yine bu Kanun ile İş Kanunu, 13 yaşındaki çocukların "çırak" olabileceğini; Türk Ceza Kanunu, 11 yaşını dolduranların "suça ehil" olduğunu; Medenî Kanun, yargıç kararı ile 14 yaşındaki kız, 15 yaşındaki erkek çocukların evlenebileceğini, Kü-

çükleri Muzır Neşriyattan Koruma kanunu ise 18 yaşın altındakilerin küçük olduğunu hükme bağlamaktadır.

Bu durumda yapılacak iş, eğitim açısından ölçütlerle ve kabule uygun olarak ortak bir "çocuk" tanımı yapmaktır. Bu da en azından Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde yer alan "18 yaşın altındakiler çocuktur" hükmünün esas alınmasını gerektirir.

Komisyonumuz bu gerçekler çerçevesinde kapsam ve kavram konusunda aşağıdaki kararları benimsemiştir.

İl ve bölge raporlarında önerilen temel eğitim kavramı (35 oy), yerine başta Anayasa diğer mevzuatta yer aldığı şekli ile "ilköğretim kavramı" (37 oy) benimsenmiştir.

İlköğretimin bütünlük içinde ilk aşamada 8 yıllık zorunlu eğitim olarak uygulanması, 8 yıl sonunda tek diploma verilmesi, 2 yıllık (5-6 yaş) okulöncesi eğitimin yakın bir gelecekte ilköğretim bünyesine alınarak yaygınlaştırılması, 9. sınıfın ise rehberlik ve yönlendirme basamağı olmak üzere uzun vadede 11 yıllık zorunlu öğretime geçilmesi, zaman içinde zorunlu temel eğitimin 18 yaşını kapsayacak şekilde düzenlenmesi kararlaştırılmıştır.

B. İlköğretimde Fiziki Kapasite Donanım- Araç-Gereç

Her yıl yeni okul binaları yapılırken, özellikle yoğun göç alan (Ankara, İstanbul, diyarbakır, İzmir, Bursa, Adana, Batman vb.) illerimizde 70-80 öğrenci olan sınıf ortalamalarının Dünya standartlarına hızla indirilmesi ve normal öğretime geçilmesi gerekmektedir.

Okul: Derslik, bahçe, çok amaçlı salon, kitaplık, laboratuvar, yüzme havuzu vb. tesislerle birlikte düşünülme-

li, okullar çağdaş eğitim-öğretim araçlarıyla donatılmalı, ancak daha önce elde bulunan araçlar da verimli olarak kullanılmalıdır.

Eğitimimizin genelinde olduğu gibi, ilköğretim düzeyinde de gelişen eğitim teknolojisi ve özellikle iletişim teknolojilerinden yararlanmak ihtiyaç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Öneriler

1. Yoğun göç alan illerde eğitim yatırımlarına öncelik verilerek ve derslik ihtiyacı karşılanmalıdır.

2. Bahçe, salon, sahne, işlik, kitaplık, laboratuvar, spor salonları ve yüzme havuzu gibi ek ünitelerle birlikte okul, bulunduğu çevrenin de yararlanabileceği tesisler olarak düşünülmelidir.

3. Okul bina ve tesisleriyle ilgili mimarî projeler, bölge özelliklerine ve ihtiyaçlara uygun olarak hazırlanmalıdır.

4. Çevredeki eğitim kapasitelerinden de yararlanılarak eğitim kaynakları verimli ve etkili kullanılmalıdır.

5. Illerde, okul ve tesisler anahtar teslimi şeklinde Milli Eğitim Müdürlüğü'nün denetimde yapılmalıdır.

6. Uydu kentlere ve kooperatif sitemlerine okul arsası tahsis edilerek, okul binalarının yapımı zorunlu hâle getirilmelidir.

7. Illerde okul yeri olarak tahsis yapılan arsalar belirlenmeli, işgallerden korunmalı, okul yapımı için değerlendirilmeli, okul yapımına uygun olmayan arsalar elden çıkarılmalı ve bu yolla elde edilecek gelir ilköğretim hizmetlerinde harcanmalıdır.

8. Okul bina ve tesisleri tatil dönemlerinde ihtiyaçlar doğrultusunda gelir getirecek şekilde de değerlendirilmelidir. (Çay bahçesi, otopark vb. gibi)

9. Okul binalarının yapımında özel eğitim ve okulöncesi çocuklarının

ihtiyaçları doğrultusunda gerekli fiziki ve düzenlemeler (Rampa, asansör, sıra, oyun bahçesi vb.) yapılmalıdır.

10. Küçük yerleşim birimlerindeki öğrencilerin sekiz yıllık zorunlu ilköğretimden yararlanabilmeleri için taşımalı, YİBO ve pansiyonlu okul sisteminden yararlanılmalıdır.

11. İlköğretime Radyo Televizyonla Eğitim desteği sağlanmalıdır.

12. İlköğretimde sınıflar standart hale getirilmeli, okullardaki araç ve gereçler öğretim programlarındaki ünitelerin içeriğine uygun hale getirilmelidir.

C. Öğretim Programları

İlköğretim kapsamına giren okulların programlarında tam bir bütünlük yoktur. Bu programlarda tekrarlar dikkati çekmekte, yeni konu ve etkinlikler de muhtevada yeterince yer almamaktadır. Programlarda bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor beceriler yeterli ölçüde dengelenmemiştir. Ayrıca programların çocuk gelişimine uygunluk boyutu da tartışılabilir. Kaynaştırma eğitiminin uygulandığı okulların ve özel eğitim sınıflarının şartları yetersizdir.

Öneriler

1. Sekiz yıllık zorunlu ilköğretim uygulamasına geçilmeden önce ilköğretimin amaçları ve ders programları bütünlük ilkesine uygun olarak yeniden düzenlenmelidir.

2. Bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor alan hedefleri ilköğretim programlarında dengeli olarak yer almalıdır.

3. Eğitim programlarının bilgi yüklemesi karakterli yapısı yerini, bilgiye ulaşma ve araştırma tekniklerinin kazanılmasına bırakılmalıdır.

4. Özel eğitim ihtiyacı duyulan farklı yapıdaki öğrenciler için mevcut

eğitim programlarında uygulama esnekliği sağlanmalı, öğretmenler bu konuda hizmetiçi eğitimden geçirilmelidir.

5. Her öğretmenin aynı zamanda bir Türkçe öğretmeni olduğu da dikkate alınarak Türkçe'nin, eğitimin her alanında ve her düzeyinde doğru ve eksiksiz olarak öğretilmesi ve kullanılması sağlanmalıdır.

6. Ders saati sayıları ile haftalık ders programları çocukların bulundukları gelişim basamaklarına uygun olarak düzenlenmelidir.

7. Eğitimin içeriği, Millî Kültür'ün temel öğelerini ihtiva etmekle birlikte bilimsel ve teknolojik gelişimi de izleyebilecek düzende olmalıdır.

8. Eğitime ayrılmış olan TRT ve uydu kanallarından ilköğretimde yararlanma yoluna gidilmelidir.

9. 6. 7. 8. sınıflarda seçmeli derslere işlerlik kazandırılmalıdır.

10. Spor ve sanat eğitimine önem verilmeli, bu eğitime ayrıca ders dışı etkinliklerle de ağırlık kazandırılmalıdır.

11. Kaynaştırma eğitiminden yararlanan engelli öğrenciler için kendi düzeylerine uygun sınıf programları hazırlanmalıdır.

12. Müzik, resim, beden eğitimi ve din kültürü ve ahlak bilgisi dersleri notla değerlendirilmemelidir. (47 kabul - 37 red)

13. Eğitim-öğretim iş günü süresi artırılmalıdır.

14. İlköğretim okullarının programlarında, meslekleri tanıtıcı bilgilere yer verilmelidir.

15. Öğrencilerin teknolojik gelişmenin ürünü olan Bilgisayarlarla tanışmaları özendirilmelidir.

D. İlköğretimde Yapılanma

Hillî Eğitim Temel Kanunu'nun öngördüğü 8 yıllık ilköğretimi sağlayacak sayıda okul kurulamamıştır. İlkokul, ortaokul, ilköğretim okulu, ya-

tılı ilköğretim bölge okulu, pansiyonlu ilköğretim okulu, genel ve mesleki-teknik liseler bünyesindeki ortaokullar, Özel Eğitim rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü'ne bağlı ilk ve ortaokullar, yaygın eğitim kurumları arasında yer alan pratik kız sanat ve çıraklık eğitim okulları bünyesindeki ortaokullar, ilköğretim kurumlarını oluşturmakta ve sistemi bütünlükten uzaklaştırmaktadır.

Öneriler

1. İlköğretim okullarında ilk ve ortaokul biçimindeki yapay uygulamadan vazgeçmeli, ilkokullarda 6., 7., 8., ve 9. sınıflar; bağımsız ortaokullarda ise 1., 2., 3., 4. ve 5. sınıflar açılarak yumuşak bir geçiş sağlanmalıdır.

2. Yeniden yapılanma VII. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda öngörüldüğü şekilde hızlandırılmalı, il düzeyinde eğitim planlamaları yapılmalıdır.

E. Öğretim Yöntemleri

Eğitim programlarının etkili biçimde uygulanması, uygun öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanılması ile gerekli eğitim ortamlarının düzenlenmesine bağlıdır.

Derslerin özelliklerine göre değişik eğitim ortamlarının oluşması söz konusudur. Bu anlamda; yalnızca geleneksel yöntemlerle değil, hazırlama, deneme, değerlendirme, genelleştirme ve sürekli olarak gözden geçirme evrelerini kapsayan öğrenme-öğretme yöntemlerinin benimsenmesi öğrencilere bilgi aktarmak yerine, öğrenmeyi öğretecek, temel kavramları anlama, yorumlama ve uygulayabilme imkânı verecek, problem çözme yetenek ve davranışları ile bilimsel düşünme alışkanlığı kazandıracak, inceleme ve araştırma yolu ile iletişim kurmayı öğendirecek öğretim yöntemlerinin kullanılması gerekmektedir.

Öneriler

1. Eğitim ortamında; sorumluluk paylaşmak, takım çalışması, alan önderliği üstlenme, öz eleştiri, kurumun eleştirisi, adaylık -seçim- oylama ile görev bölüşümü ve takibi gibi demokratik davranışları pekiştirici yaklaşım ve uygulamalar özendirilmelidir.

2. Yaratıcılık ve ifade becerileri geliştirilmelidir.

3. Eğitim-öğretim, öğretmen merkezli olmaktan çıkartılıp, öğrenci merkezli duruma dönüştürülmelidir.

F. Kendini Tanıma ve Yönelme

Öğrencinin bir mesleğe veya üst eğitime yönelmede sağlıklı karar alabilmesi, gerçekçi bir benlik kavramı ve doğru karar verebilme becerisi geliştirmesine bağlıdır. İlköğretimde, "öğretim ve rehberlik" bu amacı gerçekleştirmeye yönelik olarak yürütülmelidir. Yönelme, ortaöğretimde ve iş yaşamında öğrencilerin farklı programlardan birine yerleştirilmesi olarak düşünüldüğünden, bu kararın en erken ilköğretimin son sınıfında alınması uygundur.

Öneriler

1. Ailenin ve okulun, çocuğu tanıması ve çocuğun kendi kendini tanıması için öncelikle öğretmen, yönetici, öğrenci ve velilerin eğitilmesi gerekmektedir.

2. Bireyi tanıma ve rehberlik hizmetleri dördüncü sınıftan başlatılmakla birlikte, ilköğretimde gerçek yönelme dokuzuncu sınıftan itibaren ele alınmalıdır.

3. Yönlendirme çalışmalarıyla öğrencilere zaman ve enerjilerini, yetenek ve becerilerini olumlu iş değerlen-

dirmelerini, geliştirecek bir disiplin kazandırılmalıdır.

4. 2+8 yıllık zorunlu ilköğretimin çağ nüfusunun tümünü kapsamaması, çocukluğun tam yaşandığı, çocukların kendilerini, ailelerin de çocuklarını tanıdığı bir dönem olması nedeniyle, bu dönemde öğrencilerin çırak yapılması, lise ve meslek liseleri bünyesinde ortaokul açılmaması, temel eğitimin 9. sınıfının, liseye, ya da mesleki eğitime "yönelme yılı" olması gereklidir. (Bu madde 58 oy kabul - 14 red)

G. Eğitimde Rehberlik Hizmetleri

Okullarda rehberlik hizmetleri henüz yeterince yaygınlaşmamıştır. Oysa, çağdaş eğitimde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri son derece önemlidir.

Mevcut uygulamada, okullarda farklı kaynaklardan gelen elemanlar da Rehberlik ve Psikolojik danışma alanında görev yapmakta, bu da hizmetin yeterliliğini azaltmaktadır.

Öneriler

1. Rehberlik hizmetleri, rehberlik ve psikolojik danışma alanında en az lisans eğitiminden geçmiş elemanlarca yürütülmelidir. Rehberlik hizmetleri kadrolarına, alan dışından atama yapılmamalıdır.

2. Ancak, her okulda bir rehberlik servisi kurmak ve uzman bulundurmak güç olabilir. Bu nedenle, Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nin sayısı çoğaltılmalı ve bu merkezlere rehberlik alanında yüksek lisans eğitilmiş elemanlar atayarak, öğretmenler sürekli desteklenmeli, özel ilgiye ihtiyaç duyan öğrencilere de rehberlik yapılmalıdır.

3. Okullarda verilen rehberlik hizmetlerine daha gerçekçi olarak yaklaşılmalı ve gereken önem verilmelidir. Rehber öğretmen ünvanı yerine Psikolojik Danışman ünvanı tercih edilmelidir.

4. Okul öncesinden itibaren ailenin eğitimi önemli bir boyut olarak ele alınmalıdır. "Aile Katılım Programları" ve "Ana Baba Okulları" yaygınlaştırılmalıdır.

5. Özel eğitim alanında gerekli alt yapı sağlanarak kaynaştırma, özel eğitim sınıfları vb. seçenekler düşünülmelidir.

H. Öğretmen Sorunu

Türkiye, öğretmen yetiştirme konusunda oldukça zengin bir deneyime sahiptir. 16 Mart 1848'de kurulan Darü'l-Muallimin geleneği yaklaşık kırk yıl sonra II. Meşrutiyet döneminde özgün bir yapıya kavuşmuştur. Bu deneyim Cumhuriyet dönemini de etkilemiştir. Türkiye Cumhuriyeti, bir yandan geçici önlemlerle öğretmen açığını kapatmaya çalışırken, öte yandan dünyadaki çağdaş örnekleri de gözönüne alarak, kendi öğretmen yetiştirme sistemini kurmayı da başarmıştır. 1982 yılına kadar geliştirilmiş olan İlköğretmen Okulları, Ortaöğretmen Okulları (Eğitim Enstitüleri) Yükseköğretmen Okulları, Teknik Öğretmen Okulları, Köy Enstitüleri, Pedagoji Enstitüleri gibi modeller uzun zaman öğretmen yetiştirme görevini sürdürmüşlerdir.

1982 yılında kabul edilen 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile de öğretmen yetiştirme işi, üniversitelerin sorumluluğuna bırakılmıştır. İlköğretim sistemi komisyonumuzca zorunlu ilköğretim için 2+8+1=11 yıl ön görüldüğünden öğretmen yetiştirme sisteminin de buna paralel olarak düzenlenmesi ve geliştirilmesi gerekmektedir.

Öneriler

1. Öğretmenler, bağımsız öğretmen fakülteleri, giderek de öğretmen üniversitelerinde yetiştirilmelidir.

2. Öğretmen yetiştiren fakülteler, gelişmiş çevrelerde açılmalı, gerekli koşulları taşımayan yerlerde açılanlar kapatılmalıdır.

3. İlköğretim öğretmenleri (sınıf ve dal öğretmenleri) aynı tip kurumlarda bir arada yetiştirilmelidir.

4. Öğretmen yetiştiren kurumlardaki öğretim elemanları, uygulama ve mesleki deneyimle donatılmış olmalı, öğretmen yetiştiren kurum öğretim elemanları tercihen o kurumun öğretmen yetiştirdiği Temel Eğitim Devresi (okul öncesi, sınıf öğretmeni ve dal) öğretmenlerinden seçilmeli ve bunlara kariyer kazandırılmalıdır.

5. Öğretmen yetiştirmede ihtiyaçlar dikkate alınarak, ilgili yükseköğretim kurumları ile Bakanlık arasındaki koordinasyon geliştirilmeli; bu çerçevede bilgi akışı yoğunlaştırılmalıdır.

6. Öğretmenlik mesleği ekonomik ve sosyal yönden iyileştirilmelidir.

7. Öğretmen adayları burs, kredi, yurt ve benzeri özendirici tedbirlerle desteklenmelidir.

8. Öğretmen olmak isteyen adaylar, öğretmenlik mesleğine uygun olanlar arasından titizlikle seçilmelidir.

9. Öğretmen yetiştiren eğitim fakültelerinin, eğitim programlarında birlik sağlanmalıdır. Programlar, ilköğretim programları gözönüne alınarak yeniden düzenlenmelidir.

10. Bugün üniversitelerde farklı

branşlardan olan Yüksek Öğretim mezunları için düzenlenen pedagojik formasyon kurslarına mutlaka son verilmelidir.

11. İlke olarak alanda yetişmemiş olan üniversite mezunları, ilköğretim okullarına (sınıf ve dal öğretmeni olarak) atanmamalıdır. Ancak, son yıllarda Millî Eğitim Bakanlığı'ndaki sınıf öğretmeni açığının çok büyük olması ve bunun gelecek bir kaç yıl içinde daha da artmasının beklenmesi nedeniyle; Eğitim Fakültelerinin farklı bölümlerinden mezun olanların istihdamını mümkün kılmak üzere, sınıf öğretmenliği alanında en az bir yıl süreli "Öğretmenlik Meslek Eğitimi Programları" düzenlenmelidir.

12. Anadolu Öğretmen ve Öğretmen Liseleri mezunları, Eğitim Fakültelerinin esas kaynağını oluşturmaktadır.

13. Öğretmenin önü açılmalı, bilgi, beceri yönünden yetişmesine imkân tanınmalı, yeterliliği priyodik olarak değerlendirilmelidir.

14. Hizmetiçi eğitim il ve ilçe düzeyinde sürekli olmalıdır.

15. İvedilikle "Öğretmen Personel Kanunu" çıkarılmalıdır.

16. Değişik eğitim ve öğretim etkinliklerini, alandaki yenilikleri ve öğretmenlerin uygulamadaki görüş ve düşüncelerini yansıtan yayınlar yapılmalı, birim ve bireylere ulaştırılmalıdır.

17. Okulların, standart kadroları her yıl mayıs ayı içinde gözden geçirilmeli, standart üstü öğretmen atanmasına imkân verilmemelidir.

18. "Öğretmenin vekili olmaz" ilkesinden hareketle, vekil öğretmen kadroları kaldırılmalıdır. Böylece, eğitim-öğretimin asil öğretmenler tarafından verilmesi sağlanmalıdır. (Raporlu ve asker öğretmenlerin yerine üçte iki maaşla görevlendirilenler olabilir. Ancak bunların da yüksek öğrenimli olmasına titizlik gösterilmeli, sözleşmeli olmalıdır.

19. Zorunluluklar dışında öğretmenlerin emeklilik ve tayin işleri yaz döneminde yapılmalıdır. Atanan öğretmenlerin de en geç 15 Ağustosta görev başında olmaları sağlanmalıdır.

20. Öğretmenliğe geçişte, seçme ve yeterlilik sınavı yapılmalıdır. (Dil, fiziki bozukluk vb.) etmenler kriter olmalıdır. Öğretmenliğe hak kazananlar illerde boş bulunan öğretmen kadrosu için müracaat etmeli, o il tarafından görevlendirilme yapılmalı ve üç yıl mecburi hizmet olmalıdır.

21. Eğitim politikadan arındırılmalıdır. Devletin eğitim politikası uzun vadeli olmalıdır. Öğretmenlik, günlük siyaset içine çekilmemeli, tayinler nakiller atamalar belli bir düzen içinde ve bir sisteme göre yapılmalıdır.

22. Yönetici atamalarında kariyer, liyakat, başarı aranmalı, üst kademeye geçişler başarılar ölçüsünde, belli bir sisteme göre olmalıdır.

23. Bu günkü sicil raporları ile öğretmenler değerlendirilmemelidir. Eğitimle ilgili soruların da yer aldığı, yeni bir öğretmen sicil raporu düzenlenmelidir.

24. Öğretmen çocuklarına, yüksek öğretimde koşulsuz olarak yurt ve kredi verilmelidir.

25. Öğretmen adaylarının belirlenmesinde, ülkenin ihtiyaçları ve mesleğin özellikleri dikkate alınmalı, ülke genelinde dengeli dağılım mutlaka sağlanmalıdır.

26. Dalında ihtiyaç kalmayan ve hityiyaç duyulan farklı bir dalda kendisini yetiştirmek isteyen öğretmenlere gereken eğitim imkânı sağlanmalıdır.

27. Terör Bölgesinde çalışan öğretmenlerin can güvenliklerinin sağlanması konusunda gerekli önlemler alınmalıdır.

28. Verimliliği sağlayacak farklı statüde öğretmen istihdam edilmelidir

İ. Yönetim ve Denetleme

1. Yönetim

İnsan, gereksinmelerini tek başına karşılayamaz. İnsanların, ortak gereksinimlerini karşılamak için bir araya gelmeleri, örgüt kavramının ortaya çıkmasına yol açmıştır. İnsanların ihtiyaçlarının hızla artması, örgütlerin de hızla çoğalmasına neden olmuştur. Öyle ki günümüzde bir örgüt katkısı olmaksızın karşılayabildiğimiz gereksinmemiz yok gibidir. Modern toplum örgütlü toplumdur.

Örgütle birlikte düşünülmesi gereken bir kavram da yönetimdir. Yönetim, örgütsel amaçların gerçekleşmesini sağlayan ve her örgütte bulunan evrensel bir araçtır. Eğitim yönetimi, yönetim biliminin bir uzmanlık alanıdır. Eğitim yönetimi; eğitim sisteminin, ya da onu oluşturan eğitim birimlerinin amaçlarını gerçekleştirebilmek için, insan ve madde kaynaklarını etkili biçimde kullanma bilim ve sanatıdır. Eğitim yönetimi; yönetim biliminin özellikleri nedeniy-

le kendine özgü bir nitelik gösterir. Bu bilgiler ışığında baktığımız zaman eğitim yöneticiliği uzmanlık gerektiren bir alandır.

Öneriler

1. Eğitim yönetiminin bir bilim olarak algılanması, yöneticinin, örgütsel amaçların gerçekleştirilmesini sağlayan bir eğitim lideri olarak kabul edilmesi, bu alanın uzmanlık gerektirdiğinin bilinmesi, eğitim yöneticiliğinin meslek haline getirilmesi gerekmektedir.

2. Eğitim yöneticiliği bilfiil öğretmenlik tecrübesine dayanmalıdır.

3. Eğitim yöneticisi lisans üstü eğitimle yetiştirilmeli, yönetici adayları objektif ölçülerle seçilmeli ve öz-lük hakları, yaptıkları iş ve eğitim düzeyine göre düzenlenmelidir.

4. Okul yöneticisinin yetki ve sorumluluk dengesi sağlanmalıdır.

5. Belirli alanlarda (il-ilçe-semt) kurulmuş olan eğitim kurumlarının, madde ve insan kaynaklarından tam kapasite ile yararlanılabilecek bir yönetim sistemi oluşturulmalıdır.

6. Yönetime gerçek katılım ortamı oluşturularak; öğrenci, öğretmen, veli ile çevre katkı ve katılımı sağlanmalıdır.

2. Denetim

Hiçbir sistemin, denetim ve değer-

lendime dışı kalması düşünülemez. Teftiş (Değerlendirme), denetim (kontrol) ve rehberlik hizmetlerinin etkili kullanıldığı durumlarda, sistem güçlenmiş olacaktır.

1. Denetim elemanları, meslekî deneyim üzerine lisans üstü düzeyinde yetiştirilmelidir. İlköğretim bir bütün olarak ele alınarak denetim değerlendirmeye devam edilmelidir.

2. 70 öğretmene bir müfettiş olacak şekilde planlanmalıdır.

3. Denetimde rehberlik ön plana çıkarılmalı ve temel eğitimde, eğitim yılı başında rehberlik ve seviye tesbiti, öğretim yılı sonunda ise başarı tesbiti yapılmalıdır.

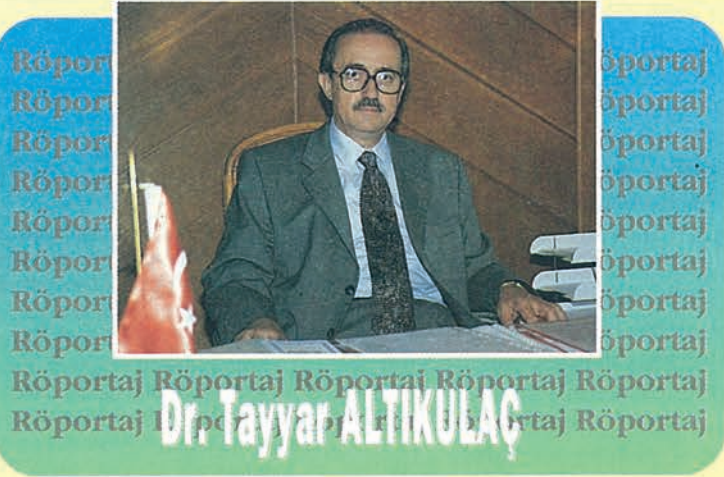
4. İllerde Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı, okulöncesi özel ve resmi eğitim kurumları dışında kalan diğer Bakanlık ve kuruluşlara bağlı olarak faaliyet gösteren Okulöncesi Özel ve Resmî Eğitim Kurumları (KREŞ-Anaokulu) belirlenerek denetimleri Millî Eğitim Bakanlığı'na yapılmalıdır.

5. Denetim elemanlarının, alanlarında uzman, deneyimli, lisans üstü eğitimlerini tamamlamış olmaları, böylece teftiş ve denetim sisteminin etkililiği artırılmalıdır.

6. Teftiş sistemi yeniden ele alınarak, Bakanlık ve ilköğretim müfettişliği bir çatı altında birleştirilmelidir. (Bu madde tartışma sonunda yapılan oylamada oy çokluğu ile kabul edildi.)

Diyanet İşleri Eski Başkanı ve İstanbul Milletvekili Dr. Tayyar Altıkulaç'ın Şûra'da alınan kararlar hakkındaki değerlendirmelerini aldık. Bu görüşleri aşağıda sunuyoruz.

Efendim siz uzun yıllar, Milli Eğitim Bakanlığı'nda Din Öğretimi Genel Müdürlüğü, daha sonra da Diyanet İşleri Başkanlığı görevlerinde bulundunuz. 15. Milli Eğitim Şûrası'na ise Milletvekili sıfatı ile katıldınız. Şûranın zorunlu eğitimin süresinin artırılması hususundaki kararı için ne düşünüyor sunuz? Burada özellikle sizin de savunduğunuz 5+3 sistemi yerine 2+8+1 sisteminin kabul edilmesi Türk Milli Eğitimi nasıl etkiliyecektir?

– Önce zorunlu eğitimin artırılması hususundaki düşüncemi söylemem gerekirse, bunu olumlu karşıladığımı belirtmeliyim. Çünkü zorunlu eğitimin 8 yıla çıkarılması artık bizim toplumumuz ve milletimiz için gerçekten hemen ele alınması gereken bir konudur.

Bu gün zorunlu eğitimi 8 yıldan daha aşağı olan ülke sayısı bir kaçı geçmemektedir. Hatta bu konuda geç kaldığımızı söylememiz doğru olur. Bu zorunlu eğitimin 5+3 ya da 8 yıllık bir bütün veya sizin ifadenizle 2+8+1 şeklindeki farklı düşüncelerin değerlendirilmesine gelince; 2+8+1 şeklindeki düşüncenin erken bir düşünce; Türkiye için henüz ele alınması ve uygulanması mümkün olmayan düşünce olarak görüyorum. Mesele 8 yıllık zorunlu eğitimin; 8 yıllık bir bütün olarak mı, yoksa 5+3=8 şeklinde mi ele alınması gerektiği noktasındadır. Tabii şûranın ilgili komisyonunda ve genel kurulunda ben şahsen yaptığım konuşmalarda 5+3 sistemini savunmaya çalıştım. Zorunlu olduğu görüşüydüm. Temel eğitimin yahut zorunlu ilköğretimin 8 yıllık bir bütün olarak ele alınmasını önce Türkiye şartları, Türkiye'nin eğitim-öğretim imkanları, fizik imkanları bakımından uygulanması mümkün görmüyorum. Yapılacak iş bu güne kadar olduğu gibi öğrenci zorunlu öğretimin 5 yıllık birinci kademesini bulunduğu yerde okuyacak, ondan sonra kendisine "git 3 yıl daha okuma mecburiyeti var; bunu dilediğin yerde tamamla" dene-

cektir. Tabii öğrenci de bu noktadan itibaren, bu 3 yıllık ikinci kademeyi diliyorsa herhangi bir meslek okulunda, diliyorsa normal bir lisede tamamlayabilecektir.

Bunun böyle olmasını gerekli kılan önemli sebeplerden biri de, ülkenin ihtiyaçlarıdır. Meselâ, bugün imam-hatip liselerinde 7 yıl öğretim yapıyoruz ve bu 7 yıl zarfında mezun ettiğimiz gençlerin meslek için ne derece hazırlandıkları ya da hazırlanmadıkları konusunu tartışıyoruz. Bu öğrencilerin başarılarını, başarısızlıklarını tartışıyoruz. Tartıştığımıza göre, 7 yıllık öğretimi 4 yıla indirmek gibi bir yola girmemizi ülke ihtiyaçları bakımından kesinlikle doğru bulmuyorum. İmam-hatip liselerinde bu öğretimin 7 yıl olması gibi bir mecburiyetle karşı karşıya isek, bu takdirde zorunlu eğitimin 5 yıllık birinci kademesini tamamlayan öğrenciye imam-hatip lisesinde öğrenimine devam etmek istediği takdirde seçme hakkı vermemiz, zorunlu eğitimin ikinci kademesini imam-hatip lisesinin bugün orta kısım diye mütalaa ettiğimiz kısmında tamamlamasına imkan tanımamız şarttır.

Şûranın aldığı bu kararı, yani aynı çatı altında tek tip programla zorunlu eğitimi 8 yıllık bir bütün olarak mütalaa eden kararını; ülke şartları ve ihtiyaçlarıyla bağdaşır görmüyorum. Bunu, uygulama şansı olan bir tez olarak da değerlendirmiyorum. Çünkü, konu bir yasa konusudur. Şûra böyle bir karar almıştır ama, Milli Eğitim Bakanlığı'nın bu kararı bir yasa projesi haline getireceğine ihtimal vermek istemiyorum. Sözgelimi Bakanlık böyle bir adım atmaya giderse, bunun parlamento-nun ne ilgili komisyonlarından ne de Genel Kurulundan geçeceğine ihtimal vermiyorum.

Efendim, Talim Terbiye Kurumu'nun yeni uygulamaya başladığı alan seçmeli sınıf geçme sisteminin 10. ve 11. sınıflarındaki uygulaması ile ilgili aldığı son kararlar İmam hatip liselerine alan seçme imkanının tanınmaması gibi bir durumla karşıya kalınmıştır. Bu konuda neler söyleyebilirsiniz?

– Milli Eğitim Bakanlığı normal liseler ve öğretmen liseleri için uygulamaya koymayı tasarladığı alan seçmeli sınıf geçme sistemi içinde imam-hatip liselerini de mütalaa etseydi, çok daha doğru ve iyi olurdu. Ancak Kız Teknik, Erkek Teknik gibi meslek okullarını da bu uygulamanın kapsamı dışında bıraktığı için ve imam-hatip liselerini de öncelikle bir meslek okulu olarak mütalaa ediyorsak; bu genel denge içinde konunun ele alınmış olmasını makul karşılamamız mümkündür. Ancak imam-hatip liseleri için hazırlanan ve bu okullarda uygulanması tasarlanan projeyi bu öğrencilerin üniversite im-tihanlarında başarılı olmalarını zorlaştıracak tarzda hazırlanmış olduğunu görüyoruz. Bu proje ile ilgili düşüncelerimizi Sayın Bakan'a ve Bakanlığın diğer yetkililerine sunmuş bulunuyoruz. Yani değişik alanlar ol-masa bile, aynı alan içerisinde bu öğrencilere ileride üniversitede devam etmek istedikleri, kendilerini hazırlamak istedikleri fakültelerin im-tihanlarında başarılı olmalarına imkan verecek tarzda bir programın

uygulanması bu okullar için de zorunludur.

Hazırlanan ilk projede bu imkanın iyice kısıtlı olduğunu tesbit ettik ve söylediğim gibi ilgilileri uyardık. Henüz konu sonuçlanmış değildir.

Eğitim sisteminin finansmanı konusunda, kabul edilen raporun "Kamu kaynaklarının artırılması" konusundaki önerilerden biri de yeni kaynak yaratmak amacıyla yönelik olarak Milli Piyango, Türk Hava Kurumu ve Türkiye Diyanet Vakfı gelirlerinin bir kısmının Milli Eğitim Bakanlığı'na aktarılması yönündedir. Burada Türkiye Diyanet Vakfı bir kamu kuruluşu gibi mütalaa edilmiş. Gönüllü yardım kuruluşlarının bu arada Vakfımızın gelirlerinin Devletçe bu şekilde yönlendirilmesi mümkün müdür?

– Yönlendirme sözünü bağlayıcı bir düzenleme olarak anlamıyorum. Bu konuda bağlayıcılığın mümkün olmayacağını, doğru da olmayacağını düşünüyorum. Ancak eğitimin finansmanı konusu bildiğiniz gibi ülke için çok ciddi bir sorundur. Gönüllü kuruluşlarımızın, eğitimimizin kalkındırılmasına destek vermeye yönlendirilmesini, teşvik edilmesini normal karşılamak gerekir. Türkiye Diyanet Vakfı zaten bu konuda eğitime gerekli katkıyı yapagelmıştır. Bundan sonra da severek Türk Milli Eğitimi-ne katkıda bulunmaya devam edecektir.

"Toplumsal eğitim ihtiyacının sürekli karşılanması" ile ilgili komisyon raporu ile bütün yaygın eğitim kurumları ve kurslarla ilgili öneriler yer alırken, Kur'an kurslarından hiç bahsedilmemektedir. Bir de Kur'an kurslarının, ilkokuldan sonra zorunlu eğitimin 2. kademesi olarak değerlendirilmesiyle ilgili bir takım teklifler vardı, bunlar da zannediyorum dikkate alınmadı. Siz bu konuda neler söyleyeceksiniz?

– Bunu ciddi bir eksiklik olarak değerlendiriyorum. Çünkü Kur'an kursları bizim irfan hayatımızda çok önemli yerleri olan kuruluşlardır. Milletimizin millî yapısının, manevî yapısının ve karakterinin oluşmasında gerçekten çok büyük payı olan kuruluşlardır.

Bu arada şunu sormak istiyorum. 8 yıllık kesintisiz eğitimin hayata geçirilmesi halinde tabiatıyla Kur'an kursları kapanacak veya artık 15-16 yaşındaki öğrencilerin gideceği kurumlar haline gelecek. Eğer böyle bir şey söz konusu olursa, o yaşta bir kişinin Kur'an-ı Kerim'i sağlıklı bir şekilde öğrenmesi söz konusu olabilir mi? Siz Kur'an-ı Kerim konusunda uzman bir kişi olarak bu konuya nasıl bakıyorsunuz?

– Tabiatıyla zorunlu eğitimin 5+3 ya da 8 yıllık bir bütün halinde uygulamaya konulması meselesi bir yasa konusudur. Hükümet bu konuda nasıl bir proje sunacak, nasıl bir tercih yapacak henüz bir şey söylemek mümkün değildir. Ancak bu sizin söylediğiniz problemlere çözüm getiren kanun yasa teklifleri Milli Eğitim Komisyonu'nda mevcuttur. Hükümetin getireceği tasarı beklenmektedir. Sanıyorum bu yasa müzakerelere edilirken Kur'an kurslarıyla ilgili soruna da çözüm getiren teklif birlikte mütalaa edilecek ve bu boşluğa bir cevap, bir çözüm getirilecektir.

Son olarak Vakfımızca hazırlatılan Alternatif Perspektif adlı eğitim raporu Şûraya katılanlara dağıtıldı. Nasıl bir yankı uyandırdığını öğrenmek istiyorum. Sizin bu konudaki değerlendirmeniz nedir?

– Şûraya katılan üyeler arasında bu raporla ilgili değerlendirme konusunda yaygın bir tesbitim olmadı. Ancak Milli Eğitim Bakanlığı yetkililerinin değerlendirmelerine az çok şahidim. Ciddi bir emek mahsulü ve başarılı bir rapor olarak değerlendirildiğini biliyorum. Tabiatıyla içindeki bazı görüşler, bazı çevreleri ve belki Bakanlık içinde bazı yetkilileri de rahatsız edici bir etki yapmış olabilir.

Bize vakit ayırdığınız için çok teşekkür ediyorum.

- Ben teşekkür ederim.

Ortaöğretimde Yeniden Yapılanma

Komisyonu Raporu

I. ORTAÖĞRETİMDE YAPILANMA

A- Eğitim - Öğretim

1. Milli Eğitim Temel Kanunu amaç ve ilkelerine göre, genel öğretim ile meslekî ve teknik öğretimin amaçları ve yetiştireceği öğrenci tipi yeniden tanımlanmalı; 2000'li yılların gerçekleri, değişimleri ve geleceğin ihtiyaçları çok iyi araştırılarak, beyin ve genel üzerindeki yeni buluşların eğitime etkileri takip edilerek; "Sorularla Programlı Öğrenim", "Keşif Yolu" vb. öğrenim teknikleri de kullanılarak, ileri dünyanın eğitimdeki düzeyine ulaşmak amacıyla, bunlara göre müfredat ve dersler yeniden düzenlenmeli; çok hızlı okuma, iyi anlama ve gözlem alanlarını iyi kullanarak, bilgi birikim kaynaklarına yazı yazma standartlarına ulaşarak sanata yönelmiş, hareketli, atılımcı insan tipi meydana getirilmeli; yaratıcı düşüncüyü geliştirme, öğrenmeyi öğrenme, bilgi arama ve bulma yöntemleri, geleceği hesaplama, milli kültür ve Türk dünyasıyla eğitimin ve ortak Türkçenin koordinasyonu hedeflenmeli; bu suretle artan nüfusun ve sınıflarda yığılmaların ilâve bir çözümü olarak yeni öğrenim teknolojileri devreye sokulmalı; bunun için de ülke şartlarının gerektirdiği insan gücünün yetiştirilmesi için, ortaöğretim kurumları öğrencilerin % 65'ini meslekî teknik eğitime % 35'ini genel öğretime yönelmelerine ve bu yönde öğretim görmelerini sağlayacak şekilde yeni bir yapıya kavuşturulmalı; insangücü - eğitim- istihdam dengesi kurulmalı;

2. Avrupa Birliği ülkeleri ortalama- sı ile eğitimde aynı düzeye ulaşabil-

mek için mevcut öğretim programları geliştirilmeli;

3. Öğretimde yabancı dille eğitim yerine, yabancı dil öğretimi yapılmalı ve yabancı dil öğretimine önem verilmeli;

4. Ortaöğretim kurumlarında ve ilköğretimin ikinci kademesinde zorunlu yabancı dil öğretimi isteğe dönük hâle getirilmeli;

5. Ortaöğretim veren özel öğretim kurumları teşvik edilmeli; bu kurumların mesleğe yönelik program uygulamaları özendirilmeli;

6. Meslekî ve teknik eğitimde sistem bütünlüğü esasına dayalı modüllü (eklemlî) eğitim programları uygulanmalı; alan ve dal eğitimine önem verilmeli;

7. Ortaöğretim kurumları programları esas alınarak, meslekî ve teknik eğitim ağırlıklı olmak üzere en az 8 yıllık temel eğitim üzerine, ortaöğretime devam etmek isteyen öğrencilere bir yıllık hazırlık ve yönelme eğitiminden sonra iki tür eğitim veren,

a) Meslekî ve teknik eğitim;

b) Genel eğitim;

okulları olmak üzere, yatay ve dikey geçişler aşağıdaki ortaöğretim modeli esasları dahilinde sağlanmalıdır:

Türk Millî Eğitim Sistemi Ortaöğretim Modeli İlke ve Önerileri

* Türk Millî Eğitim Sistemi, temel eğitim, ortaöğretim ve yüksek öğretim olmak üzere üç kademeden oluşmalı;

* Ortaöğretim, temel eğitime dayalı olup, hazırlık ve yönlendirme yılından sonra en az üç yıl süreli olmalı;

* Ortaöğretim, meslekî ve teknik eğitim ile genel eğitim alanlarından oluşmalı;

* Ortaöğretimdeki meslekî ve genel eğitim alanlarının seçimi, "Yönlendirme ve Hazırlık Eğitimi Sınıfı"ndan sonra yapılmalı (1995-1996 ders yılında ortaöğretim kurumlarında uygulanmasına başlanılan "Sınıf Geçme Yönetmeliği" buna imkân tanımaktadır);

* Eğitim sisteminin her kademesinde yatay ve dikey geçiş yapılabilirliği;

* Yatay ve dikey geçişler, tamamlama programları ve eğitimleri ile sağlanmalı;

* Yatay ve dikey geçişleri sağlayabilmek için ortaöğretim kurumlarının kapasitelerinden "Tam Gün, Tam Yıl" uygulaması ile faydalanılmalı;

* Ortaöğretimini; meslekî ve teknik alanlarda bitirenler, kendi alanlarında yüksek öğretime devam edebilmeli; diğer alanlara yönelmek isterlerse gerekli tamamlama eğitimlerini alarak yüksek öğretimin istedikleri alanına gidebilmeli; aynı ilke, meslek yüksek okullarına gitmek isteyen genel eğitim mezunları için geçerli olmalıdır.

Bu yapı içerisinde, meslekî ve teknik eğitim sistemi:

* Meslek eğitimi sistemi, en az 8 yıllık temel eğitime dayanmalı;

* Örgün meslekî ve teknik eğitime, hazırlık ve yönlendirme sınıfından sonra girilebilmeli;

* Yaygın ve çıraklık eğitimine, temel eğitimini tamamlayan herkes girebilmeli;

* Meslek eğitimi sistemi, örgün ve yaygın meslek eğitimi uygulamalarını yapacak

- Meslekî ve teknik ortaöğretim okullarını,

- Yaygın meslek eğitimi ise yaygın meslekî eğitim ve çıraklık eğitimini kapsamalı;

* Örgün ve yaygın meslekî ve teknik eğitim programları arasında yatay ve dikey geçişler yapılabilirliği;

* Örgün ve yaygın meslek eğitimi programları, geniş tabanlı alan eğitimiyle başlayıp öğrenciyi uzmanlaşmaya doğru götürmeli;

* Örgün ve yaygın uygulamalarla, meslekî ve teknik ortaöğretimlerini bitirenler, gerekli tamamlama eğitimlerini de alarak, meslekî veya genel yüksek öğretim alanlarına girebilmeli;

* Bölgelerin ihtiyaçlarına göre, hacicilik, arıcılık, dokuma vb. uğraşlar meslek eğitim merkezlerinin programlarına konulmalıdır.

B. Merkezi Yapılanma:

1. Milli Eğitim Bakanlığı Merkez Teşkilâtı, eğitim sistemindeki düşünülen yeniden yapılanma hayata geçirildikten ve sonuçları alındıktan sonra bütün birimleri yeniden yapılandırılmalı;

2. Meslekî-teknik öğretimde genel eğilim, bütünleşmiş bir yapı yönündedir. Ancak, sosyal ve kültürel yapının gereği olarak, mevcut birimlerin yapısını bir süre daha korumaları gerekmektedir. Bununla birlikte; yapılanma bir süreç içinde gerçekleştirilmeli, alt yapı hazırlıkları tamamlanmalı, bu doğrultuda kamuoyu aydınlatılmalı; okulların kapasiteleri çok çeşitli eğitim tür ve programlarına imkân verecek bir şekilde kullanılmalı; bu aşamaya yumuşak bir geçişle ulaşılmalı;

3. Kısa ve uzun vadede gerçekleştirilecek çalışmalar bir plân dahilinde sürdürülmeli; Bakanlık, ana hizmet ve destek birimlerinin görev ve sorumlulukları yeniden belirlenmeli;

4. Ortaöğretimde istenilen yapısal değişim öncelikle tabandan başlatılmalı; merkez teşkilâtındaki yapılanmanın tabandaki değişime bağlı olarak bir süreç içinde plânlanması düşünülmeli,

5. Merkezî yönetimin kapsam ve büyüklüğünün azaltılması yerel yönetimlerin katılım ve katkılarının sağlanması için yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

C. Yönetici - Öğretmen :

1. Öğretmenler yüksek lisans ve doktora yönelendirilmeli; hizmetiçi eğitimi düzenleyip örgütleyebilmesi ve öğretmenlikle ilgili araştırma ve geliştirmeleri destekleyebilmesi için Milli Eğitim Akademisi hayata geçirilmeli;

2. Milli Eğitim Personel Kanunu bir an önce çıkarılmalı;

3. Bakanlık ile YÖK ve üniversiteler arasında kurumsal ölçekte yeterli ve etkili bir işbirliği sağlanmalı; yasal düzenlemelerle bu işbirliği sürekli kılınmalı;

4. Milli Eğitim Bakanlığı merkez ve taşra teşkilâtında tedviren görevlendirme yapılmamalı;

5. Eğitim yöneticileri ve öğretmenlerin özlük haklarına ilişkin sorunlar giderilmeli; maaş ve ek ders ücretleri yeterli ve eşit duruma getirilmeli;

6. Program türlerine göre öğretmen açığı hızla giderilerek, dengeli öğretmen dağılımı gerçekleştirilmeli; Avrupa Birliği'ne girişle daha önemli hâle gelecek olan ticaret ve turizm sektörlerinin ihtiyaç duyduğu orta kademe işgücünün yetiştirilmesi için gerekli tedbirler alınmalı,

7. Yatılı okullarda görev yapan idareci, öğretmen ve diğer personele maddî yönden iyileştirici hükümler getirilmeli, nöbet hizmetleri bir esasa ve ücrete bağlanmalı;

8. Öğretmenlerin sözleşmeli konuma geçirilmesi için gerekli yasal düzenlemeler yapılmalı;

9. Anadolu öğretmen liselerinin bünyesindeki döner sermaye işletmelerinin faaliyetlerine son verilmeli;

10. Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde bulunmayan ortaöğretim kurumlarının yönetici atamalarında "MEB" yönetici atama yönetmeliğine tâbi olunmalıdır.

D. Fiziki Yapılanma :

1. Ortaöğretimin yeniden yapılanmasında fizikî mekânların en verimli bir biçimde kullanımına çözüm olmak

üzere, yeni yapılanmalarda ve imkânlar ölçüsünde kampus modeli (eğitim bölgeleri) esas alınmalı ve bu bölgelerin gerçekleştirilebilmesi için gerekli düzenlemeler yapılmalı;

2. Pansiyonlu okular yerine, okulların ortak kullanabileceği yurtların açılması sağlanmalı;

3. a) Belediyelerde, okul yerleri belirlenirken İl Millî Eğitim Müdürlüğü temsilcisinin görüşü dikkate alınmalı;

b) Okul plânlarının tek tip proje yerine, bölgenin şartlarına göre İl Millî Eğitim Müdürlüğü veya İl Bayındırlık Müdürlüğü'nce yapılmalı;

4. Büyük yerleşim birimlerinde, birbirine yakın olan okulların kullanımının Bakanlıkça belirenecek esaslar dahilinde, eğitim sitelerine uygun hâle dönüştürülerek deneme niteliğinde bir örnek uygulama başlatılmalı; fizikî imkânların ortak kullanılması "Benim Okulum" anlayışı yerine "Bizim Okulumuz" anlayışını geliştirmeli;

5. Genel ve meslekî liselerin bünyelerinde bulunan temel eğitim kapsamındaki ortaokullar ayrılmalı;

6. Küçük yerleşim birimlerinde, Bakanlıkça belirlenen esaslar dahilinde başlatılan çok programlı lise uygulamasına devam edilerek, bunların eğitim sitelerine dönüşecek şekilde geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması sağlanmalı;

7. Ortaöğretimde fizikî mekânlar ve imkânlar açısından, mahallî idarelerle halkın desteğinin sağlanması yönünde gerekli çalışmalar yapılmalıdır.

II. ORTAÖĞRETİMDE YÖNELME

1. Yönlendirme sistemi içinde, yönelme, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri ile ilgili olarak Bakanlıkça temel hedefler belirlenmeli; ülke koşullarına uygun daha verimli bir hizmet ve örgüt modeli geliştirilmeli;

2. Yönelme hizmetlerinin daha etkili bir biçimde yürütülmesi için, "Özel Eğitim rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü", "Özel Eğitim Hizmetleri" ile Rehberlik ve Psikolojik

Danışma Hizmetleri"ne dengeli bir şekilde ağırlık vermeli;

3. Rehberlik ve psikolojik danışmanlık mesleklerinde insangücü plânlanması yapılmalı ve plânlama bölgesel ihtiyaçları da dikkate almalı; ilköğretim sonrası okul ve programlarında, bu plâna göre gerekli düzenlemeler yapılmalı; programlar oluşturulurken, rehberlik ve psikolojik danışmanlık meslek tanımları da yapılmalı ve iş analizlerine dayalı olarak bu mesleklerin meslek standartları geliştirilmeli;

4. Öğrencilerin yönelmelerine yardım edilirken rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri insangücü plânmasının temel aracı olarak görülmemeli; söz konusu hizmetler, bu plânlanmanın ortaya koyduğu gerçek içinde bireyin kendi yetenek, ilgi ve diğer özelliklerine göre kendisine uygun fırsatlar ve imkanlar dahilinde uygun seçimler yapması ve bunları gerçekleştirmesinde bireye sunulan hizmetler olarak değerlendirilmeli; uygulamalarda bu ilke gözönüne alınmalı; rehberlik ve psikolojik danışmayı yönelme ile eş anlamlı sayan ve hizmetlerin ağırlığını "bireysel gelişim" in dışına kaydırma riski taşıyan eğilimler bırakılmalı; yönelme, zorlayıcı değil özendiri olmalı;

5. Yönelme çalışmaları ilköğretimin altıncı yılından itibaren başlatılmalı, ortaöğretim ve yüksek öğretime doğru sürdürülmeli, ÖSS ve ÖYS yerine öğrencilerin eğitim özgeçmişlerini ve topyekün gelişimlerini dikkate alan bir değerlendirme sistemi geliştirilmeli;

6. Yönelme ile rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri için uygun eğitime sahip gerekli sayıda ve nitelikte rehber öğretmen ve psikolojik danışman sağlanmalı; bunların istihdamları için okullarda ya da belirli sayıda okulun bağlanacağı merkezlerde Rehberlik ve Psikolojik danışma birimleri kurulmalı; bu hizmetler Bakanlık bünyesinde sağlam yasal dayanaklara kavuşturulmalı;

7. Yönelme çalışmaları ile reh-

berlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin daha sağlıklı yapılabilmesi için, psikolojik ölçme araçlarını geliştirme ile eğitsel ve meslekî bilgilerin toplanmasına yönelik çalışmalara ağırlık verilmeli, Milli Eğitim Bakanlığı'nca rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri için okul rehberlik birimlerine, rehberlik ve araştırma merkezlerine zaman zaman yapılan alan dışı atamalara son verilmeli;

8. Yönelmede ilköğretim ve ortaöğretim arasında devamlılığın sağlanması için öğrencilere ilişkin kayıt ve bilgilerin sağlıklı bir şekilde tutulması ve kademeler arasında aktırılması özellikle önemlidir. Bu nedenle, öğrenci toplu dosyaları, rehberlik ve psikolojik danışma kayıtları ve ilgili diğer tüm kayıtlar yönelmeye yardımcı olacak şekilde bilsimsel standartlara uygun olarak yeniden ele alınıp düzenlemeli;

9. Milli Eğitim Bakanlığı'nın yönelme, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri ile ilgili yönetmeliklerinde okul müdürü, öğretmenler, rehber öğretmenler ve psikolojik danışmanlar için öngördüğü görevler, bu alandaki çağdaş anlayışlar açısından yeniden gözden geçirilmeli;

10. Öğretim programları hazırlanırken programın hedefleri ve davranışlarının yanı sıra yönelmeyle ilgili hedef ve davranışlar da belirlenmeli;

11. Hazırlık ve yönlendirme eğitimi aşamasında meslek liselerinde okutulan dersler seçmeli olarak okutulmalı;

12. Seçmeli ders çeşitliliği ve bu derslere uygun programların ve öğretmenlerin sağlanması, yönelme için

özellikle önemlidir. Seçmeli dersler, özellikle yöresel seçmeli dersler konusunda, eğitim bölgelerindeki birikimi ve yeterliliği olan eğitim-öğretim dışındaki diğer meslek elemanlarından da faydalanılmalı;

13. Ortaöğretim programları arasında yatay-dikey geçişleri kolaylaştırıcı, ortak çekirdek programlar hazırlanmalı ve eğitim kurumları ile programlar arasında yatay ve dikey geçişlere imkân verecek şekilde düzenlenmeli; bu geçişler, örgün ve yaygın eğitim kurumları arasında da mümkün olabilmeli;

14. Daha yaygın olarak, meslekî ve teknik eğitimde modüllü (eklemlı) eğitime başlanmalı; modüllere göre belgelendirme sistemlerine geçilmeli;

15. Okul yöneticilerine yönelme çalışmalarında, okuluçi işbirliği, katılım ve eşgüdümü sağlayabilme, okul dışındaki birimlerle işbirliği yapabilme, okul birimlerini bu yönde örgütleyebilme, eğitimciyi hedefler doğrultusunda güdüleyebilme ve amaçlar doğrultusunda çalışmaları sistem bütünlüğü içinde yürütebilme yeti ve becerileri ile yönelmenin dayandığı eğitsel anlayış mutlaka kazandırılmalı; böylece, yönetimin yönelmedeki etkinliği artırılmalı;

16. Yönelme, her kademedede öğretmen, yönetici ve denetici ile diğer görevlilerin hizmet öncesi ve hizmetiçi eğitimlerinde yeni anlayışları ve yeni düzenlemeleri gerekli kılmaktadır. Bu amaçla, öğretmen adaylarına hizmet öncesinde rehberlik ve psikolojik danışma ile diğer ilgili temel derslerin yanı sıra bireyi tanıma teknikleri ve iletişim becerileri konularında bilgi ve yeterlilik kazandırılmalı, hâlen görevde olan öğretmenler için de bu amaçla hizmetiçi eğitim yapılmalı;

17. Yönelmede ailenin işbirliği de sağlanmalı; okulların amaç, hedef ve faaliyetleri konusunda aileler bilgilendirilmeli; ailenin sisteme katılımları ve katkılarını sağlayıcı tedbirler alınmalı; tanıtım faaliyetlerinde kullanılmak üzere daha fazla tanıtım kitapçığı, video, radyo ve Tv. programlarına yer verilmeli; ayrıca, mes-

lek kuruluşlarının da yönelme çalışmalarına katılım ve yardımları sağlanmalı;

18. Öğrencilerin başarılarının tesbitinde derslerin hedeflerini ve konuların binişiklik dereceleri dikkate alınarak ölçütler tesbit edilmeli ve değerlendirme buna göre yapılmalı, ölçme işleminde standart başarı testleri hazırlanarak hizmete konulmalıdır.

III. ORTAÖĞRETİMDE MESLEK KAZANDIRMA

İlkeler :

* 2000'li yılların işgücünü oluşturan insan, yeni işlere uyum sağlayan, çok yönlü olarak yetiştirilmeli, yeni meslek programları ve sistemi bunlar dikkate alınarak düzenlenmeli;

* Mevcut örgün, yaygın ve çıraklık meslek eğitimi sistemlerini bütünleştirici bir yapılanmaya gidilmeli;

* Alt yapının ortak kullanılabilmesi için "meslek eğitimi merkezi" uygulamasına geçilmeli;

* Ortaöğretimde yatay ve dikey geçişler fırsat eşitliği ilkesi ile düzenlenmelidir.

Bu ilkeleri gerçekleştirmek üzere:

1. En az 8 yıllık ilköğretim (Temel Eğitim) süresinin son 3 yılında üst öğrenim alanlarını ve iş hayatını tanıtmaya ve rehberlik amaçlarına yönelik bilgilendirme ve etkinliklere yer verilmeli;

2. En az 8 yıllık temel eğitimden sonra ortaöğretime gitmek isteyen öğrenciler, hazırlık sınıfı eğitimine (9. yıl) devam etmeli; bu eğitim sırasında öğrenciler genel bilgi, yabancı dil ve teknoloji eğitimi almalı; bu eğitimin sonunda öğrenciler, ilgi yetenek ve isteklerine göre genel ya da meslek eğitimi veren programlara yönlendirilmeli;

3. En az 8 yıllık temel eğitimi bitiren öğrencilerden ortaöğrenime devam etmek isteyenler, hazırlık ve yönlendirme eğitimi aldıktan sonra ortaöğretim kurumlarında uygulanan programlara yönlendirilmeli; "Meslek Eğitimi Merkezi" bünyesinde uygulanacak geniş tabanlı alan bilgisi ve dal eğitimine imkân veren Meslek ve Teknik Eğitimi programlarına devam eden öğrenciler 10. sınıfın sonunda da, isterlerse Genel Eğitim programla-

rına geçebilmeli; genel eğitim programına yönelen öğrenciler de bu programlarla birlikte teknoloji eğitimi almalı; genel eğitim alan öğrenciler de istemeleri halinde, 10. sınıf sonunda meslek eğitimine geçebilmeli; meslek eğitimi süresince işletmelerde uygulamalı eğitim devam etmeli;

4. Teori ağırlıklı fen ve teknoloji eğitimi görmüş lise mezunlarından üniversiteye gitmeyen veya gidemeyenlere istihdam imkânı olan alanlarda yoğunlaştırılmış modüllü (eklemlı) meslek eğitimi programlarıyla meslek kazandırılmalı; bu programın sonucunda isteyenler meslek belgelerini alarak meslek yüksekokullarına devam edebilmeli; isteyenler kuruluşlarda iş hayatına girebilmeli; isteyenler ise belli özelliklere sahip olarak (ustalık) kendi iş yerlerini açabilmeli;

5. Hazırlık sınıflarından (9. sınıf) sonra meslek eğitimi merkezlerinde eğitimini sürdürmeyi tercih eden öğrenciler, bu merkezlerin esas amaçlarından biri olan iş ve istihdam imkânı olan iş alanlarının ihtiyaç duyduğu bilgi ve becerileri kazanmış olarak iş hayatına atılmalı;

6. Ayrıca bu merkezlerden yetişenlerden, isteyenler piyasada ihtiyaç duyulan alanlarda kendi işlerini kurabilmeli; isteyenler de yoğunlaştırılmış genel eğitim programı ile kendi meslek alanlarında yüksek öğrenime geçebilmeli;

7. Ülkemizde büyük eksikliği bulunan orta kademe işgücünün en önemli kesimi olan teknisyenlik eğitimi yeniden düzenlenmeli; teknisyenlik eğitimi, önerilen aynı düzen çerçevesinde, daha yoğunlaştırılmış, ilk yıldan son yıla kadar geniş alan bilgisi üzerine teorinin, teknolojinin ve uygulamanın tüm gereklilikleri kapsayan bir özel yetiştirme programı şeklinde ele alınmalı;

8. Bir yıllık hazırlık eğitimden sonra orta öğretimin süresi, programın özelliklerine göre 3 yıldan fazla olabilmeli; meslek eğitimi merkezlerinden lise diploması almadan ayrılmak isteyen öğrencilerin meslek eğitimlerinin ziyan olmaması için, eğitimi bıraktıkları seviyenin meslek belgesini alabilmeleri için düzenleme yapılmalı;

9. Zorunlu eğitimi bitir-

miş olup da, ortaöğretime devam etmek istemeyen öğrenciler, Meslek Eğitimi Merkezlerinde okul-işyeri bütünlüğü içinde modüllü (eklemlı) meslek eğitimi programları ile ustalık seviyesine kadar meslek eğitimi alabilmeli; bunlardan, gerekli tamamlama eğitimini arzu edip başarıları, alanlarında veya alanları dışında yüksek öğrenime de geçebilmeli;

10. Yüksek öğretimde niteliği yükseltmek amacıyla, öğrencilerin ortaöğrenimleri sırasında kazandıkları bilgi ve becerileri değerlendiren alanlarda yüksek öğrenime geçme düzeni getirilmeli;

11. Bugün, düşük seviyede bilgi ve beceriyi gerektiren işler, yerini, 2000'li yıllarda daha karmaşık işlere bırakacaktır. bu nedenle, mesleğin özelliğine göre meslek eğitimi sürelerinin dallara göre çeşitlendirilmesi sağlanmalı;

12. Merkezlerde, öğrencilere iş ve meslek hayatı ile ilgili bilgiler verilmeli; meslek eğitiminde başarılı olmuş, alanında gelişmiş mezunlara düşük faizli krediler verilerek müteşebbisliğin artırılması yolu ile her bireyin işsizliğe kendi çapında çözüm bulması düşünülmeli;

13. 3308 Sayılı Kanun, özü ve ruhu kaybedilmeksizin, günün şartlarına göre geliştirilerek yeniden düzenlenmeli; bu yapılırken Çocuk Hakları Sözleşmesi de dikkate alınmalı;

14. Niteliği yüksek bir meslek eğitimi ve daha çok insanımıza meslek eğitimi hizmetlerini sürekli sunabilmek için, 3308 sayılı Kanuna göre Çıraklık ve Meslek Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Fonu kaynaklarının, Millî Eğitim Bakanlığı'nca kullanılması ve fon kaynaklarının bir kısmının da mahallinde temin edilerek kullanılması sağlanmalı;

15. Zorunlu eğitim bitirildikten sonra doğrudan iş hayatına geçen bireylerin, işyerlerinde geçirmiş oldukları süre ve becerileri kredilendirilerek bu krediler ortaöğretimin

meslek eğitimi bölümünde veya yüksek öğretimde değerlendirilmeli;

16. Toplumun meslek eğitimi ihtiyaçlarının sürekli karşılanabilmesi için meslek kazandırmada, devlet-işçi-işveren kesimlerinin daha sağlıklı işbirliği ve koordinasyonunun sağlanması kurumsallaştırılmalı; meslek eğitiminin geliştirilmesi, denetlenmesi, değerlendirilmesi ve finansmanı konularında iş hayatı ve meslek kuruluşlarının etkin katılımını sağlayacak bir yapı esas alınmalı;

17. Meslek eğitim merkezlerinin döner sermaye işletmelerinin bilanço kârlarının çeşitli fon ve kurumlara yatırılacak kısmı, ilgili meslek eğitimi merkezlerinin geliştirmesinde kullanmak üzere bu merkezlere bırakılabilir;

18. Aşağıda belirtilen amaçları gerçekleştirmek üzere Meslek Eğitimi Merkezleri kurulmalı; bu merkezlerde:

a) Ülke meslek standartlarına uygun geliştirilmiş meslek eğitimi programları uygulanmalı;

b) Bölgesel düzeyde meslek eğitimi ihtiyaçlarını belirlemeli ve gerekli dalların eğitimi açılabilir;

c) İhtiyaçları karşılayacak ilâve eğitim programları hazırlanmalı, bunlar ülke geneli programı ile bütünleşebilir;

d) Örgün ve yaygın eğitim görmüş, gerekli programları tamamlayan herkese meslek eğitimi diploma veya meslek belgesi verebilir;

e) Öğrenciyi; iş hayatı ve teknolojiyi tanıyan, girişimci, kendi işini kurabilen ve isteginde yüksek öğrenime devam edebilen bireyler olarak yetiştirebilir;

f) Öğrencilerin işletmelerde uygulaması meslek eğitimi imkanlarını düzenlemeli ve denetlemeli;

g) Sektör ve iş kolları için vasıflı işgücü, yüksek öğrenim için ise alanında uzmanlaşmaya başlamış öğrenci yetiştirmeli;

h) Yaygın ve örgün meslek eğitimi programları arasında yatay ve dikey geçişler, genel örgün eğitimini tamamlayan veya herhangi bir kademesinden ayrılanlara istihdam imkânı olan dallarda modüllü (eklemlı) meslek eğitimi programlarına dayalı ve bir mesleği ifade eden meslek belgesi kazandırmaya yönelik çalışmalar yapmayı amaçlamalı;

19. Meslek eğitiminde sistem bütünlüğünü sağlamak amacıyla, diğer Bakanlıklara bağlı meslek okullarının Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlanarak önerilen meslek eğitimi düzeni içerisinde değerlendirilmeleri sağlanmalı;

20. Teknolojinin hızla gelişmesi ve iletişim ve ulaştırmanın artması, uluslararası rekabeti büyük oranda artırmış bulunmaktadır. Bu durum, niteliği ve kaliteli mal ve hizmeti üretebilecek vasıflı işgücünü öne çıkarmalı;

21. 2000'li yıllarda, işgücünde aranan nitelikler geçmiş yıllarda beklenen niteliklerden farklılık gösterecektir. 21. yüzyılda çalışacak işgücünden beklenen nitelikler; sorumluluk alabilen, iletişim kurabilen, kalite güvenceli mal üretebilen ve hizmet sunabilen, sorun çözebilen, bilgi ve teknoloji üretebilen, buluşlarını üretime yansıtabilen, pazarlamayı bilen, paylaşımcı ve uzlaşıcı olmalıdır.

Yetiştirilecek öğrencilerde bu nitelikleri, okul-işletme iş birliği ile Türk iş hayatının da genç ve yetişkin insan gücü eğitimi konusunda sorumluluk alması yoluyla kazandırarak, öğrencilerimizi 2000'li yıllara taşıyan meslekler kazandıracığı inancındayız.

Sonuç olarak, "Ortaöğretimde Yeniden Yapılanma Komisyonu"muz, yapılanma, yönelme ve meslek kazandırma alanlarında öğrencilerimizin 2000'li yıllara yetiştirilmesinde yukarıda maddeler halinde sıraladığımız hususların Şûra Genel Kurulu'na arzını uygun bulmuştur.

15. Millî Eğitim Şûrasını başından sonuna kadar takip eden Vakfımız Mütevelli Heyeti Üyesi ve Genel Müdürü Mehmet Kervancı'nın Şûra ile ilgili izlenimlerini bir röportaj halinde aşağıda sunuyoruz.

S. Efendim Türkiye Diyanet Vakfı 15. Millî Eğitim Şûrasına resmen davet edilmedi. Daha sonra sizin müşahit olarak katılmanız nasıl gerçekleşti?

– Bildiğiniz gibi şûra 1995 yılı içinde toplanacaktı. Ancak seçimlerin devreye girmesi sebebiyle 1996'ya ertelendi. Biz Vakıf olarak ülkemizin genel eğitim ve öğretim politikasını ilgilendiren bir şûranın toplanacağını duyduğumuzda, bunu değerlendirdik. Eğitimin bütünlüğüyle ilgili olarak Türkiye'deki tanınmış uzmanlardan oluşan bir heyete bu konuda bir rapor hazırlatmaya karar verdik. Konuyla ilgili heyeti hemen oluşturularak görev verdik. Komisyon çalışmalarına devam ederken 15. Millî Eğitim Şûrası'nın, Nisan'ın ilk yarısında toplanacağına dair bilgi geldi. Biz de bunun üzerine komisyonumuzla ilgi kurarak çalışmalarının süratlenmesini istedik. Nihayet resmen şûranın toplanacağı tarih açıklandı. Şûranın toplanacağı tarih resmen belli olunca biz de Vakıf olarak davetiye beklemeye başladık.

Genel Müdür olarak şûra ile ilgili, vakfa bir davetiyenin gelip gelmediğini takip ettim. Fakat son bir hafta kalıncaya

kadar bazı kurumlara davetiye geldiği halde Vakfımıza davetiyenin gelmediğini gördüm. Bunun üzerine konuyu Devlet Bakanlarımızdan, Diyanete bakan Sayın Cemil Çiçek'e intikal ettirdim.

Vakıf olarak pek çok eğitim hizmeti yürütmemize rağmen bu güne kadar bize davetiye gönderilmediğini ve gönderilmeceğini tahmin ettiğimizi belirterek vesile olup Vakfımızın da şuraya çağrılmasının temininde yardımcı olmalarını istihham ettim. Kendileri sağolsunlar ilgilendiler. Millî Eğitim Bakanı ile görüştüler. Bizim de çağrılmamızı sağladılar. Ama esefle belirteyim ki üy e olarak değil, müşahit olarak çağrıldık. Çağrı yazısının ekinde hangi komisyonla çalışmak istediğimizi de belirlememizi gerektiren bir form vardı. O formun doldurularak hemen gönderilmesi isteniyordu bizden. Davetiyeyi aldığımın ertesi günü ben bu formu doldurarak ve çalışmak istediğimiz komisyonu da orada belirterek gönderdim. Forma "İlköğretim ve Yönlendirme Komisyonunda" çalışmak istediğimizi belirttim.

Tabii şûranın açılışına gittik. Açılışı takip ettik. Açılışa bize bazı belgeler verildi. O belgeler içerisinde şuraya katılanların ismi de vardı. Çalışacak komisyonlarda belirleniyordu. O belgelerde benim ismim de vardı. Türkiye Diyanet Vakfı adına şuraya katılacağım belirtiliyordu. Ancak ismimin karşısında hangi komisyonunda çalışacağım kısmı boş bırakılmıştı.

Ayrıca komisyonlara göre hazırlanan listelerde de ismim yoktu. Nihayet açılıştan sonra komisyon çalışmaları başlayınca ben "İlköğretim ve Yönlendirme Komisyon Sekreterliği" ile temasa geçerek, o komisyonun çalışmalarını takip etmek istediğimi belirttim ve sağolsunlar komisyon yetkilileri bu isteğimi kabul ettiler. O komisyona kaydımı yaptılar. Ben özellikle bu komisyonun çalışmasını kesintisiz baştan sonuna takip ettim. Bir gündem tesbit edildi. Komisyon üyeleri o gündem gereğince gündem maddeleri görüşülürken fikirlerini beyan ettiler.

Fakat orada dikkatimi çeken husus o komisyonda iki görüşün ağırlık kazanmasıydı. Bunlardan birincisi; din bilgisi, resim iş, müzik ve benzeri derslerin not dışı bırakılması, diğeri de yönlendirmenin 9. sınıftan itibaren başlatılması konusu idi.

Görüş beyan edenler özellikle bu iki nokta üzerinde ısrarla durdular. Müzakereler sırasında komisyona üye olarak katılanların çoğunun bazı konularda şartlanmış bir tavır ortaya koydukları görülmüyordu. Bir de bu komisyonda ilköğretim konularıyla ilgili olan kişiler değil de daha çok kurum temsilcileri, basın mensupları, sendika temsilcilerinin üye olarak bulunduğunu müşahade ettim. Bir de komisyon çalışmaları sırasında tabii diğ er komisyon üyeleri ile özellikle imam-hatip liselerinden veya din öğretimi ile ilgili kurumlardan gerek müşahit gerekse üye ünvanı ile şuraya katılanlarla temaslarımız oldu. Kendilerine hangi komisyonlarda bulunduklarını ve hangi komisyonları tercih ettiklerini sorduğumda hemen hemen tamamı "İlköğretim ve Yönlendirme Komisyonu"nda çalışmak isteklerini formda belirtmelerine rağmen kendilerinin bu komisyona alınmadıklarını başka komisyonlara dağıldıklarını beyan ettiler.

"İlköğretim ve Yönlendirme Komisyonu"ndaki üyelerin tavır, hareket ve fikirlerini değerlendirdiğimde sanki şûranın komisyonlarının bazı hesaplara yönelik olarak bir merkez tarafından oluşturulduğu izlenimi ortaya çıkıyordu ve bu izlenimi hemen hemen şuraya çok iyi niyetle katılan insanların pek çoklarında da müşahade ettim. Bu yönde de şûra üyelerinin şûra kararlarının isabetli çıkma hususunda bazı endişelerinin mevcut olduğunu gördüm. Nitekim neticede böyle olmuştur.

S. Özellikle İlköğretim ve Yönlendirme Komisyonunda zorunlu eğitimin artırılması noktasında iki eğilim ortaya çıktı. Bunların bir tanesi ilk 5 yıldan sonra kalan zorunlu eğitimin isteğe yönelik olarak öğrencinin isteğine uygun bir şekilde sürdürülmesi idi. Diğeri de bu 8 yıllık eğitim süresinin kesintisiz olarak sürdürülmesi idi. Burada iki görüşün ortaya koyduğu gerekçeleri siz takip ettiniz. Ne tür tartışmalar yaşandı?

– Gördüğüm kadarı ile ilköğretimin kesintisiz 8 yıl olmasında ve bu 8 yıl içerisinde hiçbir surette yönlendirme yapılmamasını, yönlendirmeye ilgili bir çalışmanın yapılmasının faydalı olmadığı görüşünü ileri sürenlerde büyük bir gayret olduğu, bunu gerçekleştirmek için de koordineli çalışmaların içinde oldukları göze batıyordu. Zira bununla ilgili bazı kuruluş temsilcileri bildiriler yayınladılar. Sanıyorum o bildiriler sizin elinizde var. Belki de değerlendireceksiniz bunları.

Onlar, 5 yıldan sonra isteğe bağlı yönlendirme olduğu takdirde hem bunun çocuğun yaşıyla mütenezip olmadığını, hem de farklı öğrenim sebebiyle nesiller arasında farklı kültürlerin oluştuğunu, bu nun fertler arasındaki ilişkileri olumsuz yönde etkilediğine dair ortada kalan, hiçbir bilimsel dayanağı olmayan görüşler ileri sürüyorlardı.

Bu 8 yıllık ilköğretim süresinde uyum programının uygulanmasının isteyenlerden bazılarının sanki bu çağda verilen din

EĞİT - DER EĞİTİMCİLER DERNEĞİ

ÖNERİLERİMİZ :

- İleri, çağdaş ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de zorunlu eğitimin süresi en az 8 yıla uzatılmalıdır.
- Zorunlu eğitim yasası 8 yıl bölünmeden uygulamaya sokulmalıdır.
- 8 yıllık temel eğitim bir bütündür. Öğrenciyi yönlendirme eğitilim anlayışına uygun olarak zorunlu eğitimden sonraya bırakılmalıdır.
- Zorunlu eğitim yasası çıkar çıkmaz liselerin ortaokulları ilköğretime devredilmelidir.
- 8 yıllık zorunlu eğitimin bütünlük içinde uygulanması hem eğitim birliği (Tevhid-i Tedrisat), hem de de demokrasi açısından önemlidir.
- 8 yıllık zorunlu eğitim demokratik, bilimsel, laik bir anlayışla, zaman geçirilmeden uygulanmalıdır. Saygılarımızla...

Eğit-Der
Genel Başkan
Mustafa Gazalci

Çağdaş Ya. Des. Der.
Genel Başkan
Prof. Türkan Saylan

Atatürkçü Düşünce Derneği
Genel Başkan
Suphi Gürsoytrak

NÜSED
Genel Başkan
Prof. Leziz Onaran

Yüksek Öğre. Der.
Genel Başkan
Prof. Alpaslan Işıkli

kültürünü ve din bilgisini Milli kültüre aykırı ve gençler arasında ikilem meydana getiren yabancı bir unsur gibi algıladıklarını gördüm. Hangi dine inandıkları sorulduğunda tereddütsüz Müslümanım diyerek kişilerin bu görüşleri şüphesiz gözardı edilmeyecek bir yanılgıydı.

S. Siz yaklaşık 10 yıl Avrupa'da iki ayrı ülkede Din Hizmetleri Müşaviri olarak çalıştınız. Orada yönlendirme ve zorunlu eğitim konusundaki yaklaşım nedir? Yani 2 yıl okul öncesi, 8 yıllık kesintisiz ilköğretim ve 1 yıl yönlendirme sınıfı uygulaması batıdaki bilimsel standartlara uyuyormu sizce?

– Hayır. Batıda uygulanan okul öncesi 2 yıl. Sonra 5 yıl + 3 yıl şeklinde. Ben özellikle Hollanda'daki hizmet süremde Hollanda'daki eğitim sisteminin yapısıyla yakından ilgilendim.

Orada din görevlilerimizle yılda iki defa bir araya gelerek üçer günlük seminerler yapıyorduk. Bu seminerlerden birisinde Hollanda eğitim uzmanlarını çağırdık. Bunlar görevlilerimize Hollanda'nın eğitim sistemi ile ilgili bilgiler verdiler. Orada da gördüğümüz Hollanda'da yönlendirme 6. sınıftan itibaren başlamaktadır. Bu bir yana benim orada bulunduğum yıllarda çocukların ilk ve orta-öğretim çağında idiler. Çocuklarımdan bir tanesi Türkiye'de 3. sınıfta iken Hollanda'ya gitti. Bu çocuğum 5'inci sınıfta bitirince okul idaresi beni ve eşimi, bir yazı göndererek okula çağırdı. Dedi ki "Çocuğunuz ilkokulu bitirdi. Bundan böyle bir okula gitmesi gerekiyor. Biz çocuğunuzun şu okula gitmesini uygun buluyoruz. Siz

buna ne diyorsunuz? Bizim, bu tekliflerine itirazımız oldu. Anlaşamadık. Sonunda konu Belediyelerin itiraz komisyonuna gitti ve bizim itirazımız doğrultusunda çocuğumuzun 6. sınıfa gidebileceği benimsendi.

Burada bir hususu da belirtmek isterim. Maalesef bazı okul idareleri yabancı çocukların daha basit okullara gitmesini teşvik ediyorlar ve lisan konusunda yeter-siz kalacakları gerekçesi ile meslek okullarına yönlendirmeye çalışıyorlardı.

Hollanda'da son derece demokratik bir sistem uygulanmaktadır. Ben bunu bizzat müşahade ettim. Bu örneği şurada anlatmış olmama rağmen, dikkate alınmadı. Zaten üyelerin tavırlarından, bu konuda tamamen şartlanmış olarak hareket ettikleri anlaşıyordu.

Komisyonunda iki noktaya dikkat çekildiğini belirtmiştim. Bunlar biri din bilgisi, resim iş, müzik ve beden eğitimi derslerinin değerlendirme dışı tutulması. diğeri de yönlendirmenin de 9. sınıftan itibaren olmasıydı. Burada bir şeye dikkatinizi çekmek istiyorum. Genel Kurulda "İlköğretim ve Yönlendirme Komisyonu" raporu müzakere edilirken Milli Eğitim Bakanı Sayın Turan Tayan, din bilgisi, resim iş, müzik ve beden eğitimi derslerinin değerlendirme yani not dışı bırakılmasının kabul edilmemesi ile ilgili bir önerge hazırlattı ve bu önergeye bizzat kendileri de imzaladılar. Bu önerge Sayın Bakanın isteği doğrultusunda kabul edildi.

Zorunlu öğretim süresinin 8+1 değil de 5+3 şeklinde düzenlenmesi için de bir önerge vardı. Sayın Bakan, ise bu önerge-

ye imza koymadılar. Sayın Bakan bu önergeye de imza koysalardı, bu önerge de bu doğrultuda genel kurulda kabul edilebilecekti ve Bakanın bu tutumu bilhassa 5+3 sistemini benimseyen üyelerin dikkatini çeken bir husus olmuştur. Bu hususu da ben burada vurgulamak istiyorum.

Ayrıca Türkiye'de 8+1 şeklinde yönlendirmenin yapılması mümkün görülmemektedir. Zira bu sistem Türkiye şartlarına uygun değildir. Düşünün ki bir yerde, bir ilçemizde 20 kişilik bir 8. sınıfımız var. Bu öğrenciler mezun oldular. Bunlardan 15'i hayata geçti, eğitime devam etmeyecek, 5'i devam edecek. Siz bu çocukların 5'ine orada yönlendirme sınıfı açma imkanınız var mı? Devletin bu imkanı var mı? Yarın orada 9. sınıf açılmayacak ise bu çocuklar nerede okuyacaklar? Başka bir şehire gitme ihtiyacı duyacaklardır. Böylece bu sistemle fakir ailelere bir öğretim yükü getirilmiş olmaktadır. Türkiye'nin bu şartları içerisinde bunu uygulamanız mümkün değildir. Durum bunu gösterdiği halde, bunda ısrar edilmesinin bir maksadı olduğu yönündeki kanaatlar şüphe götürmeyecek şekilde teyit kazanmıştır.

S. Eğitim sisteminin finansmanı komisyonunda kabul edilen raporun bir bölümünde eğitimde kamu kaynaklarının, kamudan ayrılan kaynakların artırılmasında bazı öneriler var. Bu önerilerin biri de yeni kaynak yaratmak amacıyla eğitimde Milli Piyango İdaresi, Türk Hava Kurumu ve Türkiye Diyanet Vakfı gelirlerinin bir kısmının Milli Eğitim Bakanlığı'na aktarılması öngörülmüyor. Şimdi burada Milli Piyango İdaresi ve Türk Hava Kurumu kamu kurumu niteliğinde ama Türkiye Diyanet Vakfı gönüllü bir kuruluş. Vatandaşlarımızın bağışları ile kurulmuştur. Ayrıca vatandaşlarımızı nerelere harcanacağını bildikleri için bağış yapmışlardır. Türkiye Diyanet Vakfı'nın bir kamu kuruluşu gibi değerlendirilerek Vakıf gelirlerinin Devlet tarafından bu şekilde yönlendirilmesi sizce mümkün olabilir mi? Bu konuda ne diyebilirsiniz?

– Türkiye'de olabilir. Zaten ondan endişe ediyorum. Ama tabii Anayasa ve insan hakları, kurum hakları açısından düşündüğümüz takdirde böyle bir müdahalenin olmaması gerekiyor. Maalesef Türkiye bu müdahaleleri yapa yapa bazı rahatsızlıkların içinde boğulmaktadır. Milli Eğitim Şurasında alınan bu ve benzeri yanlış kararlar sebebiyle yaşadığımız rahatsızlıklar ortaya çıkmıştır. Bence bu son

derece yanlış bir karardır. Bizim mevzuatımızda tabii eğitim ve öğretim hizmetleri de bulunmaktadır.

Fakat bu tamamen yönetime bırakılmıştır. Esas bizim sahamız bildiğiniz gibi dinî hizmet sahalarıdır. Ama bizim 21 yıllık geçmişimizde yaptığımız hizmetlerde, bu hizmetlere yapılan harcamalar dikkat edildiği takdirde bu harcamalar içerisinde eğitim ve öğretime yapılan harcamalar sanıyorum birinci sırayı işgal etmektedir. Esasen biz bunu gönüllü olarak yapıyoruz.

İmam hatip liseleri binalarına, öğrencilerin işelerine bir hayli desteğimiz vardır. Bu günlerde özel okullar açıyoruz. Bir tanesini Bornova'da açtık. Onun devamı gelecektir. Bilindiği gibi eğitim ve öğretim konusunda Türk cumhuriyetlerine önemli hizmetler götürüyoruz. Bu meyanda; Kırgızistan'da, Türkmenistan'da, Azerbaycan'da ilahiyat fakülteleri, imam hatip liseleri açtık. Bunların binalarını yaptırıyoruz. Buralarda okuyan öğrencilerin işe giderlerini karşılıyoruz. Öğretmen maaşlarını ödüyoruz. Önümüzdeki öğretim yılında da Kafkasya'da ve Afganistan'da bir ilahiyat fakültesini açmış olacağız. Zaten biz, gelirlerimizin büyük bir çoğunluğunu böyle kültür hizmetlerine harcıyoruz. Bizim de kuruluş olarak bir hizmet anlayışımız var, bir hizmet felsefemiz var. Biz kendi kaynaklarımızı bu felsefe doğrultusunda harcıyoruz. Hemen belirtiyim ki bu felsefe hiçbir zaman devletin felsefesine aykırı değildir. Millî Eğitimdeki bu günkü yöneticilerin de çok iyi bildikleri gibi biz bu hizmetleri Millî Eğitim ve Dışişleri Bakanlığımızla işbirliği içinde yapıyoruz. Bu harcamalar insiyatifimizde olarsa kaynaklarımızı hem daha çok buna yöneliriz, hem de daha çok kaynak sağlanarak bu hizmetlere aktarılmış oluruz. Ama eğer bir Devlet baskısı olursa burda bir reaksiyon meydana gelir ki, bu reaksiyon da hizmetleri geriletir.

S. Efendim son yıllarda batıda da genel bir yaklaşım var. Devletin bir takım fonksiyonlarını sivil toplum kuruluşları üstlenirken ve Devlet, kendi kaynaklarını bu sivil toplum kuruluşlarına aktarmaya çalışırken Türkiye'de böyle tersine bir düşünce oluşup sivil toplum kuruluşlarının kaynaklarının Devlete aktarılması gibi bir yaklaşım doğuyor. Bu karardan öyle anlaşılıyor. Sizce bu yaklaşım doğru mudur?

– Son derece yanlış, insan psikolojisi ne de aykırı. Deddiğiniz gibi dünyadaki uygulamaya da ters. Niye, bu kararlar ni-

çin alınıyor? Dünyadaki alınan kararları bilmedikleri için. Bir örnek vermek istiyorum. Dedğiniz gibi Hollanda Devlet olarak bu özel okullara destek vermektedir. Finansman ayırmaktadır. Şimdi siz Hollanda'da bir vakıf kurup ben burada bir okul açacağım dersiniz. Hollanda Hükümeti size destekte bulunur. Diğer okullara öğrenci başına kaç lira ödenek veriyorsa size de aynı ödeneği verir.

Nitekim 1985 yılında idi. Orada tanıdığımız bazı kişiler bir vakıf oluşturdular. Kamuoyu yoklaması yaptılar. Orada şu kadar öğrenci toplayabileceğiz dediler. O bölgede Hollanda Hükümeti eski bir binayı yepyeni hale getirip kendilerine teslim etti. Orada okul açıldı. Okula kayıt olan her öğrenci için Hollanda Hükümeti diğer okullardaki her öğrenci için kaç para ödenek veriyorsa aynısını bu vakfın açtığı okula kayıt yaptıran öğrenci için de verdi.

Belçika'da da bu böyle. Ama Belçika'da, bu biraz daha farklı. Belçika diyorki sen bunu bir iki sene uygulama bakayım götürebiliyor musun bu işi. Eğer götürüyorsa % 80'e % 90'a kadar Belçika'da diğer okullarda okuyan öğrencilere verdiği ödeneğin aynısını özel vakıflar, sivil kuruluşlar tarafından açılan okullara veriyor.

S. Yine ülkemizde son yıllarda özel öğretimin teşviki konusunda, özel öğretim kurumlarına Devletin kaynak aktarması ve bazı teşviklerde bulunması benimsendi. Ayrıca, üniversite seviyesindeki eğitimde vakıf üniversitelerine Devletin yine kaynak aktarması söz konusu. Bu şekilde devlet bir yandan vakıf üniversitelerine ve özel eğitim kurumlarına kaynak aktarıırken sadece Türkiye Diyanet Vakfı'nın gelirlerinin Bakanlığa aktarılması gibi çelişkili durum ortaya çıkıyor. Sizce bu karar hangi amaçla alındı?

– Hakikaten endişe verici düşünceler zihne getirmektedir. Bu da ilköğretim ve yönlendirme de alınan yanlış karar gibi bir karardır.

Bu konuda belki şu denilebilir. Şu tip sivil kuruluşlar şu kadar gelirlerinin, şu kadarını yine kendi mevzuatları çerçevesinde eğitim ve öğretime sarf ederler. Bu belkide bizim gibi gelişmekte olan ülkeler için gerekli bir karar olabilir. Ama bir sivil kuruluşun gelirinin belirli bir miktarını bir Bakanlık emrine aktarma şeklindeki karar, son derece demokrasi kurallarına, bugünkü mevzuatımıza ters bir karar gibi geliyor bana.

Bununda uygulanacak bir karar olmadı kanaatindeyim. Bakanlık geçmişteki bazı yanlış kararlarını düzelttiği gibi bu kararlarını da düzelterektedir inşallah.

S. Vakıfca hazırlatılan "Türk Eğitim Sistemi : Alternatif Perspektif" isimli eğitim raporu şûra üyelerine dağıtıldı. Nasıl yankı uyandırdı? O konuya bir kaç cümle ile değinirseniz çok sevinirim.

– Efendim bu konudaki sorunuz içinde çok teşekkür ediyorum. Sanıyorum Vakfımızın yaptığı bu çalışma Cumhuriyet tarihindeki sivil kuruluşların yaptıkları çalışmalar içerisinde örnek bir çalışmadır.

Şimdiye kadar hiçbir sivil kuruluş Türkiye'nin genel eğitim ve öğretimi konusunda böyle bir rapor hazırlamamıştır. Evet hazırlanmış raporlar vardır ama, onlar biraz daha mezuirdir. Bildiğiniz gibi eğitim ve öğretimin geneli konusunda bu raporumuzu hazırlattık. Şûranın açılacağı günlere ancak yetiştirebildik. Zaman darlığı sebebi ile. Aldığım izlenim şu; konu ile ilgilenen herkes bu çalışmayı takdir etmektedirler. Çok güzel bir örnek olduğunu belirtmektedirler. Ancak bu raporda ifade edilen bazı görüşlere karşı görüşler de ortaya konmaktadır. O gayet normaldir. Biz sadece görüş ortaya koyduk. Bundlar tartışabilir dedik. Biz hatırlattık, doğruları ortaya koymaya çalıştık. Onun karşısına birileri çıkmaya hayır şunlar da vardır, doğrular şunlardır der biz onlara da açtık. Bu konuda raporumuz üzerinde yapılan değerlendirmeleri de topluyoruz. Onları da inşaallah değerlendireceğiz. Böyle bir çalışmamız takdirle karşılanmıştır.

Sanıyorum raporumuz şûraya katılan üyelerin % 70'inden fazlasının eline ulaşmıştır. Bu raporumuzun değeri ve önemi zaman geçtikçe daha iyi ortaya çıkacaktır.

15. MİLLİ EĞİTİM ŞURASI

Yusuf Erdoğan

Basın-Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürü

13-17 Mayıs 1996 tarihleri arasında gerçekleştirilen 15. Millî Eğitim Şurası, Bu güne kadar gerçekleştirilen Millî Eğitim Şuraları içinde sonuçları en fazla tartışılan şûra niteliği kazandı.

Kuşkusuz Şûra; Türk Millî Eğitiminin 70 yıldır yaşadığı sancuları dindirecek, eğitim sistemimizin çağdaş gelişmeler ile toplumsal değişimlerden doğan ihtiyaçlara cevap verecek radikal kararların alınması yönünde bir irade ortaya koymak iddiası ile toplandı.

Şûra gündeminin ana başlığı da 2000 li yıllara girerken Türk Millî Eğitim sistemi idi.

Ancak şûra sonucunda görüldü ki toplanan 15. Millî Eğitim Şurası Türkiye'yi 21. yüzyıla taşıyacak Millî Eğitim sisteminin oluşturulması hususunda gereken kararları almak yerine, son yıllarda bazı gruplar tarafından yüksek sesle dile getirilen ve halkımızın din eğitimi konusunda gün geçtikçe artan talebini engellemeye yönelik isteklere boyun eğmeyi tercih etti.

Türkiye'nin kurtuluş kapısının anahtarı olan Millî Eğitim sisteminin ıslah edilmesi, çağdaş eğitim telakkilerine uygun hâle getirilmesi, moda tabirle "Bilim çağını yakalamak" için gerekli insan gücünün yetiştirilmesi gerçekten her Türk aydınının gerçekleşmesini istediği bir ideal hâline gelmiştir. Kalkınma çabalarını yıllardır sürdüren Türkiye'de gerek rejimin işletilmesinde gerekse uygulamada yaşanan bir çok problemin ana kaynağının eğitim olduğu izahtan varestedir.

21. yüzyıla girerken, tarihini bilen ve tarihteki misyonundan referans alarak geleceği plânlayabilen, dürüst, vatanperver, bilgili ve inançlı nesillere her zamankinden daha çok ihtiyaç duyuyoruz. Eğitim sistemimizin bu güne kadar yetiştirdiği insan tipi belki bir dereceye kadar milletin ihtiyaçlarına cevap vermiştir. Ancak son 10-15 yılda Dünyada yaşanan baş döndürücü gelişmeler kar-

şısında özellikle genç nesillerimizin, iletişim araçlarının kültür bombardımanına ne kadar dayanıksız olduklarına hep birlikte şahit olduk. Idealsiz, taklitçi, kişiliğini bulamamış, yaşadığı ruhsal bunalımları alkol, uyuşturucu ve serbest cinsellikte arayan gençlerimizin sayısı gün geçtikçe artmaktadır.

Bu gün batı dünyası da aynı hastalığa düşmüş gençliğini tedavi etmenin yollarını aramaktadır. Son 10 yılda bütün Dünyada din olgusunun yeniden gündeme gelmesi tesadüfî değildir. Manevî dayanaktan yoksun kalan tek dışı kalmış medeniyet canavarının insanlığı getirdiği nokta topyekün herkesi ürkütmektedir. Dünya, savaşların, kanın ve gözyaşının bu kadar çoğaldığı, ahlaki değerlerin yok olduğu bir dönemi herhalde daha önce yaşamadı. O sebeptendir ki her ülkede akıl sahipleri tek kurtuluşun dine yönelmek olduğunu yeniden keşfetmeye başladılar. Eğitim sistemleri sorgulanarak yeni nesillerin de aynı girdaba düşmesi önlenmeye çalışılıyor.

Günümüzde, gerek demokrasi anlayışındaki değişimler, gerekse bireysel hak ve özgürlüklerin kazandığı yeni anlamlar, devlet otoritesinin hazırladığı eğitim planlamalarının geçersizliğini ortaya koymaktadır. Artık Dünya'da devletler halkın talep ve ihtiyaçlarına daha çok kulak vermekte, hizmetlerini de bu ihtiyaçlara göre düzenlemektedir. Bireyler için vazgeçilmez haklardan biri olan eğitim hakkı da, bireylerin istek, arzu ve yeteneklerine uygun olarak düzenlenmektedir.

Dünyada bütün bunlar olurken, ülkemizde eğitimi yönlendirenler ne yapıyor dersiniz? Hep batılı olmakla övünenler, her şeyde batıyı örnek alanlar batıların bile idrakini çatlatarak uygulamalar peşindeler. 1200 yıldan fazla bir zamandan beri İslâm Dini ile yoğrulan bir milletin çocuklarını dinî eğitimden yoksun bırakmaktaki amaç ne olabilir? Böyle bir çalışma en azından gaflettir. Bir yandan eğitim sistemindeki altyapı eksikliğini aşmak için vatandaşların eğitime katkıda bulunmasını isterken, bir yandan da fukara milletin nafakasından keserek yaptırdığı imam-hatip okulları-

nı açmamak hangi mantıkla izah edilebilir? Dahası mevcut okulları da eğitim sisteminden çıkartmak için bir takım tertipler düzenlemek ülkemize ne faydalar sağlar?

Her hâlde bu tür uygulamalar sonucunda ortaya çıkacak rahatsızlıklar sadece Türkiye'nin düşmanlarını sevindirecektir.

Din Eğitimi bu ülkede niçin bu kadar horlanmaktadır. 70 yıllık Cumhuriyette, 40 yıllık bir maziye sahip olan Kur'an kursları ve imam-hatip okullarının bu ülkeye verdiği zarar nedir? Dindar, millî ve manevî değerlerine bağlı, inançlı kadroların yetişmesinin, kime ne zararı vardır? Bazı kesimlerin zaman zaman rahatsızlığını dile getirdiği, "imam-hatip menşeli kaymakam, doktor, siyasetçi ve mühendisler" bu ülkeye ne zarar vermişlerdir? Gönül isterki sadece imam-hatip liselerinde değil her seviyedeki eğitim kurumlarında din eğitimi bütün çağdaş ülkelerde olduğu gibi verilsin.

Yoksa, bu ülkede her okuldan ülkesini seven, inançlı, millî ve manevî değerlerine bağlı gençlerin yetişmesi Türkiye'de birilerinin hesaplarını mı alt üst etmektedir?

Bu millet, dinî inançlarına saygı göstermeyen, inançlarını horlayan kadroları hiç affetmedi. Şimdi eğitimi çağdaşlaştırmak bahanesi ile zorunlu eğitimi kesintisiz 9 yıla çıkartarak Kur'an kurslarının kapanmasına yol açacak bir süreci başlatan, ortaöğretimde sınıf geçme sistemini ıslah bahanesi ile imam-hatip liselerinin ilahiyat fakültesi dışında öğrenim görmelerini engellemeye çalışanlar, oturup düşünmeliler. Bu müesseseler milletin malıdır. Onları kuran, vücuda getiren Türk Milleti, kendi eliyle kurduğu müesseselerin kapatılmasına rıza göstermeyecektir.

Aksi takdirde devletle milletin arasını açmaya yönelik bu uygulamalar, milletin devletine olan güvenini sarsar. Birliğe ve beraberliğe en çok ihtiyaç duyduğumuz bu günlerde yetkililerin aldığı yanlış kararlar Türkiye'yi yeni kavgaların içine itecek, toplumsal barışı kökten sarsacaktır.

Vakıf olarak temennimiz odur ki, yetkililer yaptıkları hatadan dönerek bu müesseselerin yaşaması, hatta yaygınlaşması için gerekli düzenlemeleri gerçekleştirebilirler.

Yükseköğretime Geçişin Yeniden Düzenlenmesi

1. Yüksek Öğretime Girişte Genel Durum ve Yüksek Öğretimin Yeniden Düzenlenmesinin Nedenleri

1.1 Yüksek Öğretime Girişte Genel Durum

Türkiye’de nüfus artış oranı çok yüksektir. Bu bakımdan yüksek öğretim kapılarına gelen öğrenci sayısı bir buçuk milyona yaklaşmış durumdadır. Bu sayının ileriki yıllarda daha da artacağı tahmin edilmektedir.

Söz konusu olan bu talebe karşılık, yüksek öğretimde yeterli kapasite yaratmak mümkün olamamaktadır. Mevcut olan arz ve talep dengesizliği yüksek öğretime geçişi çok zorlamaktadır.

Mevcut olan yüksek öğretime geçiş sistemi, ülkemize uzun süre hizmet etmiştir. bu hizmet her yerde takdirle karşılanmıştır. ancak, her sosyal müessese gibi, bu müessese de, son yıllarda tartışılmaya başlanmıştır. Tartışmalar her geçen gün artarak devam etmektedir.

1.2. Yüksek Öğretime Geçişin Yeniden Düzenlenmesi Tartışmalarının Nedenleri

Yüksek öğretime geçişin yeniden düzenlenmesi tartışmaları çok geniş kapsamlı bir konudur. Bu geniş kapsamlı konuyu şöylece sınırlandırmak mümkündür:

a) Üniversite giriş sınavları, üniversite hazırlık kurslarının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Üniversite hazırlık kursları üniversiteye girişte çok önemli olduğu için, ortaöğretim fiilen ikibuçuk yıla inmiştir. Yavaş yavaş ortaöğretim kurumlarında yapılan eğitim-öğretim tamamen ortadan kalkacak bir duruma girmek üzeredir. Bugün ortaöğretimin son sınıflarında olan durum, ortaöğretimin diğer sınıflarına da yayılmaktadır.

b) Yukarıda belirtilen durum ortaöğretime ortadan kaldırmak üzere olduğu gibi, öğrencileri iki yerde öğretim görmeye itmekte ve öğrencileri büyük sıkıntı içine sokmaktadır. Aynı zamanda üniversite hazırlık kursları, özellikle dar ve orta gelir düzeyindeki ailelere büyük yük getirmektedir.

c) Üniversiteye giriş sınavları, bindiği üzere iki kademede yapılmaktadır. Bu sınav sistemine göre öğrenciler tüm yaşamlarını bu iki sınava bağlamıştır. Bu, öğrencileri psikolojik bakımdan yıkıntıya götürmektedir.

d) Sınavın olumsuzlukları, üniversiteye girebilme şansını elde etmiş öğ-

rencilerde de görülmektedir. Ortaöğretimin ilk yıllarından başlayarak üniversiteye girme hedefi içinde olan öğrenciler, sınavda başarı gösterip istediği programa yerleştirildiğini öğrenince hedefe ulaştığını düşünmektedir. Bu öğrenciler, üniversite birinci sınıflarında, yılların verdiği yorgunluğun etkisiyle, çalışma tempolarını düşürmekte ve dolayısıyla performansları, olması gereken düzeyin altına düşmektedir.

e) Sınavlara hazırlanma, öğrencilerin genel kültür kazanmaları için okumaları gereken kitapları okuyamamalarına neden olmakta, spor ve güzel sanatlar gibi eğitimin ayrılmaz bir parçası durumunda olan aktivitelerini azaltmakta ve kişiliklerinin gelişmesine büyük katkısı olan sosyal faaliyetleri sınırlandırmaktadır.

f) Üniversiteye giriş sınavlarının lise ve dengi okulların son sınıfında bulunan öğrencilere de açık olması, ek bazı sorunlar doğurmaktadır. Bu öğrencilerden üniversite sınavında başarılı olup ta mezun olamayacak durumda olan öğrenciler, öğretmenler kurulu kararıyla mezun edilmektedirler. Bu durum öğrencilerin, başarısız mezun olmasına yol açtığı gibi, üniversite sınavı kazanamamış öğrenciler bakımından haksız ve adaletsiz bir uygulamaya yol açmaktadır.

2. Yüksek Öğretime Geçişin Yeniden Düzenlenmesiyle İlgili Ön Komisyon Rapor Özeti

15. Millî Eğitim Şurası ön komisyon raporları incelendiğinde, ülkemizdeki nüfus artışı ve yüksek öğrenim görme isteğinin hızla artması nedeniyle, yüksek öğretime geçişte, mevcut öğrenci seçme ve yerleştirme sınavının devam etmesi gerekliliği belirtilmektedir. Bu sınavlarla ilgili olarak da;

a) Daha önceki yıllarda ortaöğretim kurumlarını bitirmiş ve ÖSYS'ye girmiş adaylar ile ortaöğretim kurumlarından yeni mezun olacak adaylar arasındaki adaletsizliği ortadan kaldıracı ve yeni adaylar lehine destek sağlanması,

b) Tercihlerin ikinci basamak sınav sonuçları belli olduktan sonra yapılması,

c) Ortaöğretimdeki mezuniyet alanları ile yüksek öğretimdeki tercih alanlarının birbirine paralel hale getirilmesi,

d) Psikolojik ve rehberlik hizmetlerine önem ve ağırlık verilmesi,

e) Fen liseleri ile Anadolu liselerinden genel liselere nakillerin engellenmesi için gerekli tedbirlerin acilen alınması,

f) Meslekî ve Teknik öğretimde ortaöğretim kurumları ile yüksek öğretim kurumlarında uygulanan programlarda aşamalılık ilkesinin yeniden belirlenmesi,

g) Yeni yüksek öğretim programlarının açılmasında bölge ihtiyaçlarının ve uluslararası gelişmelerin gözönünde tutulması,

h) Bu kurumların fizikî kapasitelerinin genişletilmesi için öğrenci katkı payı artırılarak kaynak sağlanması,

i) Merkezî özel yetenek sınavlarının beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş alanlarında programı bulunan üniversitelere yaygınlaştırılması,

gerektiği savunulmuştur.

3. Yüksek Öğretime Geçişin Yeniden Düzenlenmesine İlişkin Öneriler

Komisyonunda yapılan değerlendirmeler sonucunda, yüksek öğretime geçişte ele alınması gereken önlemlerin kısa ve uzun vadede alınması gereken önlemler şeklinde iki alt başlık altında sunulması uygun görülmüştür. Ayrıca her iki durumu ilgilendiren ortak hususların da ayrı bir başlık altında ortaya konulması benimsenmiştir.

3.1 Kısa Vadede Alınması Gereken Önlemlere İlişkin Öneriler

a) Öğrenciler mezun oldukları öğretim programı doğrultusunda bir yüksek öğretim programını tercih ettiklerinde ek puan uygulaması ile desteklenmelidir.

b) Öğretmen adayı seçimine özel önem verilmelidir. Bunun için öğretmen liseleri mezunlarının öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarına girişleri ek puan uygulamasına ilâve olarak burs ve diğer imkânlarla teşvik edilmelidir.

c) Yabancı dil bilgisi Öğrenci Yerleştirme Sınavında değerlendirilmelidir.

d) Fen ve Anadolu lisesi gibi seçkin okullara devam eden öğrencilerin ortaöğretim başarı puanı ile mağdur edilmeleri önlenmelidir.

e) Öğrenci Yerleştirme Sınavının kapsamının ortaöğretim programları

paralelinde genişletilmesi ve çeşitlendirilmesi gerekmektedir.

3.2 Uzun Vadede Alınması Gereken Önlemlere İlişkin Öneriler

a) Ortaöğretimin etkili hale getirilmesi için üniversiteye girişte bazı tedbirlerin alınması zorunlu görülmektedir. Gerek bu nedenle ve gerekse daha iyi öğrencilerin üniversiteye gönderilmesi amacıyla üniversite öncesi bir yıl süreli, çeşitli alanlara yönelik hazırlık sınıflarının oluşturulması uygun görülmüştür. Hazırlık sınıfları Millî Eğitim Bakanlığı, yüksek öğretim kurumları ve özel kurumların işbirliğiyle düzenlenmelidir.

b) Hazırlık eğitimi sonunda gidilecek alana göre merkezî bir sınav ile öğrencilerin lisans öğrenimine alınmaları sağlanmalıdır.

c) Meslek lisesi mezunlarının kendi alanlarında yüksek öğrenimlerine devam etmeleri teşvik edilmelidir. Ayrıca meslek lisesi mezunlarının, meslek yüksek okullarının ilgili programlarına devam etmeleri "hazırlık sınıfına katılmaksızın" ayrı bir merkezî yerleştirme ile gerçekleştirilmelidir. Lisans eğitimi için üniversitelere girmek isteyen meslek lisesi mezunlarının hazırlık sınıfı programlarına katılabilmesi sağlanmalıdır.

3.3 Kısa ve Uzun Vadede Ortak Olarak Alınması Gereken Önlemlere İlişkin Öneriler

a) Yüksek öğretime giriş çalışmalarını yürütmek üzere Millî Eğitim Bakanlığı ve Yüksek Öğretim Kurulu'nun koordineli çalışması gerekli ve uygun görülmektedir.

b) Ortaöğrenim sırasında üniversiteye yönlendirme sistemi genel kabul görmektedir. Bu yönlendirmenin yapılabilmesi için psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetleri daha etkin hale getirilmelidir.

c) Giriş sınavında kullanılan psikolojik ve eğitsel ölçme araçlarının hazırlanması ve geliştirilmesi için Ölçme ve Değerlendirme Servislerine önem verilmelidir.

d) Ortaöğretim başarı puanının, başarı ve adaleti sağlayacak şekilde yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

e) Ortaöğretim ile yüksek öğretime giriş arasında yakın ilgi olması sebebiyle ortaöğretimde Türk Dili, matematik, yabancı dil ve bilgisayar derslerine ağırlık verilmesi ve bu derslerin ortaöğretim başarı puanlarının hesaplanmasında gözönüne alınması düşünülmelidir.

f) Meslek liseleri ve meslek yüksek okullarının sayısı ülke ihtiyaçları doğrultusunda artırılmalıdır.

g) Yüksek öğretimde kapasite artırımı için;

- Vakıf üniversiteleri dışında özel yüksek öğrenim kurumlarının açılmasına yasal olanak sağlanmalıdır. Bu kurumlar Yüksek Öğretim Kurulu denetiminde olmalıdır.

- İhtiyaç duyulan alanlarda ikinci öğretim teşvik edilmelidir.

- Çok kampuslu büyük üniversitelerin daha küçük üniversitelere bölünmesi ve bölünen üniversitelere de yeni birimleri eklemek suretiyle kapasite artırılması yoluna gidilmelidir.

- Gelişmekte olan üniversitelere daha fazla imkân verilmek suretiyle kapasite artırımı sağlanmalıdır

Şûrayı izleyen Diyanet İşleri Başkanlığı Din Eğitimi Dairesi Başkanı Şükrü Öztürk'ün izlenimleri

Diyanet İşleri Başkanlığı, 15. Milli Eğitim Şûrası'na resmen davet edildi mi?

- 15. Milli Eğitim Şûrasına sadece Diyanet İşleri Başkanımız resmen davet edilmiştir. Kendilerinin zaten bir Şûra yönetmeliği var. O Şûra yönetmeliğine göre üyeler arasında başkanın kendisi zikredildiği için Başkan davet edilmiş, Başkanın dışında hiç kimse üye olarak davet edilmedi. Diğer üç kişi oraya müşahit olarak katılmışlardır. Bu üç kişi de kendi gayretleriyle müşahit olarak katılabilmişlerdir. Bu müşahitler şûrada görüşlerini belirtmişler, ancak oy kullanamamışlardır.

Diğer kuruluşlardan üye olarak katılanların sayısına bakıldığında Diyanet İşleri Başkanlığı'nın hem hizmet alanı hem de personel sayısı bakımından, sizce en azından ne kadar üyeyle katılması gerekirdi?

- Diyanet İşleri Başkanlığı bir defa toplumun her kesimine direkt ulaşabilen bir kuruluştur ve Türkiye'de yaygın eğitimi en geniş manada uygulayabilen bir kuruluştur. Bu bakımdan Milli Eğitim Şûrasında Diyanet İşleri Başkanlığı ağırlıklı olarak temsil edilmeliydi. Burada Diyanet İşleri Başkanı'nın komisyonlarda çalışması, bulunması usulen ve örfen uygun değildi. Bu bakımdan Diyanet İşleri Başkanı protokol bölümlerinde bulunur. Bugüne kadarki uygulamalar böyle olmuştur. Şûrada üye olarak bulunması gereken bu işin teknik elemanları olmalıydı. Benim kanaatim Diyanet İşleri Başkanlığı orada en azından 10 kişiyle üye olarak temsil edilmeliydi ve bu kişiler görüşlerini belirtebildiği gibi gerektiğinde öneriler de verebilirdi ve oy da

kullanabilmeliydi. Fakat maalesef Şûra düzenlenirken buna hiç riayet edilmemiştir. Mevzuat açısından da buna imkan olduğu halde, -artık hangi niyetle olduğunu bilemiyorum- çağrılmamıştır.

Şûrada zorunlu eğitimin kademeli olarak 11 yıla çıkarılması ve 2+8+1 şeklinde uygulanmasına karar verildi. Sizce bunun Kur'an kursları ve imam hatipler üzerinde ne gibi etkileri olabilir?

- Efendim bir defa biz Diyanet İşleri Başkanlığı olarak zorunlu eğitimin 8 yıla çıkarılmasını çok önceden beri istemekteyiz. Hatta Türkiye'de geç kalınmıştır diye düşünüyorum. Hatta bu eğitim 9, 10 ve 11 yıla da çıkarılabilir. Ancak zorunlu eğitimin süresinin uzatılması faydalı olmakla birlikte ülke gerçeklerine uygun bir şekilde düzenlenmesi gerekirdi ve böyle olmalıydı. Bütün gelişmiş ülkelerde de böyledir. Gelişmiş ülkelerde, böyle kesintisiz bir zorunlu eğitimin aynı binada, aynı mekanda, aynı öğretmenlerin karşısında yapıldığı ülkelerin sayısı parmakla gösterilecek kadar azdır. Bütün ülkelerdeki temel felsefe şudur. 1- Benim halkım eğitilmelidir. 2- Kim eğitirse eğitsin. Ancak, eğitimle ilgili bakanlıklar burada kontrolü elinde tutar, denetler, kontrol eder. Programların bir çoğuna da karışmaz. Programlarını bile mahalli idareler yapar. Özellikle gelişmiş ülkelerde anaokulundan itibaren ilköğretimin büyük bir bölümü kiliselerin kontrolündedir, denetimindedir. Onlar bu eğitimi yapmaktadırlar. Bu bakımdan Türkiye'deki bu uygulamanın Türk insanının eğitim ihtiyacına cevap vereceği kanaatinde değilim.

Çünkü bir ülkedeki eğitimin başarıya ulaşabilmesi için o ülkedeki insanlar tarafından benimsenmesi lazım, kabul görmesi lazım. Halbuki bu sistemin şu anda Türkiye'de kabul görmeyeceği açıktır ve hatta Türkiye'deki eğitimin 73 yıldan beri istenilen seviyeye gelememesi vatandaşlar tarafından benimsenememesinin, yapılan bu konudaki çalışmalara vatandaşın kuşkuyla bakmasının sebebi de budur. Devlet adına söz söyleyip hareket edenler bir türlü vatandaşın asıl isteğine eğilmemiş, sesine kulak vermemiştir. Onun için de bugüne kadar maalesef eğitim istenilen düzeye gelememiştir. Bu sebeple yeni uygulanacak sistemin de başarıya ulaşacağı kanaatinde değilim.

Özellikle burada şunu vurgulamak istiyorum. Demokrasiyle idare edilen ülkelerde, ideolojik kararların uygulanma şansı yoktur. 15. Milli Eğitim Şûrası'nda alınan kararların çoğunluğunun ülke gerçeklerine uygun olarak alındığı kanaatinde değilim. Daha ziyade bu kararların çoğunluğu ideolojik alınmış kararlardır, dayatmacıdır; fiilen uygulanabilirlikleri de yoktur. Kaldiki demokratik ortamda hiç uygulanamazlar. Çünkü bu milletle bütünleşen bu milletin bağrından fıskıran Kur'an kurslarına ve imam hatip liselerine bu milletin teveccühünün bir manası vardır. İlgililer bunu düşünmek durumundadır. Yani bu kurslara ve okullara vatandaş niçin bu kadar önem veriyor, destek veriyor diye düşünmesi lazım ve bilimsel açıdan sosyolojik açıdan konuyu değerlendirip ve milletin arzusunun uygulanması gerekir. Eğer milletin arzusuna uygun olan yapılırsa Türkiye'deki eğitimin kısa zamanda daha çok yaygınlaşacağı, herkes tarafından benimseneceği ve belkide Türkiye'nin bugün bulunmasını arzu ettiğimiz yere en kısa zamanda ulaşacağını düşünüyorum. Milletle devleti bütünleştirecek bir uygulama, maalesef bugüne kadar değişik sebeplerle gerçekleş-

memiştir. Onun için eğer 15. Milli Eğitim Şûrasında alınan kararların birgün uygulama şansı olacak olursa tarihimizin ilk gününden bugüne kadar, Türklerin Müslüman olduğu günden bugüne kadar Kur'an'a verdikleri hizmet ve bu konudaki gösterdikleri fedakarlıkların tamamı sona ermiş olacak. Kur'an kurslarının tamamı kapanıyor demektir. İmam hatip liseleri de resmen olmasa bile fiilen kapanmış olacaktır.

Yönlendirme sınıfı olarak bu şûrada kabul edilen 9. sınıf ki çocukların 16, 17 yaşına geldiği bir sınıftır. Bundan sonra bu çocukların beceriye yönelik olan dersleri kavramaları mümkün değildir. Bu biyolojik bakımdan da, pedagojik bakımdan da mümkün değildir. Bütün dünyadaki gelişmiş ülkelerde yönlendirme temel eğitimin yahutta ilköğretimin ikinci kademesinin 1. sınıfından başlar. Bazıları temel eğitimin ilk bölümünün son sınıflarında başlar yani bir çok ülkede 4. sene sonra yönlendirme başlar ve çocuklar takibe alınır ve 6. sınıftan itibaren yönlendirme fiilen gerçekleştirilir. 9. yılda yönlendirme denemeleri yapılmaktadır bazı ülkelerde. Sadece olur mu olmaz mı diye. Onun için Şûradaki alınan bu kararların özellikle temel eğitimin kesintisiz ve aynı çatı altında, aynı öğretmenlerin karşısında sekiz sene olarak kabul edilmesinin Türkiye gerçekleriyle bağdaşmayacağı kanaatindeyim. Bu sadece Türkiye gerçekleri açısından değil pedagojik açıdan da uygun değildir.

Çünkü eğitimin bir gayesi vardır. Eğitimin gayesi; yeni yetişen nesillere, vatandaşların arzusunun uygun olarak bilgi beceri ve davranış kazandırmaktır. Şimdi Türkiye'de yapılmak istenenleri vatandaş istemiyor, vatandaş kabul etmiyor ama birileri böyle olacak diye dayatıyor. Vatandaşın benimsemediği bir sistem, vatandaşın tepki görecektir ve vatandaşlar kendi işini kendisi görmek için bir takım illegal yollara başvuracaktır. Böyle olunca da bütünleşme yerine ayrılıklar ortaya çıkacak diye endişe ediyorum.

Ülkemizin gerçeklerini gözönüne alınca bana göre çözüm; ilköğretimin süresi 1+5+3 şeklinde düzenlenmelidir.

Yönlendirme aşağı sınıflardan, mesela ilköğretimin 6. sınıfından itibaren başlatılmalı; Anadolu Liseleri ve Meslek Liseleri bünyelerindeki ortaokullar, yeni düzenlemede alacakları isimleri ile yine varlıklarını korumalı ve burularda verilecek eğitim ve öğretim zorunlu süreden sayılmalıdır.

Zorunlu eğitim süresinin bölünmez bir bütün olarak, tek yer ve tek diploma halinde uygulanmasında ısrar edildiği takdirde, yönlendirme yine mesela 6. sınıftan itibaren başlatılmalı; ancak yönlendirme sınıflarındaki seçmeli dersler arasına, imam-hatip liselerini seçmek isteyen öğrencilerin yönlendirilmelerine esas olmak üzere, Kur'an-ı Kerim ve Arapça dersleri konulmalıdır.

Kur'an kursları, Atatürk'ü yıllar dahil, Cumhuriyet dönemi boyunca varlıklarını sürdürmüş yaygın din eğitimi kurumlarıdır. Zorunlu eğitim süresinin artması ve bu süreyi tamamlamamış öğrencilerin bir başka eğitim ve öğretim kurumuna gitmelerinin engellenmesi halinde Kur'an kursları otomatikman kapatılmış ve hafızlık müessesesi de yok edilmiş olacaktır.

Bu olumsuz gelişmeyi önleyecek tedbir şudur:

Milli Eğitim Bakanlığı'nın öngöreceği, gözetleyip denetleyeceği genel kültür dersleri ile dengelenmiş bir programı uygulamak üzere, Kur'an kursları, "Diyanet Kur'an Eğitimi Merkezleri" adıyla yeniden düzenlenmeli; bu merkezlerin sınıflarıyla zorunlu eğitimin üst sınıfları arasında yatay ve dikey geçiş şartları geliştirilmeli; böylece bu merkezlerde verilecek eğitimin de zorunlu eğitimden sayılmasına imkan tanınmalıdır.

İmam hatip liselerinin üniversiteye geçişlerinde bir takım kısıtlamalar getirilmek isteniyor? Bu konudaki görüşleriniz nelerdir?

- 1991-1992 öğretim yılında uygulamaya konulan Ders Geçme ve Kredi sisteminde imam-hatip liselerine, genel liseler ile öğretmen liseleri gibi, öğrencilerin ilgi, istek ve yeteneklerine göre tüm alanları seçme hakkı fiilen verildiği halde, Talim Terbiye Kurulu'nun son kararı ile bu haklar sadece imam-hatip liselerinden geri alınmıştır. Ders Geçme ve Kredi sistemi'nde Talim ve Terbiye Kurulu'nca alanlar verilmedi. Fakat alan dersleri fiilen alınabilecek bir ders dağıtım çizelgesinin yapılması sağlandı. Şimdi bu imkân da verilmemiştir.

Genel liseler ile öğretmen liselerine verilen alanlar, imam-hatip liselerine verilmemektedir. İmam-hatip liseleri haftalık ders çizelgelerinde sınırlamalar getirilmiş ve böylece fiilen alanlarla ilgili programları alma imkanı ortadan kaldırılmıştır. Örneğin: Genel lisede fen bilimleri alanında 43 saat alan dersi alınırken imam-hatip liselerinde fen bilimleri alanında 24 saat ders alınabilmektedir. Yapılan son değişiklikle imam-hatip liselerinde fen alanının en çok 36 dersi alınabilecek elastikiyet sağlanmıştır. Böylece imam-hatip liseleri ile benzeri bir meslek lisesi olan öğretmen liseleri arasında program eşitliği ortadan kaldırılmıştır. Özetleyecek olursak en son değişiklikle Talim ve Terbiye Kurulu imam-hatip liselerini hiç bir alan vermemiş, ancak sosyal bi-

limler alanının derslerini okuyabilme hakkını tanımış, diğer alanların derslerinin tam olarak alınmasına imkân tanımamıştır. İşte bu durum üniversite başarısını çok ciddi bir şekilde etkileyecektir.

Bugün alınan bu kararın sonucu, üç yıl sonra imam-hatip liselerinden mezun olanların yüksek öğretimin çeşitli dallarına geçişleri, fiilen büyük çapta engellenmiş olacaktır. Ayrıca bütün orta öğretim kurumlarından mezun olan öğrenciler, mezun oldukları bölüm ve alanla ilgili yüksek öğretim kurumlarını seçtiklerinde artı puan verilmesi veya üniversiteler alanına göre öğrenci alması halinde İmam-hatip liseleri, bölüm ve alan dışı bırakıldıkları için, mezunları bu haktan da yararlanamayacaklardır.

Yüksek öğretim Kurumları, Milli Eğitim Reformu çerçevesinde "Alan ve Bölüm"lere göre öğrenci almaya başlayınca, imam-hatip lisesi mezunları hukuken de yüksek öğretim kurumlarına gidemeyeceklerdir. Bu ise; imam-hatip liselerine vurulan sinsi ve plânlı bir darbedir.

Milli Eğitim Bakanlığı açıklamalarında imam-hatip liselerinin aleyhine olabilecek hiçbir karar olmadığını ifade etmektedir. İmam-hatip lisesi mezunları istedikleri fakülteye gidemeyecektir diye bir karar da yoktur. Ancak ilköğretimin kesintisiz olarak 2+8+1 şeklinde düzenlenmesi yönlendirilen 9. sınıfta başlatılması, imam-hatip liselerine bölüm ve alanın verilmeyişi, kültür derslerinin genel liselerde ve öğretmen liselerinde okutulan dersler seviyesinde tutulmayı, doğal olarak imam-hatip lisesi mezunlarının istedikleri fakülteye gitmelerini önleyecektir. Bu durum ise resmen olmasa bile fiilen imam-hatip liselerinin kapatılması sonucunu doğuracaktır.

15. Milli Eğitim Şurasında alınan kararlar Din eğitimi ve toplumun din konusunda aydınlatılması konusunda ne gibi sonuçlar doğuracak? Diyanet İşleri Başkanlığımızın bu konularda yanlışlıkların telafisi yönünde bir çalışması var mı?

- Kanaatim: Bu kararların çoğunluğu ideolojiktir. Vatandaşlarımız tarafından benimsenmeyecektir. Bu sebeple de demokratik ortamlarda uygulanma şansı olmayacaktır. Eğer bir gün uygulanacak

olursa Diyanet İşleri Başkanlığı mutlaka kendi başının çaresine bakma durumuyla karşı karşıya kalacaktır. Çünkü çocuklar 15, 16 yaşından itibaren Kur'an-ı Kerim gibi özellikle beceri isteyen, gırtlak hareketleriyle ilgili olan ve küçük yaşlarda öğretilmesi gereken bazı becerilerin kazandırılması mümkün olmayacaktır. Dolayısıyla çocukların Kur'an-ı Kerim'i öğrenmeleri ve usulüne uygun olarak okumaları mümkün olmayacaktır. Bu da tabii toplumda büyük rahatsızlıklara sebep olacaktır ve daha önceki yıllarda yapılmış olan yanlışlar tekrarlanacak ki, Diyanet İşleri Başkanlığı o zaman buna başka bir çözüm arama durumuyla karşı karşıya gelecektir. Ancak şu an biz; bunun uygulama şansı olmayacağı kanaatinde olduğumuz için sonucunu biraz beklemek durumundayız. Size burada şunu hatırlatmak istiyorum. 1971 yılında da yine - imam hatip liselerinin orta sınıfları kapatılmıştı ve ben o günlerde de Milli Eğitim Bakanlığı'nda okul müdürü olarak görev yapıyordum. İmam hatip lisesi müdürlüğü görevi yapıyordum ve biz birkaç sene klasik ortaokul mezunu öğrenciler aldık ve o öğrencilerimiz çok gayretli, çok iyi niyetli olmalarına rağmen Kur'an-ı Kerim'i usulüne uygun olarak okumayı öğrenemediler. O çocuklarımızın büyük bölümü de parasız yatılı oldukları için Diyanet İşleri Başkanlığı onlara resmen görev verme durumuyla karşı karşıya kalmıştır. Şu anda bile o çocuklarla karşılaştığınız zaman; nasılsınız dedığınız zaman, yahu Kur'an-ı Kerim'i usulüne uygun olarak okuyamadığı için, niçin kendini yetiştiremiyor sunuz, niçin biraz daha gayret etmiyorsunuz dedığınız zaman, hepsinin marezeti hazır. "Hocam biz imam hatip lisesine gelirken klasik ortaokuldan geldik bir türlü gırtlığımız buna alışamadı ve bu işi beceremiyoruz." cevabını veriyorlar. Bu çocukların yaşları 14, 15 civarındaydı ki bu yeni kabul edilen sisteme göre çocuklar en azından 17 yaşına gelecektir. Bunların bu işi başarabileceğini ve bu eğitimi götürebile-

leceklerini hiç zannetmiyorum ve bu imam hatip liseleri açısından, Din hizmetleri açısından, Diyanet İşleri Başkanlığı hizmetleri açısından son derece sakıncalı bir karardır. Kaldı ki mevcut sistemde bile 7 yıllık bir öğrenimden sonra imam hatip lisesinden mezun olan gençlerimizin bir kısmı, imam hatiplik görevi için yetersiz kalıyorlar. Yeni sistemde her halde imam-hatiplik yapabilecek kimseyi bulamayacağız.

Burada yapılması gereken şudur; zorunlu eğitim yükseltilmelidir. Senesi 8 olabilir, 9 olabilir, 10 olabilir, hangisi olursa olsun. ancak ilk 5 yıldan sonra çocuklar diğer zorunlu eğitimlerini istedikleri yerde tamamlayabilmelidirler. Devlete düşen, Milli Eğitime düşen görev budur bence.

Ben son olarak şunu sormak istiyorum. Şûra, belki kelime anlamıyla toplumun her kesiminin katıldığı ve kararların alındığı bir toplantı anlamına geliyor ama özellikle bilimsel, pedagojik anlamda toplumun bütününe ilgilendiren, toplumun geleceğini ilgilendiren bir takım kararların alındığı bu tür toplantılarda, örneğin Milli Eğitim Şûrası gibi şûralarda, ilgili ilgisiz, belki bir takım kaygılarla, belki ideolojik nedenlerle, daha önce ifade ettiğiniz gibi bir çok insanların biraraya toplanıp orada basit bir meclis oylaması yaparak bilimsel nitelik kazanmayan, bilimselliği olmayan bir takım kararları alması konusunda ne diyorsunuz? Sizce bu Şûra teknisyen kadroların, uzman kadroların hazırladığı raporlara dayanılarak mı bir takım kararlara varmışır? Milli Eğitim Şûrasında uygulanan yöntem sizce uygun mudur?

– Efendim evvela şunu belirtmek istiyorum. Şûranın hazırlıklarının ilk gününden itibaren belli bir gayret gösterilmiş ve şûra mümkün mertebe toplumun herkesine doğru yayılmaya çalışılmış. Böyle bir gö-

rüntü rahatlıkla verilmiş. Ancak benim şahsi intibam ve şûrada gördüğüm, karşılaştığım, tartıştığım, konuştuğum insanların da bir çoğunun da katıldığı şöyle bir genel kanaat olmuştur. Bakanlık belli bir görüşü kendisi benimsemiş ve kendi görüşünü tabanın görüşü gibi gösterebilmek için belli bir çalışma usulü hazırlamış. Evvela kendisi 100 küsur kişinin katıldığı bir komisyon çalışması yaptırarak kendi görüşlerini yansıtan bir rapor hazırlamış. Bu raporları illere göndermiş, illerde komisyonlar kurmak suretiyle bu raporları tartışmış ve illerin görüşlerini tesbit etmiş. Sonra da bunlar bölge illerde, illerin görüşü yeniden değerlendirilmiş. Ancak Bakanlık kendi görüşlerini bölgenin görüşleri şeklinde şûraya getirebilmek için komisyonların başına merkezden elemanlar göndermiş, onların başkanlığında bu komisyonları çalıştırmış ve buralarda Bakanlığın ağırlığını hissettirmiş, görüşlerini onlara empoze etmiş ve hatta dikte ettirmeye çalışmış. Bu çalışmalara rağmen, 13 bölgede yapılan çalışmalarda 8 bölge ülkenin gerçeklerine uygun raporlar hazırlanmış biz de 8 bölgenin yaptığı bu çalışmalara hemen hemen katılıyoruz. Katılacağımız manada güzel kararlar çıkmış. 2 bölgede ise, bir ara çözüm getirilmiştir. Bakanlığın görüşünü 13 bölgeden 3 bölge benimsemiş. Fakat ne enteresan ki bu 13 bölgeden gelen raporları Bakanlık bir kitap haline getirmiş, bu kitabın sonuna bölgelelerin ortak görüşü diye bir bölüm ilave edilmiştir. Bölgelelerin ortak görüşü diye ilave edilen bölümlerde öyle bir görüş var ki, sadece 4 bölgede kabul gördüğü halde, bölgelelerin ortak görüşü diye getirilmiş.

Sözünü ettiğim 4 bölgeden birinde ise “İlköğretim ve Yönlendirme” komisyonunda meslek liselerinin bünyesindeki ortaokullar olmamalıdır görüşü benimsenirken, aynı bölgenin “Ortaöğretimin Yeniden Yapılanması” komisyonunda imam hatip liselerinin orta kısımları muhafaza edilmelidir görüşü benimsenmiştir. Bunlar

bölümünü de üye olarak değil, müşahit olarak çağırılmıştır. Yani oy kullanma haklarını ellerinden almıştır. Ayrıca imam hatip liselerinden, ilahiyat fakültelerinden veyahutta dini mahiyetli kurum ve kuruluşlardan, vakıflardan gelen kişileri daha ziyade “Eğitimin Finansmanı” konusundaki komisyonda görevlendirmişler. Yani 2000’li yıllarda Milli Eğitimin geleceğine karar verecek olan komisyonlarda bu kişilere çok az yer verilmiş, komisyon değiştirmek isteyenlere gerekli kolaylığın sağlandığı söylenemez.

Teşekkür ederim hocam. Son olarak 15. Milli Eğitim Şûrası konusunda neler söyleyeceksiniz?

– 15. Milli Eğitim Şûrasında alınan kararların bir bölümünün ideolojik olduğu kanaatindeyim. Ideolojik olarak alınan kararların uygulama şansı olacağını zannetmiyorum. Müşahit olarak bulunmama rağmen ilköğretim ve yönlendirme komisyonunda 1 saniye dahi dışarıya çıkmadan komisyondaki tartışmaları ve oylamaları baştan sona kadar takip ettim. Bütün tartışmaları gördüm. Ayrıca genel kuruldaki çalışmalarında tamamını takip ettim. Bu fikirlerim ve düşüncelerim komisyonlardaki ve genel kuruldaki tartışmaların ürünüdür.

Sonuç olarak şunu ifade etmek istiyorum. Bu ülke bizim, bu insanlar bizim, bu çocuklar bizim, bu bayrak bizim, bu sancak bizim. Devleti yönetenlerin görevi, devlet ile milleti barıştırmak, kucaklaştırmak, kaynaştırmaktır. Ülkemizin kalkınması, milletimizin mutluluğu, millî çıkarlarımız, birlik ve beraberlikte, karşılıklı sevgi ve saygıda, her şeyimiz vatan için, millet için duygusunda gizlidir.

Sözkonusu inanç ve duyguları yeni yetişen nesellere aşılamanın, benimsetmenin ve yeşertmenin yolu ise, milletin arzusuna uygun ve milletin büyük çoğunluğu tarafından benimsenecek bir eğitim sisteminin uygulanmasından geçer.

Bu sebeple, 15. Milli Eğitim Şûrası’nın ön hazırlıkları olan illerde ve bölgelerde yapılan komisyon çalışmalarının büyük çoğunluğu tarafından da benimsendiği gibi;

1. İlköğretimin süresi 1+5+3 şeklinde düzenlenmelidir.

2. Meslek liselerinin bünyelerindeki ortaokulların varlıkları korunmalı, buralarda verilecek eğitim zorunlu eğitimin ikinci kademesi sayılmalıdır.

3. Daha önce belirttiğim gibi, Kur’an kursları, konulacak kültür dersleri ile takviye edilmeli ve bu kurslarda verilecek üç yıllık eğitimlerde zorunlu eğitimin ikinci kademesi sayılmalıdır.

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ ve DURUM ANALİZİ

Eğitim sisteminin finansmanı, eğitimin tüm boyutlarını etkileyen ve diğer çalışma alanlarıyla içiçe olan bir çabadır. Bu nedenle eğitimin finansmanı, eğitim sektörünün mevcut sorunlarının temel nedenlerinden birisi olduğu gibi, ön-görülen hedeflerin gerçekleştirme olanaklarını da sınırlayan bir faktördür.

Dünya, başta teknolojiye olmak üzere hızlı gelişme ve değişimlere sahne olmaktadır. Ekonomilerin uluslararasılaşması ve birbirlerine bağımlı hale gelmeleri, kıyasıya rekabet ortamının giderek artması, kalite faktörünü ön plana çıkarmaktadır. Ekonomik ve sosyal kalkınmanın gerçekleştirilmesi toplumsal ve bireysel refah düzeylerinin artırılması, doğal ve insan kaynaklarının etkili şekilde geliştirilmesi ve değerlendirilmesi ile olmaktadır.

Genç ve dinamik bir nüfus yapısına sahip olan ülkemizde; bir yandan bilgi toplumu çağından geri kalmamak, diğer yandan dışa açık Türk ekonomisi içinde rekabet gücünün artırılması açısından, insan kaynaklarına daha fazla yatırım yapma zorunluluğu bulunmaktadır. Böylece insan kaynaklarının geliştirilmesi yoluyla hızlı ve istikrarlı bir ekonomik büyüme ve sosyal gelişmenin gerçekleşmesi sağlanmış olacaktır. Zira iyi eğitilmiş insangücü kalkınmanın itici gücü olmaktadır.

Herkese yetenekleri ölçüsünde kaliteli eğitim imkanının sağlanması, insan kaynaklarının üretken ve problem çözücü niteliklerle donatılarak, Milli Eğitimimizin genel ve özel amaçları doğrultusunda yetiştirilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda her kademede eğitimin geliştirilmesi ve fırsat eşitliği ilkesi çerçevesinde yaygınlaştırılması, başka deyişle, eğitim sorunlarının çözümü temelde, kaynak sorununun çözümüne bağlı bulunmaktadır. Öngörülen eğitim reformunun gerçekleştirilmesi eğitime ayrılan kaynakların artırılması ve etkili kullanılması ile sağlanabilir.

Eğitime ayrılan hizmetlerin iyileştirilmesi ve yaygınlaştırılmasında öncelikle devletin, kedisine düşen görevi gereğince yerine getirmesi zorunluluğu vardır. Bu,

aynı zamanda eğitimin en öncelikli sektör olarak kabul edilmesinin de doğal bir sonucudur.

Türkiye, Cumhuriyet döneminde azımsanmayacak kaynaklarını eğitime tahsis ederek önemli gelişmeler sağlamasına karşın, ulaşılması gereken sosyal ve ekonomik hedefleri gerçekleştirmede, dar boğazlarını tamamen aşamamış ve hızla artan nüfusunun eğitim talebini yeterince karşılayamamıştır. Bu bakımdan kamu kaynaklarının artırılması kritik önem taşımaktadır. Diğer yandan, kamu kaynaklarının artırılması yanında, eğitim kalitesinin yükseltilmesi açısından yeni kaynaklar bulunması zorunluluğu da gündeme gelmektedir. Komisyonumuz bu çerçevede "Eğitim sisteminin Finansmanı" konusuna makro ve mikro ölçekte yaklaşarak, mevcut kaynakların etkili kullanılması ve kaynakların artırılması ihtiyacı boyutlarını ayrı ayrı tartışarak yedi alt bölümde toplanan çözüm önerilerini geliştirmiştir.

EĞİTİM SİSTEMİNİN FİNANSMANI KOMİSYON RAPORU

İKİNCİ BÖLÜM

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

I. Kaynak Tahsisi ve Kullanımında Etkinlik ve Yeniden Yapılanma :

A. Kaynak tahsis eden kurumlara ilişkin yeni yaklaşım ve öneriler :

1. Siyasal erk, makro kamu kaynaklarının tahsisinde eğitime öncelik verilmelidir.
2. Eğitim sektörüne kamu kaynaklarının tahsisi, proje bazında değil, makro düzeyde ele alınmalı ve eğitim kademelerine göre ödenekler toplu olarak tahsis edilmelidir.
3. Yatırımlar eğitim tür ve kademeleri-

ne göre öncelik ilkeleri ve rasyonel ihtiyaçlar tespit edilerek yapılmalıdır.

4. Yatırım teklifleri gerçekçi ve yerel ihtiyaçlarla tutarlı programlara bağlanmalı ve bu programların uygulanmasında politik etkiler kaldırılmalıdır.

5. Yatırımların tesbitinde ve kaynakların kullanımında yerelleşme ve katılımcılık ilkesine geçilmelidir.

6. Yerel yönetimler tarafından tesbit edilerek planlanan ve programlanan projelere öncelik verilmelidir.

7. Yerel yönetimlere yetki devri çerçevesinde, yerel birimlerin öğretmen dağılımı ve yatırımların planlanmasında söz sahibi olmaları sağlanmalıdır.

8. Kaynakların yerinde kullanımı açısından, eğitimde yerel yapılanmaya geçilmesi, yönetici, öğretmen, öğrenci, veli, sendika ve meslek kuruluşlarının eğitim yönetimine katılımları sağlanmalıdır. Teş-

kilatın yeniden düzenlenmesi sırasında eğitim kuruluşları düzeyinde bütçe birimleri kurulmalıdır.

9. Yatırımların planlanmasında çok sayıda ve az ödenekle yatırım yerine, ihtiyaca göre süreli ve gerçekleştirilebilecek sayıda yatırımlara yer verilmelidir.

10. Maliye Bakanlığı, cari, yatırım ve transfer ödeneklerinin harcamacı tüm eğitim birimlerine en kısa sürede ulaşması konusunda Milli Eğitim Bakanlığı ile etkili ve sürekli bir işbirliği yapılmalıdır.

11. İller arasında kaynak tahsisinde gözetilecek nesnel ölçütler şunlar olmalıdır:

- a) Nüfus,
- b) İlin ekonomik gelişmişlik derecesi,
- c) Okullaşma oranları.

12. Kamu eğitim harcamaları, tasarruf tedbirleri ve bütçe kesintileri dışında tutulmalıdır.

13. Resmi ve özel okullardaki öğrencilere veya velilerine bankalarca uzun vadeli eğitim kredileri sağlanmalıdır.

14. Belediye Gelirleri Kanunu'nda gerekli değişiklikler yapılarak resmi ve özel okullar her türlü harç ve vergiden muaf tutulmalıdır.

B. Kaynak kullanan kurumlara ilişkin yeni yaklaşım ve öneriler :

15. Kaynak israfını önlemek ve rasyonel kaynak kullanımını sağlamak için eğitim sistemi, tür ve kademelerine göre;

a) İlköğretim,

b) Genel ortaöğretim,

c) Meslekî teknik öğretim (örgün ve yaygın)

olmak üzere üç ana çatıda yeniden yapılandırılmalıdır.

16. Eğitim tesislerinin kurulması ve kapatılması konularında asgari şartlar tespit edilmeli ve yayınlanmalıdır.

17. Eğitim tesislerinin ve donanımlarının tam gün, karma ve bütün yıl (Hafta sonları ve yaz tatilleri dahil) tam kapasite kullanımıyla ilgili yeni düzenlemelere gidilmelidir.

18. Okullardaki eğitim araç-gereçlerinin envanterleri çıkarılmalı, araç-gereç alımı ve kullanımında savurganlık önlenmelidir.

19. Eğitim bina ve tesisleri teknolojik gelişmelere, bölgesel ve iklim koşullarına uygun olarak plânlanmalı ve kaliteli bina ve eğitim tesisleri yapılmalıdır.

20. Tüm eğitim bina ve tesislerinin, proje ile birlikte bakım ve onarım cetvelleri hazırlanmalı, plânlı ve periyodik bakım ve onarımına geçilmelidir.

21. Meslekî ve teknik öğretim kurumlarının hem kendi okullarının, hem de çevre okullarının makina ve teçhizatının bakımı ile bina ve tesislerinin onarımlarına yönelik uygulamaları teşvik edilmelidir.

22. Eğitim yatırımlarında Devlet İhale Kanunu yeniden gözden geçirilerek, bürokratik engeller kaldırılmalı, kamulaştırma mevzuatı sadeleştirilmelidir.

23. Nüfusun hızla yoğunlaştığı metropol kentlerdeki gelişme bölgelerinde belli sayıyı aşmayacak kapasitede eğitim kampüsleri kurulmalıdır.

24. Dağınık yerleşim birimlerinde ve önerilen eğitim kampüslerinde taşınmaz eğitim uygulanmalı ve yaygınlaştırılmalıdır.

25. Kaynakların etkin kullanımını sağlamak üzere, Millî Eğitim Bakanlığı'nda uzman personel istihdamına yönelinmeli ve Bakanlık bünyesinde araştırmacı, plânlama uzmanı, mimar, mühendis, iktisatçı,

işletmeci, istatistikçi, programcı vb. personel istihdam edilmelidir.

26. Yurtdışında eğitim gören yüksek nitelikli insangücünün yurdumuza çekilmesi için gerekli teşvik önlemleri alınmalı ve beyin göçünün önlenmesi konusunda Millî Eğitim Bakanlığı çalışmalar başlatılmalıdır.

27. Dış kaynaklı kredilerle ilgili projelerin seçimi ve kullanımında, getirileri ve götürüleri iyi hesaplanmalı, ekonomik ve üretime yönelik olmayan krediler kullanılmamalıdır.

28. Eğitim politikalarında süreklilik ilkesi hayata geçirilmeli, hükümetten hükümete veya kişiden kişiye değişen politikalarından vazgeçilmeli ve kaynak israfı önlenmelidir.

29. İlköğretimde sınıflı olmayan öğretmenlerin ve ortaöğretimde ders yükü az olan öğretmenlerin nasıl değerlendirileceği araştırılmalıdır.

30. Döner sermaye sistemi gözden geçirilmeli, döner sermaye işletmeleri iyileştirilmeli, aıl durumdaki döner sermayeler diğerlerine aktarılmalı ve döner sermaye kârları özel bir fonda toplanarak eğitimde mahallinde doğrudan kullanılır hale getirilmelidir.

31. Kaynak kullanımında etkinliği artırmak bakımından Meslekî Teknik Ortaöğretim Kurumları ile Meslek Yüksek okulları arasında bağlantı kurularak, bu okulların tesislerinin ortak kullanımları sağlanmalıdır.

II. Kamu Kaynaklarının Artırılması :

32. Kamu eğitim bütçesinin, konsolide bütçe içindeki payı en az % 20, GSMH içindeki payı en az %8 düzeyine yükseltilmelidir.

33. a) 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nun 76-b maddesine göre il özel idare bütçelerinden ayrılan %20'lik bölümü iki yıl öncesine ait olup, 8 yıllık ilköğretim okulları dikkate alınarak en az içinde bulunduğu yıl bütçesinin %30'u ayrılmalıdır.

b) Genel bütçeden il özel idarelerine aktarılmak üzere gönderilen ödeneklerle, il özel idarelerinden ayrılan ödenekler münhasıran eğitim yapılarına ait özel bir hesapta toplanmalı, bunların faiz gelirleri de bahis konusu hizmetlerde kullanılmak üzere bu hesaba aktarılmalıdır.

c) Mülkiyeti il özel idaresine, intifa hakkı Millî Eğitime ait olan ilköğretim kurumlarının, lojman, dükkân ve benzeri taşınmazların gelirleri ile ekonomik ömrünü tamamlamış araç ve gereçlerin satışlarından elde edilen gelirler tamamen ilköğretim hizmetlerinde kullanılmalıdır.

34. 222 sayılı yasanın daha önce iptal edilen 76-c maddesi yeniden konularak, Belediye gelirlerinin %5'i, emlak vergisi ile çevre ve temizlik vergisinden pay ayrılmalıdır.

35. 3308 Sayılı Kanunla kurulan Çıraklık, Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Fonu'nun fonksiyonlarını yerine getirebilmesi için Fon'un gelirleri artırılmalı, genel bütçe içerisinde çıkarılmalı, gelirlerinin tamamı Kanunda belirtilen yerlerde kullanılmalıdır.

36. 3418 Sayılı Eğitim, Gençlik, Spor ve Sağlık Hizmetleri Vergisi Kanunu'nun 7. maddesine göre tespit edilen sabit paylar yerine; Kanun'un bu maddesinde değişik yapılar (oran) şekline dönüştürülmelidir. Akaryakıt tüketim vergisinden alınan paylar da yükseltilmelidir.

37. Yeni kaynak yaratmak amacıyla yönelik olarak Millî Piyango İdaresi, şans oyunları gelirleri ile Türk Hava Kurumu ve Türkiye Diyanet Vakfı gelirlerinden bir bölümünün Millî Eğitim Bakanlığı'na aktarılması sağlanmalıdır.

38. Özelleştirme gelirlerinin en az %2'si eğitim yatırımlarında kullanılmak üzere, eğitim payı olarak ayrılmalı ve bu amaçla ayrı bir fon oluşturulmalıdır.

39. Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı gelirlerinin en az %5'i meslekî eğitimi geliştirmek amacıyla il Millî Eğitim Bakanlığı bütçesine aktarılmalıdır.

40. Sürücü kurslarıyla ilgili her türlü evrak Millî Eğitim Vakfı tarafından bastırılmalı ve gelirinin bir bölümü Millî Eğitim Müdürlüklerine bırakılmalıdır.

41. Millî Eğitim Bakanlığı'nın taşınmazları değerlendirilmeli ve böylece daha geniş hizmet verecek gelir kaynakları sağlanmalıdır.

III. Özel Kesimin Eğitime Özendirilmesi :

42. Özel öğretim kurumlarının teşviki olgusuna yeni bir anlayışla yaklaşılmalıdır.

43. Şehir imar plânlarının düzenlenmesinde özel okullar ve özel yaygın mesleki

ve teknik kurslar da dikkate alınmalı, özel okullar ve yaygın mesleki teknik kurslara düşük bedelli veya bedelsiz arsa tahsis edilmelidir.

44. Özel okullar ve yaygın mesleki ve teknik kurslara vergi destekleri (Gelir ve kurumlar vergisi muafiyeti, düşük oranda KDV uygulaması, eğitim araçlarının Avrupa Birliği ülkeleri dışında kalan ülkelerden gümrüksüz ithali) sağlanmalıdır.

45. Özel okullar ve yaygın mesleki ve teknik kursların işletme giderlerinin azaltılmasına yönelik kamu teşvik tedbirleri alınmalıdır.

46. Özel okullara kamu sübvansiyonu sağlanmalıdır. Ancak, bu sübvansiyon kamu okullarındaki birim öğrenci harcamalarının %50'sini aşmamalıdır.

47. Özel yüksek öğretimin yaygınlaştırılması için Anayasanın 130. maddesinde öngörüldüğü biçimde, vakıflar dışında da gerçek ve tüzel kişilere yüksek öğretim kurumu açma imkânı tanınmalıdır.

48. Yurt dışında yaşayan Türklerin tasarruflarının ülkeye ve eğitim sektörüne çekilebilmesi için gerekli girişimler yapılmalı ve teşvikler oluşturulmalıdır.

IV. Eğitim Maliyetlerine Eğitimden Yararlananların Katılımı :

49. Kaynakların etkin kullanımı ve kamu eğitim bütçesinin artırılmasına karşın kaynakların eğitim gereksinimini karşılamaması durumunda ailelerin eğitim giderlerine katılmı gündeme getirilmeli ve maliyetlere katılım payı; ailelerin gelir düzeyi, eğitim kademeleri, okul türleri ve bilim alanlarına göre farklı olmalıdır. Yüksek öğretimde, ortaöğretimden daha yüksek bir pay alınmalıdır. Eğitim maliyetlerine katılımın düzenlenmesiyle eşzamanlı olarak, tüm eğitim kademelerinde fırsat eşitliğini sağlayıcı düzeyde etkin bir burs ve kredi sistemi oluşturulmalı, parasız yatılılık sistemi yaygınlaştırılmalıdır.

50. Eğitim giderlerine katılım paylarının kullanımı konusunda demokratik katılımın da gereği olarak, velilerin denetimini öngören yeni bir yapılanmaya gidilmelidir.

51. Okullara gelir elde etmek amacıyla yapılan dergi, yardımcı kitap ve diğer araçların alımı-satımı vb. işlemlerde öğretmen ve yöneticilerin aracılık etmesine son verilmelidir.

V. Eğitime Gönüllü Katkıların Teşviki ve Organizasyonu :

52. Kamuoyu, eğitimin finansal darboğazları konusunda duyarlı hale getirilmeli, yardımsever kişi ve kuruluşların, gerçek ve tüzel kişilerin ve gönüllü kuruluşların yaptığı bağışlar eğitim sektörüne yönlendirilmelidir.

53. Eğitime yapılan bağışların vergi matrahından düşülmesi sağlanmalıdır.

VI. Okul Dışı Eğitim İmkânlarının Mevcut Eğitim Kapasitesine Kazandırılması :

54. 3308 Sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu çerçevesinde işyerlerinden daha geniş ölçüde yararlanmanın yolları araştırılmalıdır.

55. 3308 Sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu'nda öngörülen "İşletmelerde meslek eğitimi" kapsamına Meslek Yüksek Okulları da alınmalıdır.

56. Maliyetleri düşürücü, geniş kitlelere ulaşma özelliği ve öğretim yöntemlerindeki etkililiği gözönüne alınarak açık lise ve açık yüksek öğretim uygulamaları gerekli koşullar sağlanarak etkinleştirilmelidir.

57. Açık lise ve açık yüksek öğretim kurumları vasıtası ile üretilen eğitim malzemelerinin ve kurulan açık öğretim sistemlerinin, örgün öğretimi takviye edici bir biçimde kullanılması yoluyla, örgün eğitim kapasitelerinin nitelik ve nicelik bakımından daha etkili kullanılmasına imkân sağlanmalıdır.

58. Açık lise ve açık yüksek öğretimde kullanılacak eğitim malzemeleri ve kurulacak eğitim sistemlerinin girdi maliyetlerinde hiçbir şekilde gereksiz tasarrufa yönelinmemeli, sistemin mali girdileri eksiksiz sağlanmalıdır. Çok ortamli eğitimde tasarrufun bu sistemin girdilerinden kısıntı yapmakla değil, bu sistemin kullanılmasının yaygınlaştırılmasında yattığı gerçeği, hiçbir şekilde gözardı edilmemelidir.

59. Eğitimde yönlendirme, program geliştirme ve eğitim teknolojisi alanındaki yeni gelişmeler sürekli olarak izlenmeli ve eğitim sistemimize kazandırılmalıdır.

VII. Diğer Çözüm Önerileri

60. Dünya Bankası ve Avrupa İskân Fonu kaynaklarından özel sektörün

eğitim yatırımı amaçlı kredi kullanımında Millî Eğitim Bakanlığı yol gösterici olmalıdır.

61. Gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinden en az %2 oranında ek eğitim vergisi alınması hususu değerlendirilmelidir.

62. Öğretmen görev tanımı yeniden yapılarak, okul türlerine göre norm (standart) kadrolar belirlenmeli ve öğretmen dağılımındaki dengesizlikler giderilmelidir.

63. Toplu konut alanlarında yapımı planlanan konut sayısı ve iskân edilecek nüfus dikkate alınarak, kooperatiflere, kişi ve kuruluşlara, bu yörelere gerekli eğitim tesisleri yapımı zorunluluğu getirilmelidir.

64. Eğitim ve öğretimi yabancı dille yapan okullarda okutulan yabancı dil ders kitaplarının ilgili ülkelerden ithal edilmesi yerine, yerli müelliflerce üretilmesi teşvik edilmelidir.

65. Genel ortaöğretimde ikili öğretimin ve kalabalık sınıf mevcutlarının bulunduğu şehirleşme hızının yüksek olduğu yerleşim birimlerinde, eğitim alt yapısının öncelikle tamamlanması ve iyileştirilmesi için yatırımlara bu yörelerde öncelik verilmeli, inşaatların kısa sürede bitirilmesi sağlayıcı önlemler alınmalıdır.

66. Ders kitaplarının, yeniden kullanılmasına olarak sağlayıcı sistem geliştirilmelidir.

67. Eğitim giderleri vergiden düşürülmelidir.

Sonuç olarak KOMİSYONUMUZ;
XXI. yüzyılın başlarında, çağdaş toplumlarla bütünleşme hedefleri olan toplumumuzun eğitim hizmetlerinin karşılanmasında, eşzamanlı olarak, mevcut kaynakların etkin kullanımı, kamu eğitim bütçesinin en üst düzeye yükseltilmesi ve eğitim maliyetlerine, ekonomik güçlerine göre eğitimden yararlananların katılımını da içeren çok yönlü bir finansal yaklaşımı benimsemekte ve böyle bir yaklaşımın hem toplumsal hem de kişisel getiriler açısından, kısa ve orta vadede, en akılcı ve gerçekçi yol olduğu kanısını paylaşmaktadır.

15. MİLLÎ EĞİTİM ŞURASININ BİR DEĞERLENDİRMESİ

Yrd.Doç.Dr. Ahmet Gürtaş

Evvela Şûranın oluşum şekli üzerinde durmak istiyorum. Şûranın bir yönetmeliği var. Bu yönetmeliğe göre, üye ve müşahit olarak Şûraya birçok kimse katılmaktadır. Şûranın, tabii üyeleri vardır, davetli üyeleri vardır; seçilerek gelen üyeleri vardır. Üye ve müşahit olarak 1000'e yakın davetlinin iştirakiyle toplanan 15. Milli Eğitim Şûrasında, Diyanet İşleri Başkanlığı üye bazında temsil edilmemiştir. Diyanet İşleri Başkanlığı 70.000 civarında camisiyle 80.000'i aşan personeliyle, yurtdışı ve yurtiçi kuruluşlarıyla eğitimin içerisinde olan bir kuruluştur. Özellikle eğitimin önemli bir dalını teşkil eden yaygın din eğitimi ve din hizmeti Diyanet İşleri Başkanlığı'nın doğrudan sorumluluk ve yetki alanını ilgilendirmektedir. Bu çapta eğitimin içerisinde olan bir kuruluştan Milli Eğitim Şûrasına sadece müşahit çağrılıp üye çağrılmaması cidden dikkat çekicidir.

Üye olarak sadece Diyanet İşleri Başkanı'nın davetli olduğunu gördük. Ancak Milli Eğitim Bakanlığı Diyanet İşleri Başkanını üye olarak davet etmiş olmasına rağmen, protokolda uygun bir yer ayrılmamış olmasından dolayı, Sayın Başkan Şûraya geldikleri halde, salonda bir müddet bekleyip, salonda oturacak uygun bir yer ayrılmadığını görünce, Şûrayı terketmek mecburiyetinde kalmıştır. Böyle bir manzara herhalde Milli Eğitim Bakanlığı açısından yüz ağartacak bir manzara olarak görülmemesi gerekir.

Binaenaleyh, konuyu takdire bırakmadan, Şûra yönetmeliğinde gerekli değişikliği yapmak suretiyle, Milli Eği-

tim Şûralarında Diyanet İşleri Başkanlığı'nın, sadece lütfen çağrılan müşahit çapında değil, fikir beyan etmede olsun, oy kullanmada olsun, müessir olacak üye seviyesinde kimselerle Şûrada temsil edilmesinin, Milli Eğitimle ilgili isabetli kararların alınması açısından, özellikle Milli Eğitim Bakanlığı'nın yetiştirdiği elemanları istihdam eden kuruluş olarak Diyanet İşleri Başkanlığı ile Milli Eğitim Bakanlığı'nın işbirliğini sağlama açısından zaruret olduğunu belirtmek istiyorum.

Şûrada, komisyonların teşkil ediliş tarzı üzerinde de bir nebze durmakta yarar var. Milli Eğitim Şûrasına İmam Hatip okullarından müdür, öğretmen seviyesinde kimi müşahit, kimi üye olarak temsilcilerin çağrıldığını gördük. Fakat komisyonlara ayrılmada İmam Hatip Liselerinden gelen müşahit ve üyelerin, kendilerini en çok ilgilendiren komisyonlardan ziyade, başka komisyonlara dağıtıldığını gördük. Mesela "İlköğretim ve Yönlendirme Komisyonu" İmam Hatip Liseleri açısından çok önemli bir komisyondur. Bu komisyonda İmam Hatip Liselerinden, bir tek müdürün dışında, üye veya müşahit bulunmamaktaydı. Bu durum karşısında kendilerinin İlköğretim ve Yönlendirme komisyonuna geçmek istediğini bildiren üyelere de genellikle sayının kabank olacağı bahanesiyle, geçiş imkânı verilmemiş; böylece kendilerini daha çok ilgilendirmesi münasebetiyle İlköğretim ve Yönlendirme komisyonuna gelmek isteyen İmam Hatip Liseleri temsilcileri, sanki bu komisyondan özellikle uzak tutulmaya çalışılmıştır.

Şimdi Şûranın gündemine geçebiliriz.

Şûranın gündeminde Milli Eğitim sistemini temelden ilgilendiren en

önemli madde "İlköğretim ve Yönlendirme" maddesi idi. Aslında 15. Milli Eğitim Şûrasında "İlköğretim ve Yönlendirme" gibi bir maddeye ve bu madde vesilesiyle zorunlu eğitim süresinin 8 yıla çıkarılması gibi bir konuyu müzakere etmeye ihtiyaç da yoktu. Çünkü zorunlu eğitimin 5 yıldan 8 yıla çıkarılması konusu Şûra gündemine giren bir madde olmaktan daha önce, kanunla da tesbit edilmiş bir durumdu. Gerek 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu, gerek diğer ilgili kanunlar Türkiye'de zorunlu eğitimin 8 yıla çıkarılması konusunda maddeler ihtiva etmektedir ve bu durum, Milli Eğitim Bakanlığı yetkililerince ifade edildiğine göre yurt çapında % 75 nisbetinde de gerçekleştirilmiş bulunmaktadır. Yani ilköğretim okulları vasıtasıyla, ilköğretimin 8 yıla çıkarılması konusu uygulama alanında geniş çapta yaygınlık kazanmış bulunmaktadır. Binaenaleyh böyle bir maddeyi 15. Milli Eğitim Şûrasının gündemi olarak getirmenin pratikte fazla bir değeri yoktu. Fakat bu maddenin gündeme alınış amacının, sürenin 8 yıla çıkarılmasının karar altına alınması olmayıp, bu 8 yılın uygulanış biçimiyle ilgili varılmak istenilen sonuç olduğu anlaşılmaktadır. Şöyle ki: şu anda 8 yıllık ilköğretim süresi, ilk 5 yılı ilkökul diplomasıyla, son 3 yılı da ortaokul diplomasıyla belgelendirilen iki kademe halinde uygulanmaktadır. 15. Milli Eğitim Şûrasından bu uygulamaya yönelik olarak çıkan en önemli sonuç, bu sekiz yılın, iki kademeli 5+3 şeklinde değil de, bölünmeden ve kesintiye uğramadan, arada da diploma veya herhangi bir belge verilmeden, 8 yıllık bir bütün halinde uygulanmasına dair alınan karar olmuştur. Bu karar meslek okullarını, öğretmen liselerini, her çe-

şidinden Anadolu liselerini, özellikle de İmam Hatip Liselerini çok yakından ve hayati derecede ilgilendirmektedir. Yani eğer 8 yıllık zorunlu öğretim süresi bir bütün olarak uygulanacak olursa, bu takdirde İmam Hatip Lisesi tabanda öğrenci bulamamak gibi büyük bir problemle karşı karşıya kalacaktır, yani İmam Hatip Liselerinin orta kısımları budanmış olacaktır. Aslında İmam-Hatip Liselerinin orta kısmı gibi bir kurum zaten yoktur. Ancak İmam Hatip Lisesi bünyesinde, ortaokul programları uygulayan ve ortaokul programındaki 8 saatlik seçmeli derslerde 4'er saat Kur'an-ı Kerim ve Arapça okutulan ortaokullar vardır. Bu ortaokullar, vatandaş tarafından İmam Hatip Lisesi'nin orta kısmı diye bilinmektedir. Halbuki bunlar İmam Hatip Lisesinin orta kısmı değil, diğer ortaokullardan sadece iki dersi farklı olan ortaokullardır. İmam-Hatip Liselerinin orta kısımları, maalesef 1971 muhtırasından sonra geçilen fevkalade dönem içerisinde kapatılmış ve bir daha geri gelmemiştir. Ancak uğranılan zararı telafi etmek amacıyla, Arapça ve Kur'an-ı Kerim dersleri bu okullara gelen öğrenciler tarafından seçilmiş ders kabul edilmek suretiyle, İmam-Hatip Liselerinin bünyesinde bu ortaokulların açılmasına izin verilmiştir. Bu uygulamayı, yani İmam Hatip Lisesi'nin bünyesindeki bu ortaokulu vatandaş İmam Hatip Lisesi'nin orta kısmı olarak görmektedir. İşte 15. Milli Eğitim Şurasında alınan, zorunlu eğitimin 8 yıllık bir bütün halinde uygulanması kararı, İmam Hatip Liselerinin bünyesindeki bu ortaokulları da ortadan kaldırmaktadır. Böylece İmam Hatip Liseleri, öğrencilerini, 8 yıl bir bütün halinde eğitim görmüş ve bu 8 yıl süresince, bugünkü uygulamayla ortaokulu da okumuş ve 15 yaşına girmiş olan öğrencilerden almak mecburiyetinde kalacaktır ki, bu yaşa gelmiş bir öğrencinin, özellikle Kur'an-ı Kerim dersinde eğitilip öğretilmesinin arzedeceği güçlük, imamlık-hatiplik mesleği açısından büyük bir problem teşkil etmektedir ve 15. Milli Eğitim Şurasının din eğitimine, özellikle

İmam Hatip Lisesi'ne getirdiği en önemli sıkıntı, hatta vurduğu bir darbe olarak da nitelendirebiliriz, budur. Şurada gösterilen bütün çabalara rağmen, yani zorunlu 8 yıllık eğitimin bir bütün halinde uygulanmasının İmam Hatip Lisesi ve din eğitimine getireceği zararlar büyük bir gayret ve samimiyetle anlatılmak istenmesine rağmen, bu kararda direnenler, böyle bir sıkıntıyı anlamak, duymak istememişler ve sanki bu kararı mutlaka almak maksadıyla bu şuraya gelmişler gibi bir tutum sergilenmiştir. Halbuki Şura öncesinde iller bazında, illerarası bölgeler bazında, yurt çapında yapılan çalışmalarda alınan kararlara göre, meslek okulları bünyesindeki ortaokulların mutlaka muhafaza edilmesi Şuraya tavsiye edilmişti. Şura, tabanın bu sesine de kulak tıkamıştır.

Ancak alınan bu karar şu anda yürürlükte bulunan kanunlara aykırıdır.

Bu kararın uygulanabilmesi için ilgili kanunlarda, özellikle de 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda bir takım değişikliklerin yapılması gerekmektedir. Bu değişiklikler yapılmadığı müddetçe, 8 yıllık mecburî öğretimin tek diploma ve tek çatı altında uygulanması kararı, askıda kalmaya mahkumdur.

Özellikle İmam Hatip Liselerini tabanda öğrenci sıkıntısıyla karşı karşıya bırakacak böyle bir kanun değişikliğinin TBMM'den geçmesi ihtimali çok zayıftır. İmam Hatip Lisesi açısından şu anda emniyet sübabı, Meclisin böyle bir kanuna geçit vermeyeceği noktasında toplanmaktadır.

Zorunlu ilköğretimin kesintisiz 8 yıl olarak uygulanması ile ilgili kararın din eğitimi açısından bir diğer önemli sonucu, bu karar muvacehesinde Kur'an Kurslarının otomatikman kapanır hale gelmiş olmasıdır. Çünkü il-

gili kanun maddesine göre, zorunlu eğitim süresini tamamlamamış olan herhangi bir öğrencinin, bu öğretimini tamamlayıncaya kadar, ister örgün, ister yaygın, herhangi bir eğitim-öğretim kurumunda öğrenim görmesi yasaktır. Buna göre 8 yıl zorunlu eğitimi tamamlamayan bir öğrencinin, yaz tatilinde bile olsa, Kur'an Kurslarına gitmesi kesinlikle söz konusu değildir ve kanunen yasaktır. Bu duruma göre, yani 8 yılını doldurmadan Kur'an Kurslarına öğrenci gelemeyeceğine göre, 8 yıllık zorunlu eğitim süresini hiç sınıfta kalmadan, sürekli geçmek suretiyle tamamlamış olan ve 15 yaşına giren bir öğrencinin, bu yaştan sonra lise öğrenimiyle Kur'an Kursu öğrenimini tercih etme noktasına geldiğinde, elbette ki lise öğrenimini tercih edeceği ve Kur'an Kursuna gelmeyeceği açıktır. Bu durumda öğrenci bulamayacak olan Kur'an Kursları

otomatikman kapanmış olacaktır. Bu sonucu ortadan kaldırmak için Milli Eğitim Bakanlığı'yla Diyanet İşleri Başkanlığı'nın işbirliği yapmaları suretiyle gerekli mevzuat düzenlemeleri yapılarak, Kur'an Kurslarıyla diğer öğretim kurumları arasında yatay ve dikey geçişlere imkân verecek yeni bir program geliştirilmesi ve böylece Kur'an Kurslarının kapanmaktan kurtarılması gerekmektedir.

1924 senesinde Tevhid-i Tedrisat Kanunu çıktıktan sonra, bu kanunun gereği olarak, askerî okullar dahil, bütün eğitim ve öğretim kurumları Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlandığı halde, tek istisnâ olarak, Kur'an kursları yine de Diyanet İşleri Başkanlığı'na bağlı olarak kalmış ve 1924'den günümüze kadar 72 yıldır varlığını sürdürmüştür. Böyle bir köklü müessesenin, din eğitimi açısından da önemli bir müessesenin, Milli Eğitim Şurası'nda alınan

zorunlu eğitimin 8 yıllık bölünmez bir bütün halinde uygulanması kararı karşısında kapanma ile yüz yüze kalması cidden talihsizliktir. Bunun mutlaka çaresinin bulunması gerekir.

15. Milli Eğitim Şurası'nda cereyan eden din eğitimi açısından önemli bir olay da şudur : Hiç yeri yokken, gündem maddeleri arasında da bulunmazken, bir grup üye, Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi dersini, Beden Eğitimi, Müzik ve Resim İş dersleriyle yan yana getirerek, bu derslerin notla değerlendirilmemesini istemişler; böyle bir değerlendirmenin, özellikle Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi dersi açısından, öğrencide dine karşı bir soğukluk meydana getireceği gibi masumane bir gerekçenin arkasına sığınmışlardır. Karşı çıkılmasına rağmen, bu istek taraftar bulmuş ve İlköğretim ve Yönlendirme Komisyonu, bu isteği çoğunluk oylarıyla karar haline getirmiştir.

Buna göre, Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi ders olarak okutulacak; fakat, öğretmen bundan not vermeyecek; öğrenci bu dersten notla değerlendirilmeyecek; böylelikle bu ders öğrencinin sınıfta kalmasına veya geçmesine etki etmeyecek. Gerekçe, öğrencide dine karşı bir soğukluk meydana gelmesini önlemek(!) Bu gerekçede samimi olanların din eğitiminin diğer konularına olumlu yaklaşımları gerekmez mi?!

Fakat durum hiç de öyle tecelli etmemiştir. Gerçekte işin aslı şudur: Anayasanın 24. maddesine göre Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi dersi, mecburi derslerdendir. Bu durum bazı çevreleri rahatsız etmektedir.

Anayasanın bu maddesi muvacehesinde bu dersleri zorunlu olmaktan çıkarmayan bu zihniyet, bu dersleri verimsiz hale getirebilmek için böyle bir manevraya girişmiştir ve 15.nci Milli Eğitim Şurası'nda Komisyon çalışması aşamasında maalesef kendisine destek de bulmuştur.

Fakat bu kararın kamuoyunda birden bire bir bomba gibi patlaması ve uyandırdığı tepki üzerine, sayın Milli Eğitim Bakanı ve yakın çalışma arkadaşlarının bizzat imzalayarak verdikleri bir önerge ile, Komisyonunun bu kararı Genel Kurul'da reddedilmiştir.

Konunun Komisyondaki oylamasında teklif lehinde oy kullanan Bakanlık üst yönetiminden bazılarının, bu defa Sayın Bakanın hazırladığı önergeye de imza koymaları dikkatlerden kaçmamıştır.

Bu da göstermiştir ki, Sayın Bakan ve yakın çevresi, Şûra'yı istedikleri istikamette yönlendirebilmişlerdir.

Halbuki, zorunlu ilköğretimin 8 yıllık bir bütün halinde uygulanmasına dair kararın, din eğitimi ve din eğitimi kurumlarına, özellikle Imam Hatip Liselerine vuracağı darbe, Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisinin not değerlendirmesi dışında tutulmasına dair kararın getireceği darbeden daha az değildir.

Buna rağmen Sayın Bakan ve Bakanlık üst yönetimi, bu karara karşı çıkmak şöyle dursun, aksine, destek

vermişler; bu kararı benimsemişler, böyle bir kararın Şûradan çıkması için gerekli zemini hazırlamışlardır.

Milli Eğitim Bakanlığı'nı, toptan, İmam Hatip Liseleri ve din eğitimi konusunda doğrudan hedef haline getirip bu müesseselere karşı bir komplo içerisinde olmuş olmakla itham etmek istemiyoruz. Fakat olayların akış tarzı ve sonuçları öyle göstermektedir ki, şu anda Bakanlığa hâkim olan zihniyet, İmam Hatip Liselerinden gerek öğrenci sayısı, gerek okul sayısı itibarıyla rahatsızlık duyan bir zihniyetle el ele vererek, önce bu okulların talebe ve okul sayısını kontrol altına almak, sonra da azaltmak ve belki yok etmek gibi bir yola girmiş bulunmaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın İmam Hatip Liselerine yönelik bu olumsuz tutumu, Şûra'da alınan bu kararlarla bitmemiş; Şûra sonrasında ortaöğretim programlarının Talim ve Terbiye Kurulunda yeniden düzenlenmesi esnasında, İmam Hatip Liselerine alan hakkı tanınmamak suretiyle bu okullara ikinci bir darbe daha vurulmuştur.

Alan konusu bilindiği gibi ortaöğretimden yükseköğretime geçişe esas teşkil eden bir programdır. Eğer İmam Hatip Liselerine alan hakkı tanınmayacak olursa İmam Hatip Lisesi mezunlarına, kendi meslekleri dışında, başka bir fakültede yüksek öğrenim görme imkânı verilmeyecektir.

Hatta kendi meslekleri istikametinde yüksek öğrenime geçişleri bile tehlikeye girecektir. Çünkü Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu'nun ortaöğretim programları ile ilgili almış olduğu kararlarda İmam Hatip Liselerinde öyle bir program uygulanmaktadır ki; bu programla yetişen bir öğrencinin, diğer lise ve benzeri okul mezunları ile üniversite giriş imtihanlarında yarıştığı takdirde İlahiyat Fakültelerine dahi girecek başarıyı göstermesi şüphelidir. Çünkü, bu okullarda özellikle üniversite giriş imtihanlarına tesir eden genel kültür dersleri geniş çapta azaltılmış bulunmaktadır.

Üniversite giriş imtihanında temeli oluşturan bu kültür dersleri azaltılmak suretiyle, bu okul mezunlarının üniversite giriş imtihanında başarısız hale gelmesine sanki zemin hazırlanmış olmaktadır.

8 yıllık mecburi öğrenim süresini bir bütün halinde uygulamayı ön gören 15.nci Milli Eğitim Şûrası kararının hemen arkasından bu alan programlarının karara bağlanması da İmam Hatip Liseleri açısından dikkat çekicidir. Şöyle ki, 8 yıllık öğretimin bir bütün halinde uygulanmasına dair karar nasıl ki İmam Hatip Liselerinin tabanını tıkiyorsa; bu okullara alan hakkı vermeyen ve genel kültür derslerini oldukça azaltan söz konusu karar da İmam Hatip Liselerinin tavanını tıkiyacak mahiyettedir. Yani bu okullardan mezun olduktan sonra değişik fakültelere gidişi tıkiyacaktır. Böylece bu okullar tabandan ve tavandan kısıklarak kuşatılmak ve budanmak suretiyle ragbetten düşürülecek ve böylece bu okullar kendi kendine kapanmaya terk edilecektir. Gerek Şûra'da, gerek Şûra sonrası Talim ve Terbiye Kurulu'nda peşpeşe alınan bu kararların maksatlı ve böyle bir amaca yönelik olduğunu düşünmemek mümkün değildir.

İmam Hatip Liselerini ilgilendiren bu kararlar, bu liselerde alınması gereken bir takım tedbirler sebebiyle alınmıyorsa, bu liselerde bir takım olumsuzluklar görülüyor da bu olumsuzlukların ortadan kaldırılması maksadına yönelik olarak alınmıyorsa, kesinlikle bu tedbirler görülen aksaklıkları gidermez; aksine bu aksaklıkları artırır. Hadd-i zâtında İmam Hatip Liselerinde bir takım tedbirleri gerektiren durumlar elbette vardır. Ama bu alınacak tedbirler, kesinlikle bu okulların kapanması sonucunu doğuracak, bu okullara ragbeti azaltacak ve bu okulları ortadan kaldırmaya yönelik kararlar değildir. O zaman, bu kararların, bu okullardaki olumsuzlukların giderilmesine değil, bu olumsuzlukların bahane yapılması suretiyle bu okulların kapatılması maksadına hamledilmesi haklılık kazanır. Milli Eğitim Şûralarından bugüne kadar gerek din eğitimiyle, gerek din eğitimi kurumlarıyla ilgili memleket gerçeklerine uygun, vatandaş ihtiyaçlarına cevap verecek müsbet bir karar pek çıkmamıştır. Aksine ele geçen fırsatlar daima bu kurumların aleyhine olacak şekilde değerlendirilmiştir. Bu durumda, din eğitimi kurumlarını ve din eğitim meselesini Şûranın gündem maddeleri içerisinde herhangi bir madde olarak

değil, münhasıran bu meseleyi görüşmek üzere bir Şûra toplanmasına ihtiyaç olduğu, böyle bir Şûra'ya da ilgili, sorumlu ve yetkili kurum ve kuruluşların mutlaka yeterli sayıda ve üye statüsünde davet edilmesi gerektiği kanaatini belirtmem gerekiyor.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin notla değerlendirilmesinin aleyhindeki teklifin müzakere konusu olması üzerine, komisyonda, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisinin niçin ilkokulların 4. sınıfından itibaren okutulmaya başlanıpta 1. sınıftan itibaren okutulmadığı gündeme getirilmiş, hatta bu meyanda Milli Eğitim Bakanlığı'nca yurtdışında, özellikle Batı Avrupa ülkelerindeki yurttaşlarımızın çocuklarına ilkokul 1. sınıftan itibaren okutulmak üzere hazırlanmış olan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi kitapları da Şûrada gösterilmek suretiyle, "niçin yurtdışındaki çocuklarımıza ilkokul 1. sınıftan itibaren Din kültürü veriliyor da yurtiçinde bu eğitim esirgeniyor" sorusuna cevap istenilmiş; fakat bu soru da cevapsız kalmıştır.

Ayrıca Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin yurtiçinde de, tıpkı Avrupa'daki vatandaşlarımızın çocuklarına verildiği gibi ilkokulun 1. sınıfından itibaren verilmesiyle ilgili öneriler komisyonda ve Şûra Genel Kurulu'nda maalesef işleme konulmamış, oylama ve müzakere konusu dahi yapılmamıştır.

Bu arada mecburi öğrenim süresinin 8 yıla çıkarılıp, bu sürenin bölünmez bir bütün halinde uygulanmasına dair karar alındıktan sonra, özellikle ilk öğretimin 6., 7., 8. sınıfında okuyan öğrencilerin, istedikleri takdirde İmam-Hatip Lisesini seçmelerine yardımcı olacak şekilde, bu sınıfların seçmeli dersleri arasına Kur'an-ı Kerim ve Arapça derslerinin konulması, böylece isteyenlerin bu dersleri seçerek, zorunlu öğrenim süresini tamamladıktan sonra orta öğretimde İmam Hatip Liselerine gitmelerine fırsat verilmesiyle ilgili teklif ve öneriler de keza dikkate alınmamış; müzakere konusu yapılmamış ve işleme konulmamıştır. Bu da Şûra'nın, din eğitimi konusunda, din öğretimiyle ilgili kurumlar konusunda tarafsız olamadığını ve peşin hükümle hareket ettiğini düşündürmektedir.

Toplunun Eğitim İhtiyacının Sürekli Karşılanması

KOMİSYON RAPORU

Türk Millî Eğitim Sistemini 2000'li yıllara taşımaya yönelik bir stratejinin geliştirilmesi düşünülürken Avrupa Birliği'ne katılım ve küreselleşme olgularının ortaya çıkardığı çok yönlü ihtiyaçlar ile bağlantılı olarak çalışılması gerekmektedir. Bu durum, okul sisteminin yanısıra ve onun dışında öğrenme potansiyelini içinde taşıyan bütün ortamların devreye sokulmasını gerektiren bir anlayışı zorunlu kılmaktadır.

Teknolojik gelişmenin, toplumların ekonomik, toplumsal politik ve kültürel yapılarında yol açtığı bu hızlı, sürekli ve çok yönlü değişme süreci, gelişmişlik düzeyleri ne olursa olsun hemen her ülkede toplum yaşamını derinden etkilemektedir. Toplumların ve toplumsal kurumların, çevrelerindeki bu değişime uyum sağlamadaki güçlükleri, her toplumun hem kendi içinde, hem de toplumlar ve ülkeler arasında çeşitli dengesizliklere ve uyumsuzluklara neden olmaktadır. Oysa, denge ve uyum, birey ve toplum olarak herkesin ortak ihtiyacıdır.

Bu arada kaydedilen çok önemli bir değişme ise "Eğitimde asıl olanın, okul eğitimi olduğu" anlayışının kendisindeki değişmedir. Gençler için okul eğitiminin değeri azalmamış, fakat öğrenmenin ve eğitimin insanın tüm hayatını içine alan bir "süreç" olduğu ve olması gerektiği düşüncesi yaygınlaşmıştır. Bir yandan okul sistemlerinin amaçlarında, programlarında, yapılarında yeniden düzenlemeler yapılırken, öte yandan hayat boyu eğitim bağlamında okul-dışı öğrenme ve eğitim sistemlerini geliştirme ve yaygınlaştırma, yeniden yapılandırma çalışmaları ağırlık kazanmıştır. Eğitimin odak noktası okul eğitiminden yaygın eğitime kaymıştır.

MEVCUT DURUM

A. YENİ İHTİYAÇLAR

Öğrenme ihtiyaçlarının kapsamı ve bunların nasıl karşılanacağı ülkeden ülkeye değişmektedir. bireysel ve toplumsal öğrenme ihtiyaçlarını doğuran pek çok neden vardır:

1. Nüfus Artışı ve Nüfus Hareketleri

2000'li yılların başlangıcında ciddi sosyal ve ekonomik değişmelerin etkisi altında olan ülkemizde, yıllık nüfus artış hızının 2000 yılına kadar %2'ler düzeyinde olacağı düşünülmektedir. DPT verilerine göre hâlen nüfusun %37'si gençlerden oluşurken, yaşlı nüfus da giderek artmaktadır. Bu gerçeğin yanında köyden kente, doğudan batıya ve komşu ülkelerdeki soydaşlarımızdan ülkemize olan göçler, toplumun eğitim, sağlık, beslenme, barınma, çevre ve altyapı ihtiyaçlarını, okullaşmayı ve topluma uyum sorununu gündeme getirmektedir. Özellikle büyük kentlerde yaygın eğitim imkânlarının artırılması gereğini ortaya çıkarmaktadır.

Yurt dışında çalışan işçilerimizin çocuklarının yurda dönüşlerinde dil ve uyum sorunları bulunmaktadır.

2. Eğitim Düzeyi

DİE'nin 1994 yılı verilerine göre 12 - 44 yaş arasındaki nüfusun erkeklerde %96'sı, kadınlarda ise %84'ü okuma yazma bilmekte iken, %10'u okuma-yazma bilmemektedir. % 90'lık okur-yazarlık oranı bütünleşmek için çaba harcadığımız pek çok Avrupa ülkesinden düşüktür. Öğrenim durumları itibariyle nüfusun % 46,1'i ilköğretim, %7,6'sı ortaokul, %7,8'i lise ve

dengi okul, %3'ü de yüksekokul mezunudur.

Çağ nüfusu itibariyle ilkokullarda okullaşma oranı % 100, ortaokullarda % 65,6 lise ve dengi okullarda % 53, yükseköğretimde ise % 26,7'dir. Bunun % 53'ü açıköğretimdedir.

3. İstihdam ve İşsizlik

Öte yandan, istihdam ve işsizlik Türkiye'nin kısa, orta ve uzun dönemde çözmesi gereken önemli sorunlarından biridir.

VII. Beş Yıllık Kalkınma Planı verilerine göre 1994 yılı itibariyle 61,8 milyon olduğu tahmin edilen genel nüfus içinde 0-14 yaş grubu % 33, 15-64 yaş grubu %62,5 seviyesinde seyretmektedir. Bu nüfus içindeki toplam işgücü 20,4 milyona ulaşmış olup bunun ancak 18,3 milyonu istihdam edilebilmiştir. Bu istihdam içerisinde tarım sektöründe çalışanlar, % 45 gibi çok yüksek bir oran teşkil etmektedir. Sivil istihdamın % 39,7'si ücretli çalışanlardan oluşmakta ve bunun da % 40,1'ini kamu kesiminde çalışanlar teşkil etmektedir. Kadınların istihdam içindeki payı, %30'lara varmakla birlikte, bu pay kentlerde % 17,5'e inmekte, ücretsiz aile işçiliğinin yaygın olduğu kırsal kesimde ise % 40'a çıkmaktadır. 1994 yılında açık işsizlik % 10,5'lere yükselmiş ve özellikle kentlerdeki eğitimli gençlerdeki işsizlik oranı % 30'u aşmıştır.

İstihdam edilen işgücünün eğitim düzeyi ise 1990 genel nüfus sayımı sonuçlarına göre, % 5,2'si yükseköğretim, % 9,7'si lise ve dengi okul, % 7'si ortaokul mezunu olup, geri kalan % 78,1'i ilköğretim veya daha düşük eğitim düzeyindedir.

Öte yandan, tüm dünyada olduğu gibi tarım ve sanayi sektöründeki çalışanların sayısının azalması ve hizmet sektöründe çalışanların sayısının artması beklenmektedir. Hizmet sektörlerinde özellikle bilgi işiyle uğraşanların sayısı da artmaktadır. Ayrıca dünyadaki diğer bir gelişme ise kadınların iş hayatına katılımının giderek artmasıdır.

4. Bilimsel ve Teknolojik Gelişme

Bilgi toplumunun yükselen değerlerinin başında sürekli eğitim ve kendini geliştirme ihtiyacı gelmektedir. Bilgi toplumunun gerektirdiği insan modeli, kendini geliştiren "bilgi insanı" dır. Eğitimde temel hedef, "bilgi insan"larının, yani sürekli öğrenme alışkanlığını edinmiş bilgi üreten, kavrayan ve uygulayan bireyleri yetiştirmektir. Böylece yetiştirilen bilgi insanları, bilgi organizasyonlarını, bu ise bilgi toplumunu oluşturacaktır.

Bunun için de eğitimde sürekliliğin sağlanması, bireylerin yaşam boyu öğrenmeye özendirilmesi gerekmektedir. Kısa süreli eğitimi tamamlayarak hayata atılan bireylere, yaşamlarının her döneminde eğitime dönme hak ve imkânlarının sağlanması önemlidir. Yetişkinlerin yeni bilgileri, yeni teknolojileri edinebilmeleri için eğitilebilmeleri, hizmet içi eğitimin bu yaklaşımla ele alınması yanında eğitimin, üretim sürecinin ayrılmaz bir parçası olarak benimsenmesi de önemlidir.

Tarım kesiminde çalışanların toplam istihdam içindeki oranı % 45'in üzerindedir. Bu sektörde istihdam fazlası olduğu gibi, sektörde çalışanların geliri düşüktür. Toprak erozyonu, hem ülkemizi, hem de tarım sektörünü tehdit unsuru olma özelliğini korumaktadır. Tarım kesimi çalışanları, üretim, verim, teknik bilgi gibi konularda artan eğitim desteğine muhtaçtır.

5. Bölgesel Farklılıklar

Geniş bir coğrafyaya yayılan ülkemizde doğal kaynaklar, insan kaynakları ve üretim ilişkileri açısından bölgelerarası farklılıklar ve dengesizlikler görülmektedir. Bölgesel kalkınma stratejilerini, kalkınmanın ulusal amaç ve hedefleri ile bölgelerin gelişmişlik düzeyleri, doğal kaynakları, malî ve insan kaynağı ve kişilerin ihtiyaçları belirlemektedir. GAP'ta olduğu gibi bir bölgeye yapılan yatırımlar, o bölgedeki doğal ve insan kaynakları ile üretim ilişkilerini kökten değiştirici nitelikte olmaktadır.

6. Kitle İletişim Araçlarındaki Gelişme

Bilimsel ve teknolojik gelişmelere paralel olarak kitle iletişim araçları da gelişmektedir. Bilgi ve iletişim toplumunda bilginin üretilmesi ve paylaşılması ön plana çıkmaktadır. Bu durum, geleneksel eğitim sistemleri kadar toplumun tutum ve beklentilerini de etkilemektedir.

Günümüzün gelişen teknolojisi, iletişim ağını öylesine hızlandırmıştır ki, teknolojileri üretenler kadar, bunlardan sadece yararlanma durumunda olanların da bilgi akışından büyük ölçüde etkilendikleri görülmektedir. Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerin, iletişim araçlarını yalnızca halkı eğlendirmek için değil, onları eğitmek için kullanmaları gibi bir sorumlulukları da vardır.

7. Avrupa ile Bütünleşme/Küreselleşme

Belli normların, değer yargılarının ve kurumsal yapıların dünya ölçeğinde yaygınlık kazanarak o alanda geçerli ortak normlar, ortak değer yargıları ve kurumsal yapı hâline gelmesini ifade eden küreselleşme, tüm değişim süreçleri ile iç-içe yürümektedir. Küreselleşmenin amacı, sonuç olarak ortak normları olan bir dünya sistemi oluşturmaktadır.

Türkiye, bu yeni dünya düzeninde yerini alabilmek için çok büyük çabalar göstermektedir. "Gümrük Birliği" anlaşması imzalanarak önemli bir adım atılmıştır. Şimdi "Avrupa Birliği"ne tam üye olabilmek çabaları devam ettirilmektedir. Sonuçta Avrupa ile ekonomik ve siyasi bütünleşmeyi gerçekleştirmek ana hedeftir. Ancak, bu noktada Türkiye'nin rekabet gücüne dikkat çekilmekte ve gerekli tedbirler alınmadığı takdirde sadece iyi bir pazar olabileceği kaygısı gündeme gelmektedir.

Endüstriyel gelişme ve ekonomik güç açısından Avrupa ülkelerinin gerisinde bulunan Türkiye'nin en kısa za-

manında gerekli tedbirler alması zorunlu görülmektedir.

Türkiye'nin, Avrupa Birliği ile bütünleşme süreci, işgücü piyasasının daha büyük bir hızla kurumsallaşmasını, meslekler ve meslekî becerilerde standartlaşmaya gidilmesini zorunlu kılmaktadır. Öte yandan, dünyada ortak değerler haline gelen; bireysel gelişme, demokratikleşme, insan haklarına saygı, adil ve kalıcı bir barış insan onuruna yaraşır bir yaşam, doğal ve tarihi çevrenin korunması, aile eğitimi, koruyucu hekimlik, tüketici eğitimi, trafik gibi konular da toplumun okul içinde ve dışında sürekli olarak yetiştirilmesini gerektirmektedir.

B. KURUMSAL YAPI VE UYGULAMALAR

Yaygın eğitimle ilgili kurumlar, Anayasa, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu, 3308 sayılı Çıraklık ve Meslekî Eğitim Kanunu ile 3797 sayılı Millî Eğitim Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun gibi ilgili yasalara bağlı olarak çalışmaktadır.

1. Kurumsal Durum

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu, Türk Millî Eğitimini örgün ve yaygın eğitim olmak üzere iki kısma ayırmış ve Millî Eğitim Bakanlığı'nı, yaygın eğitim faaliyetlerinin işbirliğini sağlamaktan sorumlu tutmuştur. Bakanlık bünyesinde kurulu bulunan Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü, yaygın eğitim faaliyetlerinden sorumlu kurumdur. Gerek Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde ve gerekse diğer bakanlıkların bünyesinde yaygın eğitimle ilgili faaliyetler gösteren birimler mevcuttur.

Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü

Bu genel müdürlük, merkez teşkilatı ile birlikte Yaygın Eğitim Enstitüsü ve Meslekî Eğitim ve Teknoloji Eğitimi Merkezi Müdürlüğünden oluşur. Illerde Halk Eğitimi Başkanlığı, halk eğitim merkezleri ve çıraklık eğitimi merkezleri olarak teşkilatlanmıştır. Ay-

rica, illerde çıraklık ve meslekî eğitim kurulları bulunmaktadır. Vali ve kaymakamların çağrısı üzerine halk eğitimi plânlama ve işbirliği kurulları da oluşturulmaktadır.

Millî Eğitim Bakanlığı

Bünyesindeki Diğer Birimler

Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, kız meslek liseleri, pratik kız sanat okulları ve olgunlaşma enstitüleri ile Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü; endüstri meslek liseleri, endüstriyel pratik sanat okulları, meslekî eğitim merkezleri ve yetişkinler teknik eğitim merkezleri ile Ticaret ve Turizm Öğretim Genel Müdürlüğü ise ticaret meslek liseleri, sekreterlik meslek liseleri ve dış ticaret meslek liseleri bünyesinde açtıkları kurslarla yaygın eğitim etkinliklerinde bulunmaktadır.

Bunların dışında akşam liseleri ile Açık Öğretim Lisesi de bir nevi yaygın eğitim faaliyeti yapmaktadır.

Diğer Bakanlıklar

Başta Adalet, İçişleri, Millî Savunma, Bayındırlık ve İskân, Sağlık, Tarım, Orman, Turizm, Ulaştırma, Kültür ve Devlet Bakanlıkları olmak üzere birçok bakanlık, yaygın eğitime dönük etkinliklerde bulunmaktadır.

Diğer Kuruluşlar

Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Eğitim Merkezi Müdürlüğü (KOSGEM), Türkiye Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü (TODAİE), Devlet Memurları Yabancı Diller Eğitim Merkezi, Diyanet İşleri Başkanlığı, TRT, PTT, İş ve İşçi Bulma Kurumu, Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Makine Kimya Endüstrisi Kurumu, Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü, T.S.E., Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu ve Üniversiteler gibi kuruluşlar yetişkinlikleri ilgilendiren kurslar açmaktadır. Özel Kurslar, Özel Dershaneler, Vakıflar, Dernekler, Sendikalar, Kooperatifler, Gönüllü Kuruluşlar, Bankalar, Özel İşletmeler de Yaygın Eğitim faaliyetinde bulunmaktadır.

2. Programlar

Yaygın eğitim kurumlarında yürütülen eğitim programları, genelde meslek kursları, sosyal kültürel kurslar ve okuma-yazma kurslarından oluşmaktadır.

a) Meslek Kursları

Halk eğitim merkezlerinde açılan meslek kursları 186 değişik alanda, bölgelerin eğitim ihtiyacına göre açılmakta, bunlara 1994 - 1995 öğretim yılında 617 bin erkek ve bayanın katıldığı gözlenmiştir.

Bu kursların düzenlendiği kurumlara göre programlarında yer yer farklılıklara rastlanabilmektedir.

b) Sosyal Kültürel Kurslar

Halk eğitimi merkezlerinde genel kültür, anne-çocuk eğitimi, aile plânlaması, ana-çocuk sağlığı gibi 187 değişik alanda sosyal kültürel kurslar düzenlenmektedir.

c) Okuma-Yazma Kursları

Genellikle halk eğitim merkezlerinde açılan okuma-yazma kursları, iki kademede yürütülmektedir. Birinci kademe kursarı okuma-yazma öğretmeye, ikinci kademe kursarı da okuyazar olanlara ilkökul denkliği vermeye yönelik kursları içermektedir. Ayrıca, gönüllü kuruluşlarla işlevsel okur-yazarlık projeleri de sürdürülmektedir.

3. Eğitim-Öğretim

Halk eğitimi kurumlarında akşam saatlerinde ve hafta sonlarında açılan kurslar varsa da çalışma günlerinde ve çalışma saatlerinde açılan kurslar çoğunluktadır. Kurslar, en az on kişinin isteği üzerine elde olanaklar varsa açılabilen ve kursun niteliğine göre 150-600 saat sürmektedir. Özellikle halk eğitim merkezleri kısıtlı ortamlarda, yetersiz araç ve gereçlere rağmen kurslar açabilmektedirler.

a) Halk Eğitimcileri

Halk eğitim etkinliklerinde yönetici ya da öğretici olarak çalışanlara "halk eğitimcisi" denmesi benimsenmiştir.

Halk eğitim merkezlerinde 905 müdür, 1088 müdür yardımcısı, 3117 kadrolu öğretmen, 1221'i kadrolu, yaklaşık 20.000'i ücretli olmak üzere 21.221 usta öğretici bulunmaktadır.

Kurslardaki eğitim-öğretim yöntemleri, genelde örgün eğitimde olduğu gibidir. İstanbul'da yapılan bir çalışma, yetişkin eğitimi etkinliklerinde görev alanların, kursların okuldaki derslerden ayrı nitelikte olduğunu düşünmediklerini göstermektedir. Bu arada, Açıköğretim Lisesi ve TRT'deki uygulamalarda olduğu gibi yazılı kaynaklar ya da televizyon aracılığıyla uzaktan eğitim yöntemleri de kullanılmaktadır.

4. Kurslara Katılanların Özellikleri

Halk eğitim merkezlerinde açılan kurslara programın özelliğine göre katılım olmakta, giyim, el sanatları, makina nakışı gibi kurslarda en çok katılım bayanlarda olmaktadır.

SORUNLAR

1. Yaygın eğitim kurumlarının fiziki yapılarının yeterli olmayışı, aynı programı uygulayan kız meslek, ticaret meslek liseleri vb. okulların fizikî imkânlarının uygun koordinasyonlarla kullanamaması,

2. Belediyelerin imar plâni düzenlemelerinde genellikle halk eğitimi merkezi için planda yer ayırmamaları,

3. Yaygın eğitim kurumlarının ödeneklerinin ihtiyacı yeter ölçüde karşılayamaması, Çıraklık ve Meslekî Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Fonu'nun 3308 sayılı Kanun'da belirtildiği alanda kullanılamaması,

4. Döner sermayelerin işleyişini kolaylaştıracak yasal düzenlemelerin yapılamayışı,

5. Eğitim ihtiyaçlarının tespitinde karşılaşılan güçlüklerin, henüz aşılamamış olması,

6. Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı farklı genel müdürlükler ile diğer ba-

kanlıklar, özel kurumlar ve belediyelerde açılan kurslarda PROGRAM BİRLİĞİ - DENETİM ve KOORDİNASYON konularında 1739 sayılı Kanun'un 42. maddesinde bahsedilen yasal düzenlemenin yapılamamış olması,

7. İş analizlerine dayalı meslek tanımlarının henüz yapılamamış olması, meslek standartlarının belirlenememesi, ülke genelinde ve Avrupa Birliğinde geçerli olabilecek yeni bir sertifika sisteminin oluşmaması,

8. Bakanlığımızın değişik genel müdürlüklerinde uygulanan benzer programların "MODULER" eğitim yoluyla değilde, örgün eğitim içerisinde 3-4 yıl gibi sürelerde verilerek kaynak ve zaman israfına neden olunması,

9. Bakanlık ile taşra arasında "EMIS" (EYES) sisteminin oluşturulmaması,

10. Yaygın eğitim kurumlarının ihtiyacı olan eğitici personelin sağlanmasında bakanlık ile üniversitelerin işbirliğindeki aksaklıkların bulunması,

11. Yaygın eğitim kurumlarındaki personelin hizmetiçi eğitimin yeterince yapılamaması,

12. Yetişkin eğitimi alanında yeterli deneyimi olmayan ilköğretim müfettişlerin halk eğitim kurumlarını denetlemeleri, iyileştirmeye dönük yeterli rehberliğin yapılamaması,

13. Eğitime ihtiyaç hissedenlere yeterli danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin verilememesi,

14. Çıraklık ve yaygın eğitim ile örgün mesleki eğitim programları arasında yatay ve dikey geçişlere imkân verecek uyumun yeterince sağlanamaması,

15. TV kanallarının, yetişkin eğitiminde yeterli seviyede kullanılamaması,

16. Yaygın eğitim alanındaki araştırma ve geliştirme çalışmalarının yeterli hale getiremeyişi,

17. Bireylerin kendilerini eğitime ve geliştirme sorumluluğunu yüklenemediği bilincin yeterince gelişmemiş olması,

tespit edilen başlıca sorunlardır.

ÖNERİLER

Bilginin ve teknolojinin hızla geliştiği ülkemizde insanın topluma uyumu ve mutluluğunu tesis için gerekli olan eğitimin verilmesinde gerek maliyet, gerekse uygulanabilirlik açısından insan hayatının çeşitli dönemlerinde uygulanabilecek engeçerli modelin yaygın eğitim modeli olduğu inancı ile bu eğitimin insan yaşamı üzerindeki etkinliğini artırabilmek bakımından aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur:

1. 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 42. maddesinde zikredilen "bakanlıklar arası koordinasyon" ile ilgili yasal düzenleme biran önce yapılmalıdır.

2. Halk eğitim merkezleri, çıraklık eğitim merkezleri, kız meslek liseleri, ticaret meslek liseleri, otelcilik turizm meslek liseleri, endüstri meslek liseleri gibi kurumlarda yapılan benzer hizmetler, bir bütünlük içerisinde ele alınmalı, il ve ilçe düzeyinde yeniden yapılandırılmalıdır.

3. Merkez ve taşra örgütleri yöneticilerinin yetki ve sorumluluklarının, toplumun eğitim ihtiyacı da dikkate alınarak yeniden belirlenmeli, bu birimlere yapılacak atamalarda uzmanlığa ve deneyime önem verilmelidir.

4. Taşra örgütüne daha çok yetki ve sorumluluk verilmeli, karar oluşumuna, eğitimcilerin, taşra yöneticileri ve halkın katılımı sağlanmalıdır.

5. Yaygın eğitim kurumları, bu alanda eğitim alan ve deneyimi olan müfettişlerce denetlenmelidir.

6. Bakanlık ile taşra birimleri arasında teknolojiye gelişim de dikkate alınarak "EYES" (Eğitim, Yönetim, Enformasyon Sistemi) amaca hizmet edecek şekilde oluşturulmalıdır.

7. Yaygın Eğitim Enstitüsü, yaygın eğitim alanındaki araştırma ve geliştirme çalışmalarını etkili bir biçimde yapabilecek hâle getirilmeli, illerde araştırma-geliştirme birimleri oluşturulmalı, buraralarda uzman kişiler görev-

lendirilmeli, bu birimlerde eğitim ihtiyacının tespiti dahil her türlü çalışmalar yapılmalıdır.

8. Yaygın eğitim kurumlarının fiziki yapıları yeterli hâle getirilmeli, gerektiğinde o mahalledeki diğer okullarda "MAHALLENİN OKULU" anlayışı içinde bu hizmetlerde kullanılmalı, diğer kurum ve kuruluşların, uygun eğitim ortamları da yaygın eğitime tahsis edilmelidir.

9. Çıraklık ve Mesleki Eğitimi Geliştirme ve yaygınlaştırma Fonu'nun 3308 sayılı Kanun'da gösterilen amaçlar doğrultusunda kullanımı sağlanmalı, kurumların ödenek ihtiyaçları temin edilmelidir.

10. Döner sermayelerin işleyişini kolaylaştıracak yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

11. Personelin ücrete ilişkin sorunları giderilmelidir.

12. İş ve İşçi Bulma Kurumu koordinatörlüğünde yürütülmekte olan iş analizlerine dayalı "MESLEK TANIMLARI" ve "MESLEK STANDARTLARI" çalışmaları hızlandırılmalı, "MESLEK STANDARTLARI OLUŞTURMA KURUMU" nun teşkili ile bu konudaki çalışmalara hız verilmelidir.

13. Meslek edindirmede modüler programlara yönelinmelidir.

14. Ülke genelinde ve Avrupa Birliğinde geçerli olabilecek yeni bir "SERTİFİKASYON" sistemi oluşturulmalıdır.

15. Halk eğitimi merkezlerinde araştırma, geliştirme hizmetlerini yürütmek üzere uzman ve uzman yardımcılar kadroları oluşturulmalıdır.

16. Halk eğitim yönetici ve uzmanları tam zamanlı, öğreticiler ise yarı zamanlı, sözleşmeli statülerde istihdam edilmelidir.

17. Çıraklık ve yaygın eğitim ile mesleki örgün eğitim programları arasında yatay ve dikey geçişlere imkân verecek bir uyum sağlanmalıdır.

18. Radyo, Tv. vb. kitle iletişim araçları ve açıköğretim yöntemleri, yetişkin eğitiminde daha etkin kullanılmalı ve yetişkin eğitim televizyonu fa-

aliyete geçirilmeli, bu yolla bireylerin kendilerini eğitime, geliştirme bilinç ve sorumluluğunun kazandırılması yanında ailenin eğitime önem verilmelidir.

19. Etkileşimli (interactive) Eğitim Teknolojileri teknikleri kullanılarak amaca yönelik eğitimlerin CD-ROM, video ve Internet gibi ortamlarda kullanılmak üzere eğitimin geliştirilmesini teminen birim kurulması (varsa geliştirilerek hızlandırılması) ve ürünlerinin kullanımının teşvik edilmesi; halka açık okuma merkezleri, kütüphaneler ve benzeri ortamlarda bu eğitim araçlarının kullanımına imkân veren ortamların hazırlanması sağlanmalıdır.

20. Hizmetiçi eğitim, toplumun eğitim ihtiyacını sürekli karşılayan bir ortam olarak ve yeni yöntemlerle geliştirilerek sürdürülmeli ve işyerleri, sendika, meslek kuruluşları vb. kurum ve kuruluşlar aynı zamanda birer sürekli eğitim ortamı olarak düşünülmelidir.

21. Okuma yazma gibi temel eğitim niteliği taşıyan kurslar dışındaki yaygın eğitim faaliyetlerine katılan kursiyerlerden belirlenecek miktarda "KATKI PAYI" alınmalıdır.

22. Ülkesi ve milletini seven, iyi insan, iyi vatandaş yetiştirilmesi konusunda yaygın eğitimden yararlanılmalı, böylece kişisel ve toplumsal motivasyon sağlanmalıdır.

23. Bölgeler-arası gelişme ve değişimler dikkate alınarak özel çalışmalara gidilmeli ve bu alanda yaygın eğitim modellerinden yararlanılmalıdır (Örn: GAP).

24. Resmî, özel, kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşların yaygın eğitim faaliyetlerinde işbirliği yapmaları hususu teşvik edilmeli, bu konuda yapılan çalışmalar geliştirilerek devam ettirilmelidir.

25. Üniversitelerin yaygın eğitime çok daha etkili biçimde katılımı sağlanmalıdır.

26. Yaygın eğitimde gerektiğinde MOBİL bilimler yardımıyla gezici ve gerektiğinde de taşınabilir eğitim yapılabilir.

27. Yaygın eğitim bütçelerinin, il özel idaresi bütçelerinde halk eğitimi için ayrılan ödenekler, o bölgedeki yerel yönetimlerden ve meslek kuruluşlarından alınacak ödeneklerle desteklenmesi için yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

28. Öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarının eğitim programlarına yaygın eğitimle ilgili dersler konulmalıdır.

29. Türk cumhuriyetlerinde hâlen yürütülmekte olan yaygın eğitim faaliyetlerinin desteklenmesine devam edilmeli, yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın da eğitim ve uyum problemleri çözümlenmelidir.

30. Yaygın eğitim kurumlarında özel eğitime muhtaç kimselere verilen eğitim, gerek eğitim ortamı gerekse öğretim elemanları açısından daha da geliştirilmelidir.

31. Özel öğretim kurumlarının meslekî-teknik ve diğer yaygın eğitim çalışmalarına etkin bir şekilde katılmaları için yeni düzenlemeler yapılmalıdır.

32. Küçük, orta ve büyük ölçekli işletmelerin, çalıştırdıkları elemanlara, her yıl, belirli bir süre uyum ve geliştirme eğitimi düzenleme mecburiyeti getirilmelidir.

33. Yaygın eğitim kurumlarına öğretmen olarak atanacaklarda yetişkin eğitimi alanında öğretmenlik formasyonu alma şartı aranmalı, hâlen çalışmakta olanlara da üniversitelerin halk eğitimi bölümlerince formasyon kursları açılmalıdır.

34. Yaygın eğitime daha çok katılımın sağlanabilmesi için şartları müsait olan halk eğitim merkezlerinde kreş, ana sınıfı açılmak suretiyle çocuğun ve annenin birlikte eğitimi sağlanmalıdır.

35. Türk dilinin doğru öğrenilmesi ve insanlarımızın temel hukuk bilgilerini kavramaları açısından bu alanda açılan kurslara daha da ağırlık verilmelidir.

36. İlgili bakanlıklarla işbirliği yapılarak Türkiye'deki kahvehanelere gazete, kitap ve dergi gibi yayınların konulması mecburiyeti getirilmeli, kahvehaneler kıraathaneler hâline dönüştürülmelidir.

37. Yaygın eğitim merkezlerinin yerinden yönetilmesi ve yerleştirilmesi konusunda çalışmalar yapılmalıdır.

38. Yaygın eğitim haritaları hazırlanmalıdır.

39. Meslek eğitimi verilirken bir insanın birden fazla mesleği yapacak şekilde yetiştirilmeleri düşünülmelidir.

40. Fon kaynaklarının, en az % 2'si araştırma ve geliştirme faaliyetlerine tahsis edilmelidir.

41. Program geliştirme çalışmaları ve programda birlik konusunda çalışmalara ağırlık verilmelidir.

42. Meslekî yaygın eğitimin geliştirilmesinde Meslekî ve Teknik Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Merkezi (METARGEM) ile Yaygın Eğitim enstitüsü arasında etkili bir işbirliğine gidilmelidir.

43. Yaygın eğitim faaliyetlerinin, Anayasa'nın başlangıcında ifade edilen hususlara, Millî Eğitim Temel Kanunu'nda belirtilen genel ve özel amaçlara uygun yürütüldüğü bilinmekle birlikte millî kültürümüzü, millî birlik ve bütünlüğümüzü sağlama konusunda daha etkili yaygın eğitim faaliyetleri yapılmalıdır.

44. Yaygın eğitimle ilgili yayınların, kütüphanelere ve yaygın eğitim merkezlerine gönderilmesi hususunda daha etkin çalışmalar yapılmalıdır.

45. Her türdeki yaygın eğitim faaliyetinde kaliteye özel önem verilmelidir.

46. Kamu görevlilerinden yaygın eğitime katılanların belgeleri, özlük haklarına yansıtılmalıdır.

47. Hayat boyu öğrenimi hızlandırmak için ulusal ve uluslararası düzeyde öğretim programları değerlendirme sistemi geliştirilmeli, bu hususta özellikle yüksek öğretim kurumları ile işbirliği yapılmalıdır.

ANALİZ

Milli Eğitim Bakanlığı'nın Yaptırdığı

İki Araştırma İlginç İpuçları Veriyor

Milli Eğitim Bakanlığı 15. Milli Eğitim Şurası öncesinde iki ayrı araştırma yaptırdı. İki araştırma da hazırlık çalışması olarak yayınlandı. Yapılan araştırmalardan ilki Yrd.Doç.Dr. Ayhan Aydın'ın "Milli Eğitim Politikaları ve Şuralar" adlı çalışmasıdır. Bu araştırma Kasım 1995 tarihinde 173 kişi üzerinde uygulanmış. Bunlardan 100'ü şûraya tabii üye olan; milletvekilleri, Milli Eğitim Bakanlığı üst düzey bürokratları, YÖK üyeleri ve diğer bakanlık ve kuruluş temsilcilerinden diğer 73 kişi de 15. Milli Eğitim Şurasına davet edilen üniversitelerin rektör, dekan ve öğretim üyelerinden oluşmaktadır. Araştırma sonuçları incelendiğinde eğitim şûralarının Türkiye'nin eğitim problemlerine ne denli çare olduğu ortaya çıkmaktadır.

Araştırmada deneklere "Milli Eğitim Şûralarının Önemli Bir Danışma Organı" niteliği taşıyıp taşımadığı hususundaki görüşleri sorulmuş. Sonuçlara bakıldığında araştırmaya katılanlardan % 46.1'i şûraların önemli bir danışma organı niteliği taşıdığı görüşüne tümüyle katıldığı, % 32.9' kısmen katıldığını % 13'ü de çok az katıldığını belirtmiş.

- Şûra kararlarının uygulamaya aktarılma düzeyine ilişkin verilen cevaplar oldukça ilginç. Deneklerin % 2.9'u

şûra kararlarının uygulamaya aktarıldığı hususuna tamamen katılmakta, % 37.6'sı kısmen katılmakta, % 46.2'si çok az katılmakta, % 13.3'ü ise hiç katılmamaktadır. Görülüyor ki şûralara katılanlar büyük oranda havanda su dövdüklerini, alınan kararların hayata geçmediğini kabul etmektedirler.

- Bir başka soru da şûra kararlarının bilimsel araştırma bulgularına dayalı olarak gerçekleştirildiğine ilişkin.

Bu görüşe deneklerin sadece % 11.6'sı tümüyle katılmakta, % 36'sı hiç katılmamakta veya çok az katılmakta, % 52'si ise kısmen katılmaktadır.

- Uygulanmakta olan Milli Eğitim politikalarının toplumsal beklentileri karşılama yönünden yeterliliği hususunda deneklerin görüşleri daha da ilginç.

Deneklerin sadece % 1.7'si uygulanan Milli Eğitim politikalarının toplumsal beklentileri karşıladığını, %70'i ise bu politikaların toplumsal beklentileri karşılayamadığı görüşünde olduğunu belirtmiş.

- Şûralarda alınan kararlara katılmada demokratik yaklaşımların uygulandığı hususuna, deneklerin sadece % 17.9'u bu hususa tümüyle katılmaktadır. Bu da gösteriyor ki şûraya katılanların büyük bir kısmı alınan şûra kararlarında anti-demokratik usuller uygulandığını kabul etmektedir.

Yukarıdaki araştırmaların sonuçlarını tümüyle incelendiğinde Milli Eğitim Şûralarının amaçlarına ne derece ulaştığı, şûraların problemleri çözmede ne derece başarılı olduğu ve şûralarda alınan kararların halkın ihtiyaç ve arzularına ne kadar uyduğu konularında net bir fikir sahibi olmak mümkündür. Ayrıca araştırma, Milli Eğitim Şûralarının katılanlar tarafından ne kadar ciddiye alındığını göstermesi bakımından da oldukça anlamlıdır.

İkinci araştırma 15. Milli Eğitim Şurası öncesinde "Ön komisyonların hazırladığı raporlardaki öneriler üzerinde düzenlenen bir anketle ilgili. Anket, 14.970 sınıf öğretmeni, 18.951 branş öğretmeni, 28.973 öğrenci, 22.856 öğrenci velisi olmak üzere toplam 85.450 kişi üzerinde uygulanmış. Bu tür anketler için çok büyük bir rakam. Bu ankette, 15. Milli Eğitim Şurasının gündemini oluşturan temel konularda komuoyunun eğilimleri tespit edilmeye çalışılmış. Anket sonuçları incelendiğinde, ilginç sonuçların ortaya çıktığı görülmektedir.

Ankete göre; 15. Milli Eğitim Şurasında en çok tartışılan konulardan birisi olan zorunlu eğitimin 5+3 şeklinde mi yoksa kesintisiz 8 veya 11 yıl şeklinde mi olduğu hususunda velilerin % 52'si, öğrencilerin % 47'si ve branş öğretmenlerinin %44'ü zorunlu eğitimin 5+3 şeklinde uygulanmasını istemişlerdir. Ankete katılanların tümü dikkate alındığında ise deneklerin % 46'sı zorunlu eğitimin 5+3 şeklinde, %32'si 1+8, %22'si ise 2+9 şeklinde uygulanması yönünde görüş belirtmişlerdir.

Şûradan çıkan kararın yukarıdaki araştırma sonucu ile ne derece uyutugunu, halkın ihtiyaç ve arzusuna ne kadar önem verildiğini ayrıca bugüne kadar milyarlarca lira harcanarak yapılan 15 tane Milli Eğitim Şurası'nın Türk milli eğitimine ne katkıda bulunduğu muhasebesini kamuoyunun takdirine bırakıyoruz.

DYP İstanbul Milletvekili imam-hatipler için konuştu

Tayyar Altıkulaç,

'Paniğe gerek yo

İmam-hatip mezunlarının üniversiteye girişteki hedeflerinin daraltılacağı ve mezunların sadece ilâhiyat fakültesine gidebilecekleri şeklindeki haberlerin doğru olmadığı bildirilen Altınkaya, "Gerek imam-hatip lisesi, gerekse diğer meslek okulu mezunların üniversite imtihanlarını kazandıkları takdirde, programlarını uygun düştüğü her fakülteye girmeleri dün olduğu gibi bugün de mümkündür. Bu hakta sahiptirler, sahip olmayı da devam edeceklerdir" dedi.

Tartışma konusu olan hususun imam-hatip liseleri için hazırlanan çizelge ve ders dağıtım tablosu olduğunu belirten Ali Kılıpçak, "Bu çizelge ve tabloyu, özellikle fen alanında üniversite okumak isteyen öğrencilerin yetismesi için yeterli görmüyorum. Bu görüşten hareketle, konunun yerinden gözden geçirilmesini ilgili bakanlık yetkililerine ve Sayın Millî Eğitim Bakanı Turhan Tayvan'dan rica ettik. Bu görüşmemizin müsbet sonuç vereceğini ümit ediyoruz" şeklinde konuştu.

Millî Eğitim Şûrâsında alınan zorunlu eğitimin bir bütün olarak sekiz yıla çıkarılması kararını gerek ülke şartları, gerekse imam-hatip adayları açısından faydalı ve mümkün görmediğini

İHL'ler'ine mağdur

FEN DERSİ SEÇMEK İMKANSIZ
Yapılan son değişiklikle İHL öğrencileri 8 saat yerine haftada 12 saat Alan/Bölüm Seçmeli dersi alabilecekler. Ancak yeterince fen dersi konmadığı için öğrenci yine bu alandan ders seçemiyor. 10. sınıfta 11. sınıfta ve 12. sınıfta 5'er saat fen dersi bulunduğu için İHL öğrencileri 12 saatlik ders seçme haklarını fen dersleri için kullanamıyor

ALAN VE BÖLÜM DIŞI
Son düzenlemelerden sonra imam-hatip liselerinin ne haftalık ders çizelgeleri ne de diplomaları kavram ve kapsam olarak isimlendirilmiyor. Milli Eğitim Temel Kanunu'na göre hem mesleğe, hem de yüksek öğretime öğrenci yetiştiren Anadolu öğretmen liseleri ile birlikte değerlendirilmeyen gereken imam-hatip liselerine bölüm diploması verilmiyor.

DİPLOMA DENKLİĞİ FİYAT Bakanlık açıklamasında im liselerine alan denklik uygulanan program Matematik programı

İmam-hatip liselerine alan ve bölüm
Eğitim Bakanlığı, yaptığı ufak ç

HAKKI DEDE
ANKARA (Zaman) – Millî
Eğitim Bakanı Turhan Tayan,
yapmış açılışlarında
imam-hatiplerin işlemlerini
mağdur edilmemiş
savunurken, Talim Terbiye
Kurulu kararlarında ufi-
değişiklikler yapıp-
son değişikliği
öğrencileri 8 saat
haftada 12 saat Al.
Söçmeti ders alabik.
Ancak Alan Bölüm S.
dersleri arasında yeterin.
dersleri konmadığı için ögr.
yine bu alandan ders
seçimiyor. Haziran'dan ders
çizilmesinde, 10. sınıf 9, 11.
ve 12. sınıf 5'er saat ders
bulundukları için İHL öğrencileri
12 saatlik ders seçme haklarını
için dersleri için kullanıyor.

ALAN VE BÖLÜM P
KALDILAR
Millî Eğitim
Kanunu
et Vakfı, yayını
nâkı
lârlarda
x liseli
melitıyor ve bunun
an verilmediğini iddia
üyor. Ancak Kız, Erkek ve
Ticaret Turizm Eğitimi Gen
Müdürlüğü'ne bağlı meslek
liseleri İHL'lerden farklı bir
yapıya sahip. Erkek Teknik
Eğitim Genel Müdürlüğü'ne
bağlı meslek liselerinde 233.
Ticaret Turizm Öğretimi Gen
Müdürlüğü'ne bağlı meslek

uymuyor
yakın pro-
jesileri için
öğretmen işe-
çetirildiği sağla-
yarak hakkı imam-hatip
vermesi gerekiyordu.

**DİPLOMA DENKLİĞİ
FİYASKO**

Bakanlık açıklamasında,
imam-hatip liselerine alan
denkliği getirildiği ve
uygulan programın
Türkçe-Matematik ve Sosyal
Bilimler Alanı programına

...yaşayınlar bir
...dinde insanın ay-
...da eriyip gittiği görü-
...Türk millesini din-
...bir ehlidiler relan-
...iki idde edebilir? de-
...kaynak oluşturmak ki-
...veyat tarafından
...ve
...seçmeli
...inden en az 43 saat,
...sosyal Bilimler alanı için 4
saat, Türkiye-Matematik (T)
Alanı için 39 saat, Yabancı
Alanı için 47 saat, Resim Sa
Alanı için 35, Müzik Sanatı
Alanı için 39 saat, Spor Ala
Alanı için 39 saat ders almış
gerekliyor. Bu tabloya göre
diplomaları yalnızca Sosyal
Bilimler alanına denk oluyo
İHL öğrencileri TM alanı iç
38 saat, Bir Bilimleri için

[illegible][illegible]

insanlar gibidir, dostu da
düşmanı da. İki yepesacımız
indimizi ve düşmanımızı ta-
dini tanımalıyız. Milli kültürün
Milli kültür, toplumu mil-
ve ahlîk, irtî ve âdet-
zavkir, sanat, hukuk
rindin meydana çıkan
Milli kültürüne peçen
yabeno kültürler-
ya mahkumdur!

İstarek geleceğimize
nâğıdî milli eği-
şöveit, milli eto-
bunîta uyğun
çilek omanık ka-
zîcî icen yekmek
hayat hâkî ta-

masın küzümü
masın ya-
dîa yepian
tedir.

...çok ki,
...sıkın-

OBJEKTİF

TAHA AKYOL

Eğitim Şurası

MİLLÎ Eğitim Şurası devam ederken, 60 kişilik bir öğrenci grubu gösteri yapıyor. Çok şükür bilgisayarları ve kitaplıkları tahrip etmeye kalkışmıyorlar. Ama Şura'yı dinleyip bir şeyler öğrenmek yerine slogan atıyorlar:

"Paralı eğitime h2

Patronun çorakları, oförünün çocuğu gibi hiç para ödeme raporu: un? Paul Kennedy "21.

Yüzyıla
"R" set Vakfı
küçük d
maz

Atatürk'ü ölmek

[illegible]

lorist **Y**abancılar
ma tarz
Kapita

yaşamayı
layacak 'pi'
kaba emek k

"Artık çalışma muntazam olarak yapılan ve üretime katılan, asgari ücretin

...nada, istisna olmaları ge...
Öçörtim il...
...nada, istisna olmaları ge...
Öçörtim il...
...nada, istisna olmaları ge...
Öçörtim il...

KÜLTÜR İMPERYALİZMİ
Tenzimat ile başlayan
yalnız buçuk yüzyıl
etmelidir.

r pm
iz
al

1949'da tahrir kurulmuş-
tu. Tahriri artması üzeri-
de 1951-1952 öğretim yılın-
da 7-8'inci sınıf imarı
1950'ta 10'uncu sınıfa
geçti.

...19'a, 1970'de 72'ye ve 1980'de 374'ye çıkmıştır. İmam Hatip Lisesi'ne öğrencülerin eğitim kurumlarımızın sayısı 1993 ders yılında 200'den fazla olmuştur.

İmam Hatip Okulları;
İmamî, hispi ve Kur'an
Kerim tuzi Söğrenenli pibî hîm
murtu. Ancaş gerinilme mak
yâin bî gîsâ hâllorî mak
yâin bî gîsâ hâllorî mak

...ve ser-
...yüz
...Bu ille bütün
...ve Sevri emelime
...karakter-
...tar-

AİLE YAPINIZ

Kadarcık çok ki,
geçim sıkın-

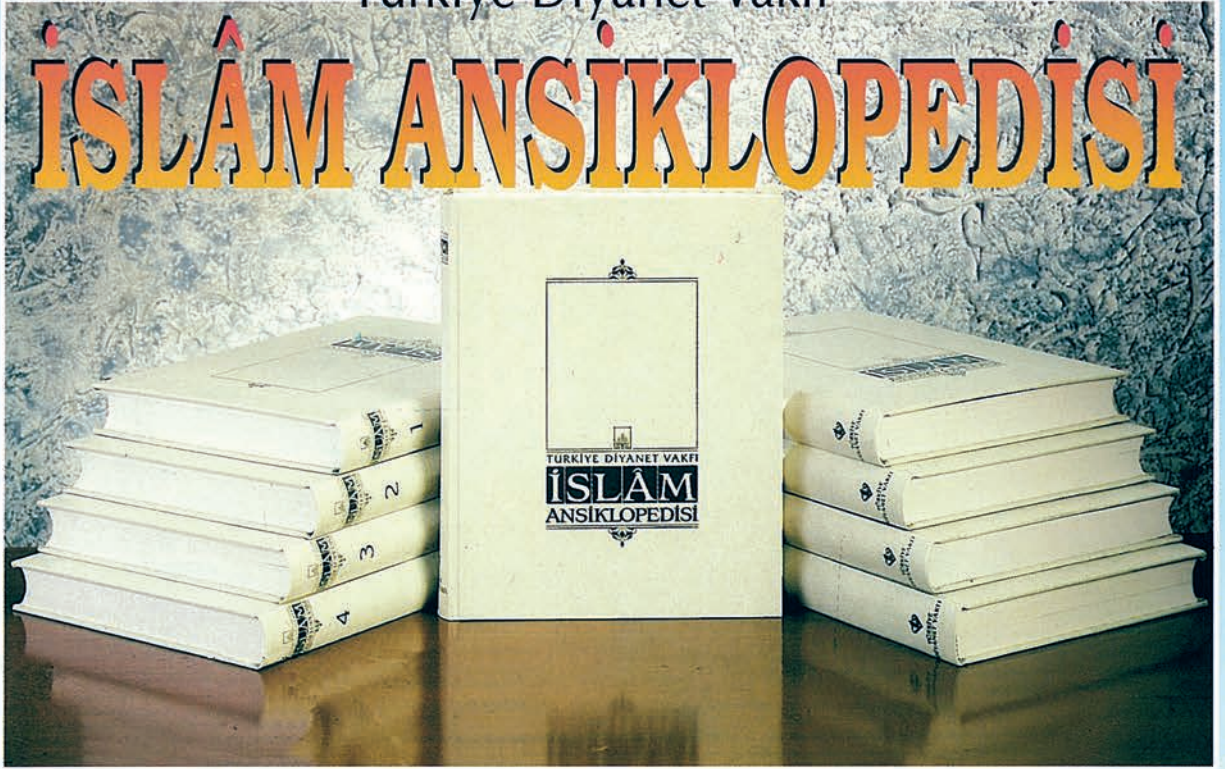
...mili kültür, milli güvenlik, milli ekonomi, milli kalkınma ve bunlara uygun politikaları ve bunlara bağlı olarak milli çıkarlarını korumak ve geliştirmek için farsız kollayışın, birleşme ve dayanışma politikasıdır. Bu politikaların uygulanması için farsız kollayışın, birleşme ve dayanışma politikasıdır. Bu politikaların uygulanması için farsız kollayışın, birleşme ve dayanışma politikasıdır.

...bu parçaların her birini gözden geçirerek, önce hayatı halkla ta-

Her Yaştan, Her Uğraştan İnsanımızın Temel Ansiklopedisi

Türkiye Diyanet Vakfı

İSLÂM ANSİKLOPEDİSİ

TDV - 417 12 45

Kendi kültürünün ansiklopedisine sahip olmayan toplumlar, kültür ve medeniyetlerini başka toplumların ansiklopedilerini tercüme ederek öğrenmeye çalışırlar.

Bu da, tercüme ansiklopedilerin ticarî savaş ortamını hazırlar. Bu gerçekten hareketle, ticarî amaçlı ansiklopedi savaşının dışında kalan Türkiye Diyanet Vakfı, kendi kültür ve medeniyetimizin ansiklopedisini hazırladı...

Artık kendi kültürümüzü tanımamız için, bize yol gösterecek tercüme değil, te'lif bir ansiklopedi var:

1000'i aşkın yerli ve yabancı yazarın hazırladığı Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, tüm yönleri ile İslâm Türk kültür ve medeniyetlerini anlatan, tek te'lif ansiklopedidir. Her yaştan, her uğraştan insanımızın temel ansiklopedisi Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi. Pırıl pırıl baskı, mükemmel cilt ve geniş muhteva, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi'ne siz de sahip olun.

Nasıl Sahip Olacaksınız?

İster peşin, ister taksitle; uygun fiat, cazip ödeme şartları ile, bu kıymetli esere sahip olabilirsiniz.

Ayrıntılı bilgi için, yurt sathındaki il ve ilçe müftülüklerimize ve Bölge müdürlüklerimize, müracaat edebilirsiniz.

TDV İSLÂM ANSİKLOPEDİSİ

DİVANTAŞ®

DIYANET VAKFI NEŞRİYAT PAZARLAMA ve TİCARET A.Ş.

Genel Müdürlük : (212) 653 92 45
İst. Avrupa Yakası : (212) 518 46 04
İst. Anadolu Yakası : (216) 349 96 97
Bursa : (224) 223 22 76

İzmir : (232) 482 18 36
Antalya : (242) 247 73 50
Konya : (332) 350 97 66
Ankara : (312) 433 52 42

Adana : (322) 351 61 25
Kayseri : (352) 232 85 33
Samsun : (362) 233 58 12
Trabzon : (462) 223 40 40

Erzurum : (442) 212 15 83
Gaziantep : (342) 234 25 58
Elazığ : (424) 233 47 72
Van : (432) 216 76 12

Yeni Deterjanınız İle Üstün Temizlik

Okullar, Hastaneler, Yurtlar, Bürolar, Lokantalar

her eve, her işyerine

TDV - 417 12 45

Temizlik malzemesi üretiminde teknoloji, bilgi ve tecrübe birikimi ile oluşturulan kaliteli ürünleri ile, tüm alanlarda temizlik ve hijyen sorunlarını çözebilen, Sağlık Bakanlığı onaylı geniş ürün yelpazesi ile **Pürtem;**

Okullar, Hastaneler, Yurtlar, Bürolar, Lokantalara;
Her eve, her işyerine
ekonomik kaliteli temizliği sunuyor.

SİZ DE TEST EDİN.

TEMSAŞ A.Ş.
bir Türkiye Diyanet Vakfı kuruluşudur.

Pürtem

TEMİZLİK ÜRÜNLERİ

"Temizliğin Yeni Adı"

Üretim :

Temsaş Temizlik Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.

Genel Müdürlük :

İzzetpaşa Mah., Yeniyol Cad. No: 14/4 Şişli / İSTANBUL
Tel. : (0.212) 225 92 59 - 60 • Fax : (0.212) 224 15 01

Fabrika :

Osman Yılmaz Mahallesi Küçük Ahmet Kuyusu Mevkii
Tel.&Fax : (0.262) 641 43 28 • GEBZE

Ankara Bölge :

Macun Mh. Anadolu Bulvarı Gimat İşhanı 27/R
Tel. & Fax : (0.312) 397 27 37 • Gimat - ANKARA

İstanbul Bölge :

Ahmet Yesevî Cad., Hürriyet Mah. Akpınar Sk. No: 2
Tel. & Fax : (0.212) 654 85 72 • Yenibosna/İSTANBUL